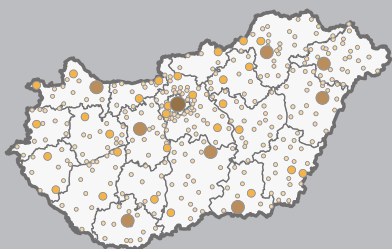

KÖZPONTI
STATISZTIKAI
HIVATAL

Magyarország településhálózata 2.

Városok–falvak

18
6
34
3
1
5
3
2
1
6
2
0
1
2
4
2
9
4
5
2
0
1
7

Városok–falvak

MAGYARORSZÁG TELEPÜLÉSHÁLÓZATA 2.

Városok–falvak

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL

Budapest, 2015

© Központi Statisztikai Hivatal, 2015

ISBN 978-963-235-477-4

ISSN 2064-8073

A kézirat lezárásának időpontja: 2015. április

Készült a KSH Tájékoztatási főosztályán.

Felelős kiadó:

Dr. Vukovich Gabriella elnök

Főosztályvezető:

Freid Mónika

Sorozatszerkesztő, felelős szerkesztő:

Vida Judit

Szerzők:

Gerse József, Szilágyi Dániel

Térképek:

Szilágyi Dániel

Olvasószerkesztő:

Nagy Ildikó

Kiadványterv és tördelés:

Gyulai Katalin

Internet: www.ksh.hu

Információs szolgálat:

Telefon: (+36-1) 345-6789

Borítóterv: Lounge Design Kft.

Nyomdai kivitelezés: Xerox Magyarország Kft. – 2015.057

BEVEZETŐ	7
--------------------	---

MAGYARORSZÁG TELEPÜLÉSSZERKEZETÉNEK JELLEMZŐI	9
--	---

TELEPÜLÉSHIERARCHIA	15
-------------------------------	----

Módszertan	17
Településhierarchia-szintek összehasonlítása	20
A településhierarchia-szintek jellemzői	31

1. <i>Főváros</i>	32
2. <i>Felsőfokú központok</i>	38
3. <i>Középfokú központok</i>	44
4. <i>Alsófokú központok</i>	50
5. <i>Falvak</i>	56
6. <i>Aprófalvak</i>	62

Megyei jellemzők	69
Bács-Kiskun megye	70
Baranya megye	71
Békés megye	72
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	73
Csongrád megye	74
Fejér megye	75
Győr-Moson-Sopron megye	76
Hajdú-Bihar megye	77
Heves megye	78
Jász-Nagykun-Szolnok megye	79
Komárom-Esztergom megye	80
Nógrád megye	81
Pest megye	82
Somogy megye	83
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	84
Tolna megye	85
Vas megye	86
Veszprém megye	87
Zala megye	88

A Központi Statisztikai Hivatal 2014-ben új kiadványsorozatot indított útjára „Magyarország településhálózata” címmel. A sorozat célja, hogy bemutassa az ország térszerkezetét, a települések között kialakult kapcsolatokat, az egyes településtípusok, településcsoportok térhálózatban betöltött funkcióit és szerepét, a társadalom és gazdaság térbeli különbségeit.

A 2014-ben megjelent első kötet az agglomerációkkal, agglomerálódó térségekkel és a nagyvárosi településegységekkel foglalkozott. Jelen kiadvány pedig a települések hierarchiaszintek szerint képzett csoportjai között meglévő társadalmi–gazdasági különbségek bemutatását vállalja fel. A kötet az egyes hierarchiaszintek meghatározásához újfajta, jellemzően funkcionális alapú megközelítést alkalmaz annak érdekében, hogy az egyes szintek összehasonlító vizsgálatát a hagyományos, kizárólag népességnagyság, vagy jogállás alapján tett csoportosításhoz képest jobban összemérhető, homogénebb településcsoportok figyelembevételével tegye meg. Mivel a központi szerepkör és az ahhoz kapcsolódó funkciók szinte kizárólag a városokra jellemzőek Magyarországon, ezért ilyen funkcionális alapú csoportosítást csak a városokra vonatkozóan készítettünk el. A községek esetében továbbra is a népességnagyság jelentette a területi összehasonlítás alapját.

A kiadvány áttekinti Magyarország általános településszerkezeti jellemzőit, majd az egyes hierarchiaszintek bemutatása mellett részletesen vizsgálja az azok között meglévő különbségeket is. A földrajzi helyzetből adódó egyenlőtlenségek megragadása végett a településszerkezeti, társadalmi és gazdasági különbségeket a megyék szintjén is bemutatja. A települési hierarchiaszintek elkülönítésére szolgáló módszer részletes leírását külön fejezet tartalmazza. A kötetet a könnyebb és jobb eligazodás és a pontosabb területi összemérés érdekében témánként azonos tartalmú és azonos skálázású diagramok, valamint azonos osztályközzel készült térképek színesítik.

*Magyarország település-
szerkezetének jellemzői*

2014. január 1-jén 3154 település volt Magyarországon, amelyek közigazgatási területükkel hézagmentesen lefedik az ország egészét, és mind területileg, mind funkcionálisan hálózatot alkotnak.

A településszerkezeti sajátosságok eltérőek az ország különböző részein, ez természeti, történelmi okokra vezethető vissza. A tagolt dombsági és alacsony középhegységi tájakon jellemzően kis területek és népességűek a települések, ezzel szemben a síkvidékeken nagyobbak. A történelmi események szintén formálták a képet: az Alföldön a török hódoltság után alakult ki a mezővárosok és óriásfalvak jelenlegi ritka hálózata a korábbi, lerombolt szerkezet helyén, a trianoni elcsatolások megváltoztatták a határ menti települések kapcsolatait, míg a rendszerváltás előtt a mezőgazdasági és ipari termelés központi irányítása befolyásolta a települések szerepét.

Hazánkban először az 1871. évi – a községek rendezéséről szóló – XVIII. törvénycikk rögzítette, hogy minden területnek valamely községhez kell tartoznia. A kiegyezés után a királyi városok egy része törvényhatósági jogú várossá, másik része rendezett tanácsú várossá (később megyei város) alakult át. Az előbbi csoport a megyei törvényhatóságtól független volt, az utóbbiban az intézmények rendszere, működése és jogai a törvényhatóság keretében működtek.

A II. világháborút követően, a tanácsrendszer létrejöttékor a községek tizede nem rendelkezett önálló tanáccsal, a közös tanácsai igazgatás alá tartozó falvak száma 1990-ig jelentősen nőtt. A törvényhatósági városokból megyei jogú város lett. A városok száma lassan – főleg az új iparközpontokkal – bővült. 1990-ben az új önkormányzati törvény megalkotásával az ország minden települése visszakapta helyi önkormányzatát, önállóságát. Jelenleg a városi jogállás már nem jár pénzügyi előnyökkel, mint korábban, de a rang továbbra is vonzó. Ez a városok számának nagymértékű növekedésével járt együtt az utóbbi két és fél évtizedben, mindez azonban nem eredményezte a városi funkciókat betöltő települések számának lényeges emelkedését. Városi jogállású települések már az ország minden részén találhatók, nincsenek városhiányos térségek.

Jogilag ma ötféle településkategória létezik: község, nagyközség, város, megyei jogú város, főváros. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. LXV. törvény szerint község olyan település lehet, amely képes az alapvető önkormányzati jogok gyakorlására, és a helyi közügyi ellátására. A nagyközségi címet azon települések képviselő-testületei használhatták, amelyek a törvény hatályba lépésekor nagyközségi tanácsok voltak, továbbá amelyek területén legalább ötezer lakos él. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény szerint már a háromezer fős lélekszám elérése is elegendő a nagyközségi címhez.

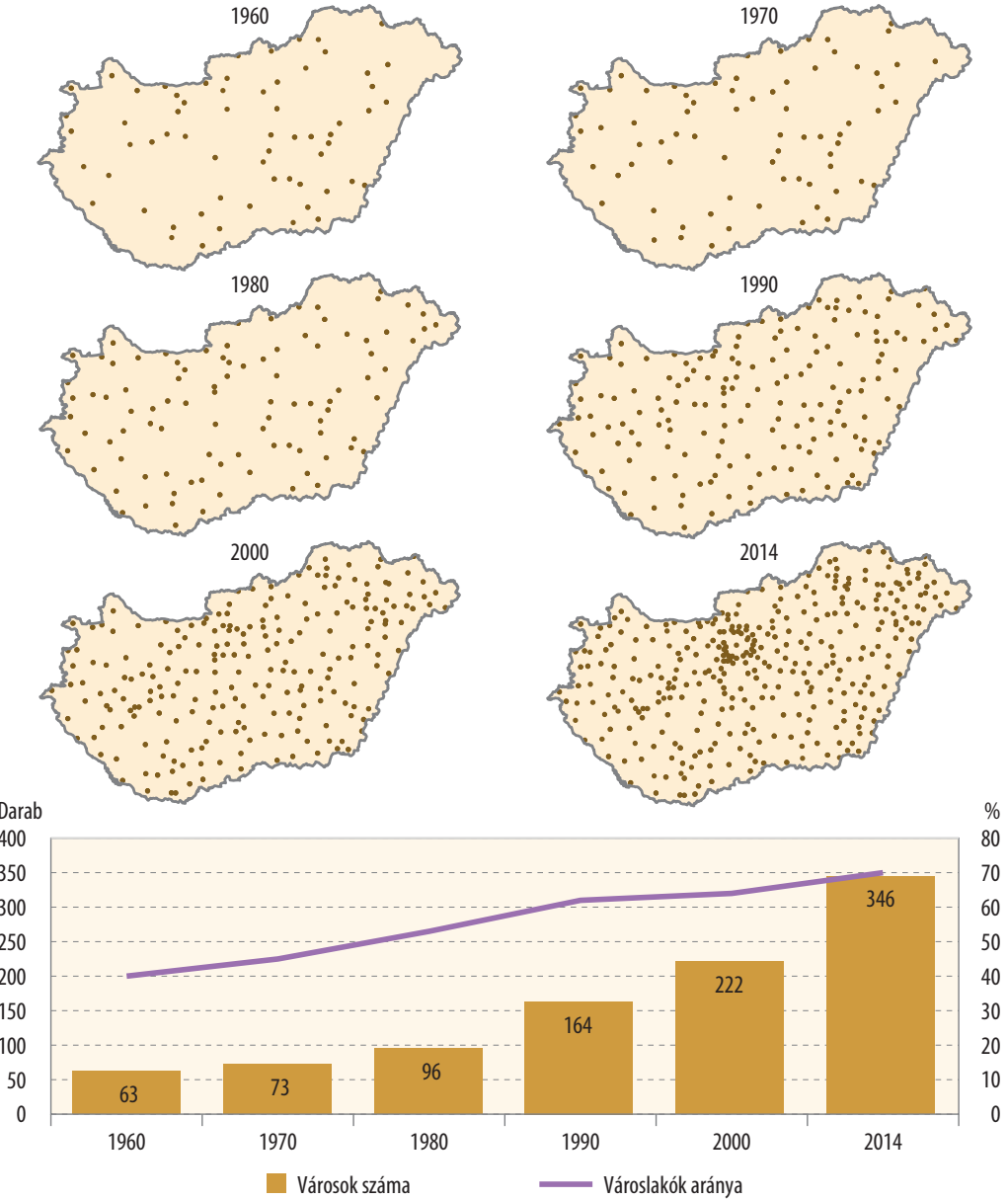
A 2011. évi törvény szerint a város olyan közszolgáltatásokat lát el, amelyeket saját területén és vonzaskörzetében gazdaságosan, hatékonyan képes biztosítani. Korábban csak nagyközségeket nyilváníthattak várossá, a 2011-es törvényben viszont már az szerepel, hogy városi cím adható annak a községi önkormányzatnak, amely térségi szerepet tölt be, és fejlettsége eléri az átlagos városi szintet, így a nagyközségi kritérium megszűnt.

A megyei jogú városok azokat a közszolgáltatásokat is biztosítják, amelyek saját területén túl a megye egészére vagy nagy részére kiterjednek. Ezek a megyeszékhelyek, valamint az 50 ezer főnél nagyobb lakosságú városok, amelyeket az Országgyűlés ilyennek nyilvánít. A megyei jogú városok

közül Dunaújváros, Hódmezővásárhely és Nagykanizsa népessége a jogállása elnyerése idején még 50 ezer fő fölött volt, napjainkban viszont már nem éri el ezt a számot. Magyarország fővárosa 1873 óta létezik Budapest néven. A fővárosi önkormányzat mellett mindegyik kerületében kerületi önkormányzat is működik.

2014 január 1-jén az ország 3154 településéből 346 város (ebből: 1 főváros, 23 megyei jogú város), 2808 község (ebből: 118 nagyközség) volt.

A városok számának és a városlakók arányának alakulása

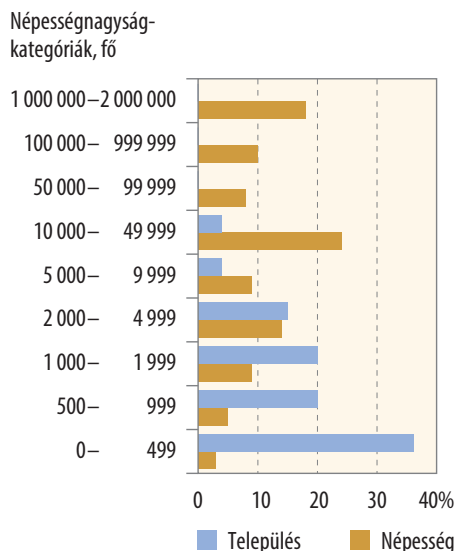

Napjainkban a települések között a legnagyobb Budapest, amelynek 525 km²-es területén 1,7 millióan élnek, a legkisebb a kiterjedés tekintve az 1 km² alatti Pest megyei Remeteszőlős, a népességet tekintve pedig a Zala megyei Iborfia, 8 lakossal.

2014. január 1-jén az ország településeinek harmada 500 főnél kisebb aprófalu volt, ugyanakkor ezekben az ország népességének mindössze 3%-a élt. A népesség koncentrációja jelentős, a városokban él a népesség héttizede (a fővárosban kéttizede). A legnagyobb városok és környékük között a társadalmi-gazdasági funkciók terén sokrétű összefonódások, áramlások figyelhetők meg, településegységeket létrehozva ezzel. A budapesti agglomeráció és a balatoni agglomerálódó térség létéről törvény rendelkezik. A 2014. évi vizsgálatunk szerint pedig további 21 agglomeráció, településegységes határolható le még Magyarországon.¹

Ugyan nem önálló települések, de mint speciális lakóhelyek említést érdemelnek a tanyák, szóróványtelepülések. A települések külterületein az ország lakosságának 3%-a lakik a 2011. évi népszámlálás adatai alapján, arányuk főleg az alföldi megyékben magas. Bács-Kiskunban megközelítette a hányaduk a 13%-ot, a megyében található Móricgát lakosainak kétharmada él külterületen, ami a legmagasabb érték az országban.

A települések és a népesség megoszlása népességnagyság-kategóriák szerint, 2014. január 1-jén

¹ További információk a KSH által készített Magyarország településhálózata 1. – Agglomerációk, településegységek című kiadványban.

Településhierarchia

MÓDSZERTAN

A TELEPÜLÉSHIERARCHIA-SZINTEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A TELEPÜLÉSHIERARCHIA-SZINTEK JELLEMZŐI

1. *Főváros*
2. *Felsőfokú központok*
3. *Középfokú központok*
4. *Alsófokú központok*
5. *Falvak*
6. *Aprófalvak*

MEGYEI JELLEMZŐK

Jelen vizsgálat során alapvetően a települések 2014. január 1-jei jogállásából indultunk ki. A településhálózat két nagy csoportját – városok (főváros, megyei jogú város, város) és községek (nagyközség, község) – népességnagyság-kategóriák alapján szeretnénk volna tovább bontani. A városok esetében azonban azzal a problémával találkoztunk, hogy az egyes csoportokat (nagyváros, középváros stb.) a szakirodalom más-más értékhatárok között említi, nincs egységes álláspont például a középváros minimális és maximális népességére vonatkozóan. Éppen ezért a városhálózatot a kiadvány nem a népességszám alapján, hanem funkcionális megközelítésben vizsgálja.

A városok funkció szerinti kategorizálásához 10 fő tényezőt vettünk számításba: népesség, szolgáltatások, vendéglátás, egészségügy, szociális ellátás, oktatás, kultúra, ügyintézés, munkaerő-megtartás és -vonzás, gazdasági potenciál. Mindegyik tényezőhöz hozzárendeltünk a rendelkezésre álló mutatókból oly(anok)at, amelyek az adott tényező jellemzésére alkalmasak. A mutatók kiválasztása elsősorban nem az egyes intézmények számán alapult, hanem – ahol lehetett – a kapacitás, illetve a kihasználtság mérésén. Így végül a táblázatban szereplő mutatók, ezeken belül pedig a legfrissebb elérhető adatok képezték a számítások alapját.

Az adatok forrása legtöbb esetben a KSH T-STAR adatbázisa volt. Az ügyintézés tényezőnél az egyes járási szakigazgatási szervek székhelyeihez tartozó illetékességi területekre vonatkozó információk az adott szervektől, illetve jogszabályokból származnak. A gazdasági potenciál mérésénél alkalmazott bruttó hozzáadott érték és saját tőke mutató pedig a TEIR NAV társasági adóbevallás adatain alapult.

Mivel a felhasznált abszolút mutatószámok mind nagyságrendben, mind mértékegységben jelentősen eltérnek egymástól, az összehasonlíthatóság érdekében normalizálási eljárást használtunk:

$$z_i = \frac{x_i - x_{\min}}{x_{\max} - x_{\min}}$$

ahol adott település, adott mutató szerinti értékének és a legkisebb értéknek a különbségét osztottuk a legnagyobb és a legkisebb érték különbségével. Az új értékek a 0–1 intervallumba esnek. A jobb átláthatóság érdekében az eredményeket szoroztuk 100-zal, így 0-tól 100-ig vehetnek fel értéket. (A 0 érték a legalacsonyabb, a 100-as pedig a legmagasabb értéket jelöli, adott mutató szerint).

A módszer segítségével mindegyik mutatonál azonos a skála, és az eredeti adatok alapján meglévő különbségek, távolságok is megmaradnak. Ezt követően, hogy az egyes témakörök ne túlsúlyozva jelenjenek meg, a többmutatós tényezőkhöz tartozó mutatók értékeinek a számtani átlagát vettük, így kaptuk meg a 10 tényezőre az adatsort. Végül az összes tényezőnek vettük a számtani átlagát, létrehozva egy komplex mutatóértéket minden városra.

A városhierarchia-vizsgálat során felhasznált tényezők és mutatók

Tényező	Mutató	Mérték-egység	Vonatkozási idő	Adatforrás
Népesség	Lakónépesség száma	fő	2013	T-STAR
Szolgáltatások	Kiskereskedelmi üzletek és gyógyszertárak száma	darab	2013	T-STAR
	Postai szolgáltatóhelyek száma	darab	2013	T-STAR
Vendéglátás	Vendéglátóhelyek száma	darab	2013	T-STAR
Egészségügy	Működő háziorvosok és házi gyermekorvosok száma	fő	2013	T-STAR
	Összes működő kórházi ágyak száma	darab	2013	T-STAR
Szociális ellátás	Működő bölcsődei férőhelyek száma	darab	2013	T-STAR
	Idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhelyek száma	darab	2013	T-STAR
Oktatás	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	fő	2013	T-STAR
	Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban	fő	2013	T-STAR
	Felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók száma a nappali képzésben (képzési hely szerint)	fő	2013	T-STAR
Kultúra	A települési könyvtárak egységeinek száma	darab	2013	T-STAR
	Színházak előadásainak száma	darab	2013	T-STAR
Ügyintézés	Járasközponthoz tartozó illetékességi terület (=járás) népessége	fő	2013	jogszabály
	Járásbíróság székhelyhez tartozó illetékességi terület népessége	fő	2013	jogszabály
	Járási építészeti hivatalok székhelyéhez tartozó illetékességi terület népessége	fő	2013	jogszabály
	Járási földhivatalok székhelyéhez tartozó illetékességi terület népessége	fő	2013	jogszabály
	Munkaügyi központok és kirendeltségek illetékességi területének népessége	fő	2013	jogszabály
Munkaerőmeg-tartás és -vonzás	A helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatottak száma	fő	2011	T-STAR
	Naponta más településről a településre bejáró foglalkoztatottak és a településről más településre dolgozni járó foglalkoztatottak különbsége	fő	2011	T-STAR
Gazdasági potenciál	Bruttó hozzáadott érték	forint	2012	TEIR
	Saját tőke összege	forint	2012	TEIR
	A helyi önkormányzatok helyi adó bevételeiből az iparüzési adó	forint	2011	T-STAR

A komplex mutató alapján végül 4 városi csoportot határoztunk meg a George Jenks-féle módszerrel.² A módszer úgy alakítja ki a csoportokat, hogy az egyes csoportok elemei között a legkisebbek, a csoportok között pedig a legnagyobbak legyenek az eltérések.

² A módszer forrása: Jenks, George F. 1967. „The Data Model Concept in Statistical Mapping”, International Yearbook of Cartography 7: 186–190.

A központi szerepkör mértéke, a városi funkciók alapján az alábbi négy csoportot alakítottuk ki:

Főváros (településszám: 1 darab)

Felsőfokú központ (településszám: 8 darab)

Középfokú központ (településszám: 29 darab)

Alsófokú központ (településszám: 308 darab)

Így az országos jelentőségű központot is magába foglaló hierarchiaszinttől egészen a helyi jelentőségű központokat magába foglaló hierarchiaszintig határoztuk meg a város csoportokat. A kialakított csoportok természetesen nem homogének, hiszen például a középfokú központok csoportjában találhatunk olyan városokat, amelyek az ipar, az oktatás vagy a közigazgatás szempontjából jelentősek.

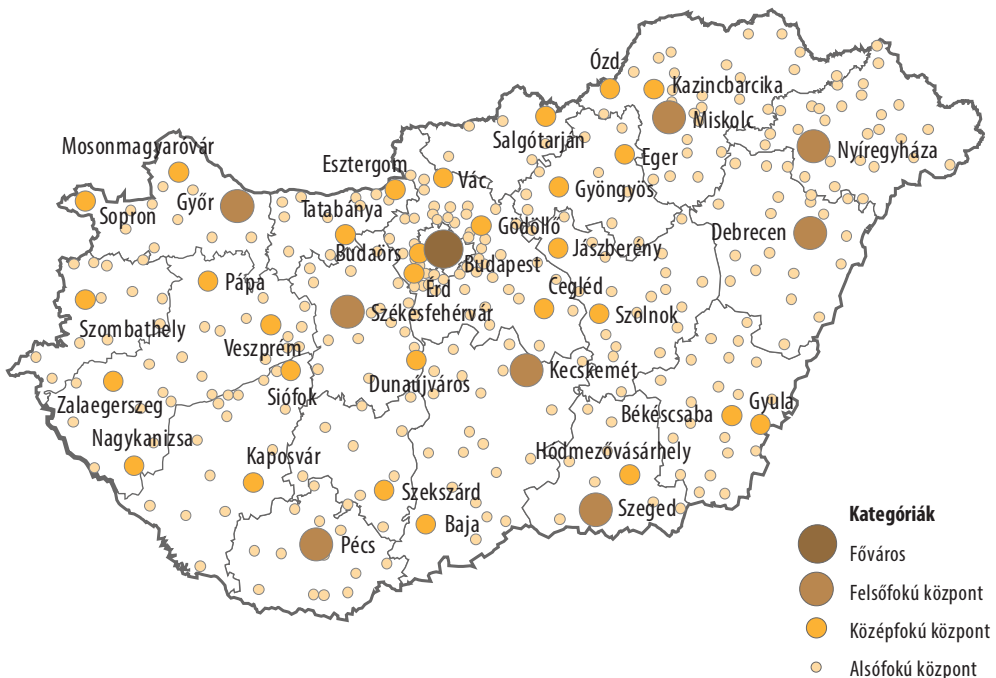
A községeket népesszájuk alapján osztottuk két csoportra: falvakra és aprófalvakra, mivel a szakirodalom és a 2005. évi Országos Területfejlesztési Konceptió szerint az 500 főnél alacsonyabb lélekszámú településeket aprófalvaknak tekinthetjük.

Falu (településszám: 1684 darab)

Aprófalu (településszám: 1124 darab)

Így összességében Magyarország településeit hat településhierarchia-szintbe soroltuk. Az elsődleges célunk nem a települések kategorizálása volt, hanem a hierarchiaszintek társadalmi-gazdasági bemutatása, illetve összehasonlítása.

A városok kategorizálásának eredménye

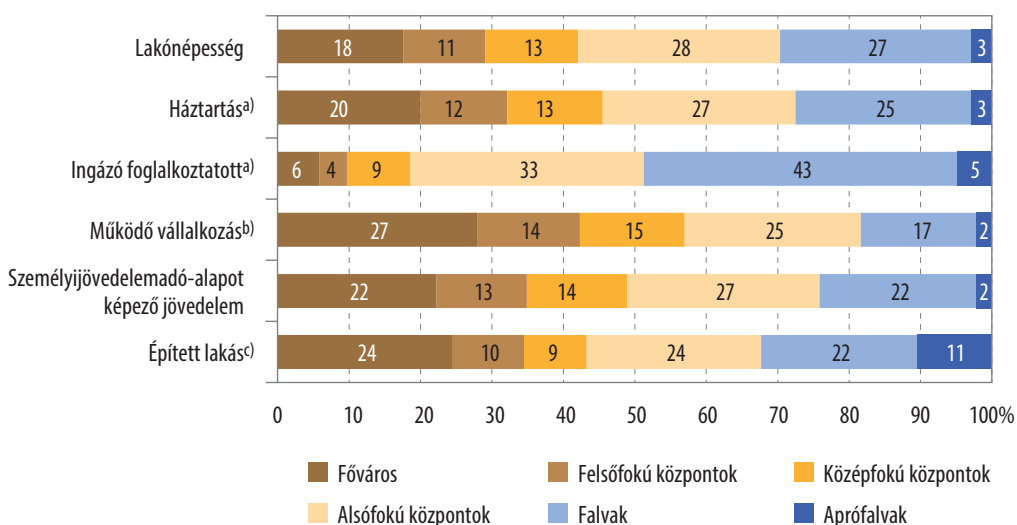
Településhierarchia-szintek összehasonlítása

Magyarország népességének több mint fele alsófokú központ vagy falu települési szinten él, előbbieik lélekszáma (2,8 millió fő) kicsivel meghaladja utóbbiakét (2,6). A népességszám alapján az 1,7 millió lakosú főváros követi őket, majd a közép- és a felsőfokú központok (1,3, illetve 1,1 millió fő) következnek. Aprófaluban mintegy 300 ezren élnek, a hazai lakosság 3%-a.

A nagyobb városok – a közép- és a felsőfokú központok, valamint Budapest – gazdasági súlyát jelzi, hogy a népességhez képest nagyobb arányban részesednek a működő vállalkozásokból és az adóköteles jövedelemből. Az eltérés a főváros esetében kiemelkedő: a vállalkozások tekintetében 10, a személyijövedelemadó-alapban 4,0 százalékpont. A 2001 és 2013 között épített lakások közel fele Budapesten, továbbá alsófokú központokban épült, de a népességhez mérten az aprófalvakban épült a legtöbb új lakás, az összes tizede, és ez több, mint a felső- vagy a középfokú központokban.

Összességében a közép- és a felsőfokú központokban, valamint a fővárosban a háztartások nagyobb hányada összpontosul, mint a lakosságnak, vagyis az átlagos háztartásnagyság kisebb, mint a többi települési kategóriában. A más településre ingázó foglalkoztatottak legnagyobb része alsófokú központban vagy faluban él.

1. ábra A főbb mutatók megoszlása településhierarchia-szintek szerint, 2013

a) 2011.

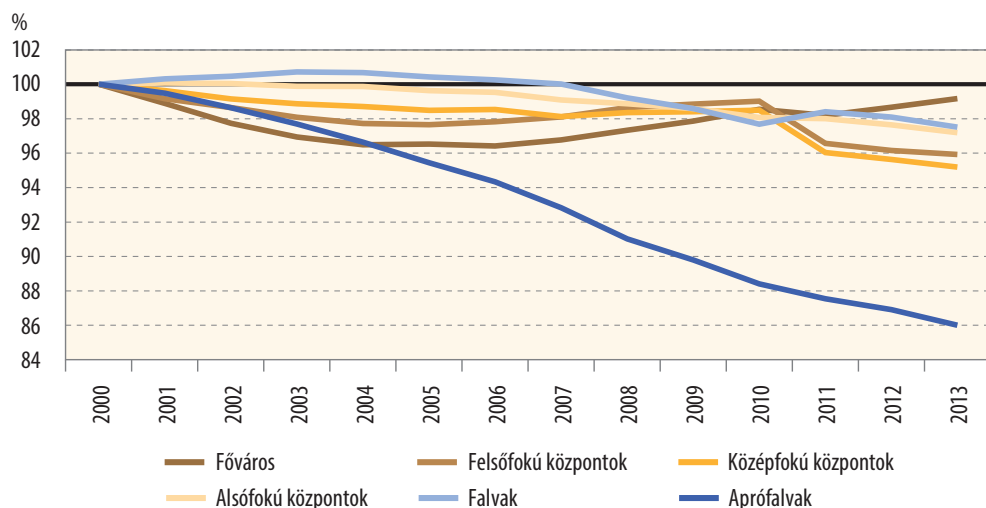
b) 2012.

c) 2001–2013.

NÉPESSÉG, TÁRSADALOM

Magyarország **népességszáma** évtizedek óta csökken, a tendencia 2001-től napjainkig is folytatódik. A településhálózat mind a hat szintje veszített a lakosságából 2000. és 2013. január 1-je közt. A vizsgált időszakban az aprófalvakban élők száma 14%-kal csökkent, a többi öt kategóriában 1–5% volt a népességfogyás mértéke.

2. ábra A népesség számának alakulása* (a 2000. évi százalékában)

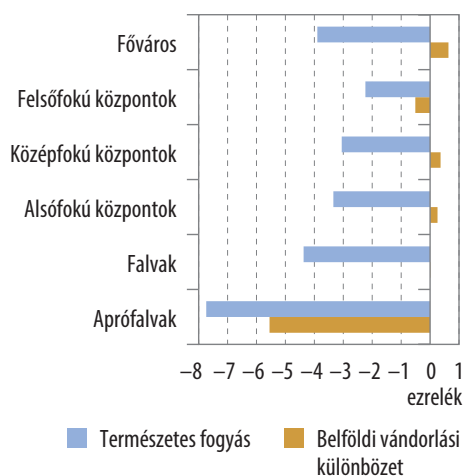

* A 2001–2010. évi adatok a 2001. február 1-jei, a 2011–2013. évi adatok a 2011. október 1-jei népszámlálásból továbbszámított népességszámok.

Az alsófokú központokban, a falvakban és az aprófalvakban szinte folyamatos volt a népességszökkenés. Budapesten, valamint a felső- és középfokú központokban az előző évtized második felében összességében a lakosság gyarapodása volt jellemző. A felső- és középfokú központok lakóinak száma 2011-től ismét csökkenni kezdett, de a fővárosé valamelyest tovább nőtt.

A 2001-hez viszonyítva növekvő népességű települések főleg a felső- és középfokú központok, illetve Budapest vonzáskörzetében helyezkednek el. Ezek sorából kilóg Békéscsaba és Salgótarján térsége, amelyekben a településegysétek egyetlen tagjában sem található ilyen helység. Emellett Szabolcs-Szatmár-Bereg megye keleti országhatára mentén, Borsod-Abaúj-Zemplén

3. ábra A népességváltozás tényezői (2001–2013. évek átlaga)

középső részén (a Cserehátban), valamint a Balaton környékén találhatóak nagyobb tömbben olyan települések, amelyek lakossága gyarapodott.

A népmozgalom két tényezőjét a természetes folyamatok (születések és halálozások), illetve a vándorlások (oda- és elvándorlások) alkotják. A legnagyobb arányú népességvesztést elkönyvelő aprófalvaknak mind a két szempontból a legrosszabb volt a mérlege 2001 és 2013 között: a természetes fogyásuk ezer lakosra vetített értéke átlagosan évi 7,7 ezrelék, a belföldi vándorlási veszteségük 5,5 ezrelék. Természetes szaporodás elsősorban Borsod-Abaúj-Zemplén és Baranya megye, vándorlási nyereség a nyugati országrészben található Győr-Moson-Sopron, Vas, Veszprém és Zala megye aprófalvaiban történt.

A **természetes fogyás** üteme az időszak során még a falvakban haladta meg folyamatosan az országos értéket: hiába volt e kategóriában viszonylag magas az ezer lakosra jutó élveszületések száma, a kedvezőtlen halálozási mutató lerontotta a hatását.

A városi szinteken összességében lassabb a természetes népességfogyás. A helyzet – leszámítva Miskolcot és Pécsét – a felsőfokú központokban a legkedvezőbb, majd sorrendben az alsófokú központok, a középfokú központok és a főváros következnek. Budapest környékén és az északkeleti megyékben vannak olyan városok, melyekben a természetes népmozgalom egyenlege pozitív volt 2001 és 2013 között, de ebbe a körbe tartozik még a baranyai Kozármisleny is.

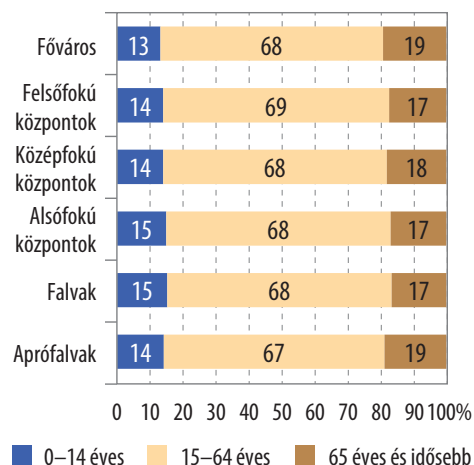
Az időszak során a **belföldi vándorlások** vesztesei az aprófalvakon kívül összességében a felsőfokú központok voltak – különösen a 12 ezer főt veszítő Miskolc –, de a nyolcból három városban (Győrben, Kecskeméten és Szegeden) nagyobb volt a beköltözők száma, mint az elköltözőké. A többi várostípus és a falvak belföldi vándorlási mérlege pozitív volt a belföldi vándorlási folyamatoknak köszönhetően, bár az utóbbiaké összességében csak néhány száz fős.

A beköltözések fő célpontját Budapest jelentette, ahol a beköltözők száma az utóbbi években ellensúlyozta a természetes fogyásból és az elköltözésekből adódó népességvesztést is. A főváros vándorlási nyeresége 14 ezer fő volt a vizsgált időszak során, míg a második legnagyobb érték az alsófokú központokhoz fűződött. E csoportban főként a budapesti agglomeráció övezetéhez tartozó településeken gyarapodott a népesség, Dunakeszin és Szigetszentmiklóson például kimagasló, mintegy 10 ezer fő volt a mérteke. A vándorlási veszteség többnyire keleti megyékben található alsófokú központokban volt jelentős.

A középfokú központ kategóriában a vándorlási nyereség Budaörsön, Érden és Sopronban volt kiugró (5 ezer fő feletti), a veszteség pedig négy településen, Dunaújvárosban, valamint az egymáshoz közel fekvő Kazincbarcikán, Ózdon és Salgótarjánban (4 ezer fő feletti).

A népesség **korösszetétele** 2014. január 1-jén országosan így festett: 14%-a 15 évnél fiatalabb volt, 68%-a 15 és 64 év közé esett, 18%-a pedig idősebb volt 65 évesnél. Az egyes települési szintek értékei hasonlóak voltak. Az öregedési index – a száz gyermekkorúra jutó időskorúak száma – összességében az alsófokú központokban és a falvakban a legkisebb, csak ezekben a településcsoportokban marad az országos 121 alatt a mutató értéke. Az aprófalvakban már harmadával több időskorú él, mint gyermekkorú, Budapesten pedig közel másfélszeres a számuk.

4. ábra A népesség megoszlása korcsoportok szerint, 2014. január 1.

A felső- és középfokú központok közül Nyíregyházán és Budaörsön haladja meg a gyermekkorúak száma az időskorúakét, illetve Kecskeméten, Érden és Gödöllőn élnek közel azonos számban. Az öregedési index értéke a többi települési kategóriában Budapest vonzáskörzetében, az északkeleti területeken, a Dunántúl északi-középső részén, a Baranya és Somogy megye határának térségében fekvő településeken a legkisebb.

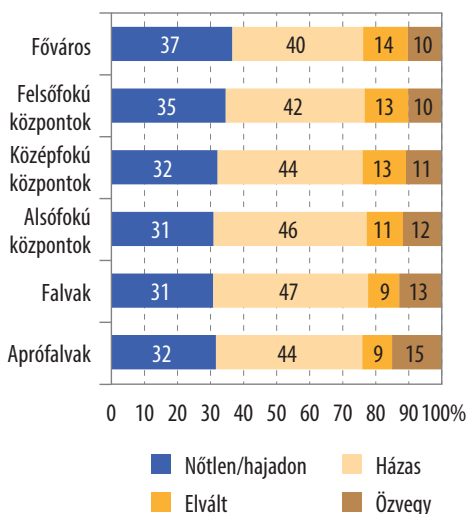
Az időseknek a fiatalokhoz viszonyított aránya jellemzően a megyék periferiáin magas, különösen a nyugati és a délkeleti országrészben, valamint Heves és Nógrád megyében. A többi megyehatár térségében többnyire a falvak és az aprófalvak öregedési indexe magas (150 feletti). A mutató értéke 2014 január 1-jén az aprófalvak közel felében 150 feletti volt, vagyis ezekben az idősek száma több mint másfélszerese volt a gyermekkorúakénak, és kilenc nagyon kis népességszámú – 50 fő alatti – aprófaluban nem is élt 15 évesnél fiatalabb személy.

A legutóbbi népszámlálás idején a települési hierarchián a fővárostól a falvak felé haladva egyre nagyobb volt a **családi** életforma szerepe. Ebben az irányban emelkedett a családban élők aránya (71-ről 82%-ra), – a legalább 15 éves népességen belül – a házasságban élők hányada (40-ről 47%-ra), de a gyermekes családok és a legalább három gyermeket nevelők részaránya is nagyobb volt a falvakban, mint a városokban. Ezzel párhuzamosan a fővárostól a falvak felé haladva csökkent azok aránya, akik nőtlenek/hajadonok (37-ről 31%-ra), vagy elváltak (14-ről 9%-ra) voltak. Az aprófalvakban a mutatók értékei az alsófokú központokéhoz és a falvakéhoz álltak közel.

A házasságban élők elsősorban az ország északnyugati és északkeleti területein, valamint Baranya megyében tették ki legalább a felét a 15 évnél idősebb népességnek. A középfokú központ kategóriában főleg dunántúli településeken volt magasabb a házások aránya, a felsőfokú központok közül pedig csupán Nyíregyházán és Székesfehérváron.

Hazánkban a családok kétharmadában nem élt gyermekkorú a 2011. évi népszámláláskor. A gyermektelen családok részaránya a nagy öregedési indexű településeken volt lényegesen magasabb (Heves, Nógrád, Vas, Zala megye, Balaton környéke, több megyehatár térsége). A kedvezőbb korösszetételű helységekből általában kevésbé gyakori, hogy egy családban nem él gyermekkorú, és a gyermekes családok is több gyermeket nevelnek.

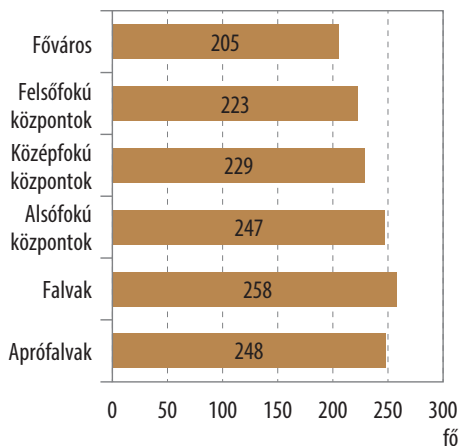
5. ábra A 15 éves és idősebb népesség megoszlása családi állapot szerint, 2011

A **háztartások** nagysága összefüggésben áll a gyermekek számával. Nagyobb, legalább négytagú háztartások sűrűbben fordulnak elő az alsófokú központokban, falvakban, és aprófalvakban, mint a közép- és felsőfokú központokban, illetve Budapesten. Az egyszemélyes háztartások országos aránya 32%, aminek értéke Budapesten (41%), valamint a közép- és felsőfokú központok többségében ennél nagyobb. Relatív sokan élnek egyedül az Alföld déli részén és a Balaton környékén, továbbá az Északi-középhegység falvainak és aprófalvainak, a délnyugati országrész aprófalvainak jelentősebb hányadában.

A hazai településhierarchiáról összességében megállapítható, hogy a fővárostól az aprófalvak felé haladva csökken a lakosság **képzettsége**: a legutóbbi népszámláláskor a Budapesten élő 18 évnél idősebbek 70%-ának volt legalább érettségije, a 25 évnél idősebbek 34%-ának diplomája.

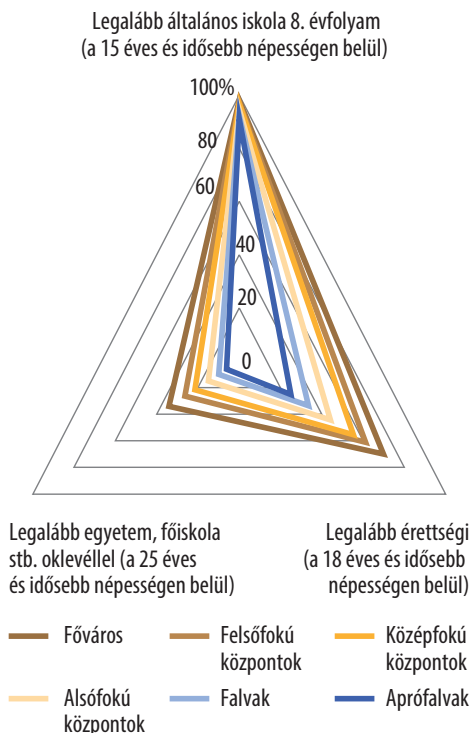
6. ábra Száz háztartásra jutó személy, 2011

A felsőfokú központokban e mutatók értéke 61 és 26% volt, a középfokú központokban pedig 55 és 21%. Az alsófokú központokban, a falvakban és az aprófalvakban viszont a megfelelő korú népesség fele nem rendelkezett érettséggel, ötöde diplomával sem.

A lakosság végzettsége döntően a településhierarchia felsőbb szintjein magas. Az országos átlaghoz képest túlnyomó többségben a középfokú központ kategóriában és az afeletti településeken magasabb a sikeres érettségistevők, illetve a diplomások aránya. Rajtuk kívül csak a Balaton partján, némelyik nagyobb város agglomerációs övezetében és az északi alsófokú központok térségében találhatók nagyobb számban ilyen helységek. A 18 éves és idősebb lakosságon belül a legalább érettségizettek aránya jellemzően a közép- és felsőfokú központok vonzáskörzetében nőtt a legnagyobb mértékben 2001 óta.

7. ábra Az egyes iskolai végzettségi szinthez tartozók a megfelelő népesség százalékában, 2011

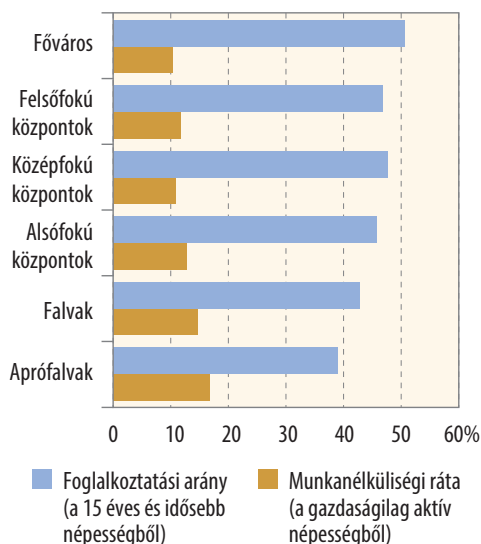

GAZDASÁG

A 2011. évi népszámláláskor a megkérdezettek 39,7%-a foglalkoztatott, 5,7%-a munkanélküli volt, ők együtt (45,4%) alkották a gazdaságilag aktív népességet. A lakosság 30%-a az inaktív keresők, negyede az eltartottak közé tartozott. A 15 évnél idősebbek körében 46,4%-os volt a foglalkoztatási arány és 12,6% a munkanélküliségi ráta.

A főváros, a felsőfokú központok és a középfokú központok helyzete a gazdasági aktivitás szempontjából összességében kedvezőbb volt az országosnál, az alsófokú központoké, a falvaké és az aprófalvaké pedig kedvezőtlenebb. Budapesten és Székesfehérváron a népesség fele a gazdaságilag aktívak közé tartozott, ehhez közelített a Dunántúlon található Budaörs, Mosonmagyaróvár, Nagykanizsa, Szombathely, Tatabánya, Veszprém és Zalaegerszeg értéke is. A közép- és felsőfokú központok köréből

8. ábra Foglalkoztatási arány és munkanélküliségi ráta, 2011

csak Ózdön maradt el jelentősebben az aktivitási arány (39,2%) az országos átlaghoz képest. Ez igaz volt az alsófokú központok közül többre is, amelyek nagy többsége az ország keleti felében található. A Dunától keletre – Budapest környékét nem számítva – csupán Martfűn, Rétság, Soltvadkerten és Tiszaújvárosban volt kifejezetten magas a mutató értéke. A Dunántúlon – főleg annak északi részén – ellenben nagyobb számban fordultak elő ilyen alsófokú központok. A falvak és aprófalvak esetében hasonló volt az aktivitási ráta területi mintázata, mint az alsófokú központoknál, annyi különbséggel, hogy a Dunántúl déli részén is sok településen viszonylag alacsony értéket vett fel.

A népesség gazdasági aktivitásához hasonlóan a 15 év felettiek **foglalkoztatási aránya** is meghaladta 2011-ben az országos átlagot Budapesten, valamint a felső- és középfokú központok többségében, elsősorban a Dunántúlon. A felsőfokú központokban a foglalkoztatási arány 43,4

(Miskolc) és 51,9 (Székesfehérvár), a középfokú központokban 37 (Ózd) és 54,3% (Mosonmagyaróvár) között változott. Az alsófokú központ kategóriában szinte kizárólag a Dunántúlon, illetve Budapest környékén fekszenek azok a települések, ahol a 15 évesek több mint fele állt alkalmazásban. A keleti határhoz közel alacsony foglalkoztatási arány volt jellemző.

A falvakban és az aprófalvakban alacsonyabb volt a foglalkoztatottság, mint a városokban, a mutató értéke az előbbieken 43,1, az utóbbiakban 39,2% volt. Az ország északkeleti és délnyugati területein sok faluban és aprófaluban még ettől is jóval elmaradt a foglalkoztatottság, északnyugaton azonban számos kisebb településen az ott élő 15 évesnél idősebbek nagy hányada rendelkezett munkaviszonnyal.

A **munkanélküliség** szempontjából 2011-ben Budapest és a középfokú központok helyzete volt a legjobb, 10,4, illetve 10,9%-os munkanélküliségi rátával. A középfokú központok közül Sopron 6,5%-os és Mosonmagyaróvár 6,6%-os értéke volt a legalacsonyabb, Kazincbarcikaé (16,6%), Salgótarjáné (20,0%) és Ózdé (21,9%) a legmagasabb. A felsőfokú központok közül a foglalkoztatottsághoz hasonlóan a munkanélküliségi rátát tekintve Miskolc (15,5%) volt a legkedvezőtlenebb helyzetben. A legalacsonyabb érték Győrben volt (8,0%).

Az alsófokú központokban összességében 12,9, a falvakban 14,8, az aprófalvakban 16,9% volt a munkanélküliségi ráta. Közülük a nyugati határ környékén található településeknek általában alacsony, míg az ország északkeleti, keleti és délnyugati részén fekvőknek többnyire magas a mutató értéke.

Az ezer lakosra jutó **működő vállalkozások** száma 2012-ben a fővárosban volt a legmagasabb (104), és a településhierarchián lefelé haladva ez az érték folyamatosan csökkent, az aprófalvakban összességében már csak harmadannyi (37) volt. A mutató értéke a középfokú központok kivételével mindegyik településcsoportban javult 2001 óta, ami Budapesten, a falvakban és az aprófalvakban a vállalkozások számának növekedésével is együtt járt. (A felső- és alsófokú központokban összességében az eredményezte a kedvezőbb mutatót, hogy a vállalkozások fogyatkozásának üteme elmaradt a népességtől.) A növekedés mértéke az aprófalvakban volt a legnagyobb – a településtípusok közül

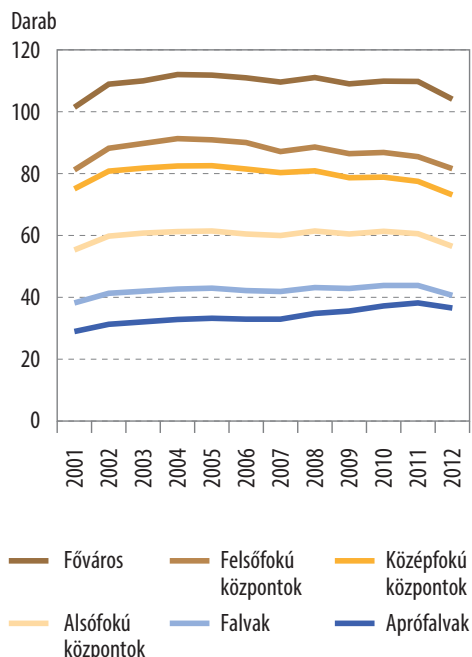
egyedülként még a gazdasági válság 2008-as kitörése után sem történt visszaesés, így a vállalkozói aktivitást tekintve lemaradásuk mérséklődött.

A felsőfokú központi körön belül hasonló volt az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma 2012-ben, hét városban 82 és 88 közé esett, egyedül Miskolcon (67) maradt el ettől. E kategóriában területi kiegyenlítődés tapasztalható az évezred elejéhez képest. Székesfehérváron jelentősen, 15%-kal kevesebb vállalkozás működött, mint 2001-ben, és ezer lakosra jutó számuk is 9-cel csökkent, míg Debrecenben és Kecskeméten mindkét szempontból növekedés történt. A középfokú központokban jellemzően kisebb volt a vállalkozói aktivitás a felsőfokú központokhoz képest, de Gödöllő, Szekszárd és Veszprém kivételt jelentett (ahol 91–91 vállalkozás jutott ezer lakosra), Budaörsön volt az összes város közül a legmagasabb érték (135). A rangsor végén Kazincbarcika (40) és Ózd (32) állt.

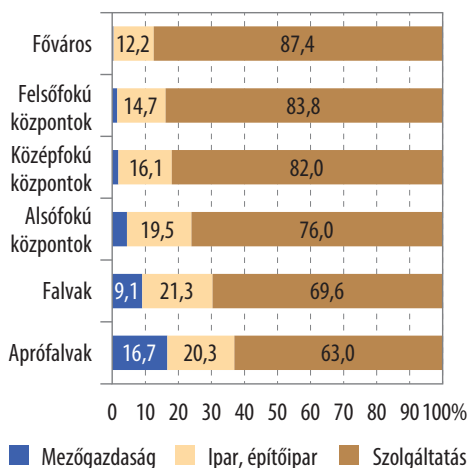
A budapesti agglomeráció övezetében és a Balaton környékén általában viszonylag nagy a népességszáma vetített vállalkozásszám mind az alsófokú központokban, mind a falvakban, mind az aprófalvakban.

A 2012-ben működő vállalkozások négyötödének tevékenysége a szolgáltatás nemzetgazdasági ágba tartozott, a fennmaradó szervezetek nagyobb része (összességében 17%-a) pedig az ipar, építőipar ágba. Mezőgazdasággal, erdőgazdálkodással és halászattal 3,5%-uk foglalkozott. E vállalkozásoknak a falvakban és az aprófalvakban jelentősebb a súlyuk: előbbieken 9,1, utóbbiakban 17% a részarányuk, ez az aprófalvakban összességében majdnem akkora, mint az iparral, építőiparral foglalkozó cégeknek. A szolgáltatás nemzetgazdasági ágba tartozó vállalatok szerepe a településhierarchiában a fővárostól az aprófalvak felé haladva csökken.

9. ábra Az ezer főre jutó működő vállalkozások száma

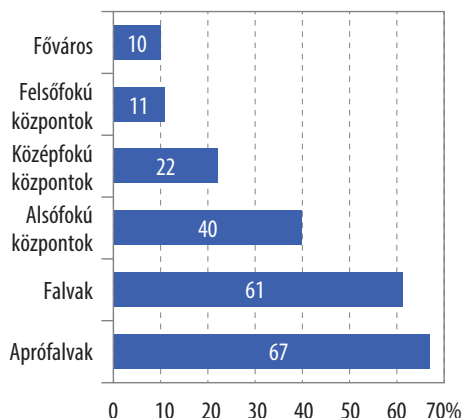

10. ábra A működő vállalkozások megoszlása összevont nemzetgazdasági ágak szerint, 2012

A 2011. évi népszámlálás idején a Magyarországon élő foglalkoztatottak harmada – 1,3 millió fő – a lakóhelyéről naponta más településre utazott dolgozni. Az országos átlag nagy különbségeket takar a településtípusok között: a fővárosban és a felsőfokú központokban élőknek alig több, mint tizede **ingázott**, a középfokú központban lakók között már körülbelül kétszer ekkora volt az arányuk, az alsófokú központokban már 40, a falvakban 61, az aprófalvakban 67%.

11. ábra A naponta eljárók aránya a helyben lakó foglalkoztatottakból, 2011

Sopronban és Mosonmagyaróváron, illetve néhány alsófokú központban az ott élő foglalkoztatottak több mint tizede külföldön dolgozott.

Budapest, a felsőfokú központok, valamint a középfokú központok zöme kiterjedt munkaerő-vonzáskörzettel rendelkezik, a környékükön élők jelentős hányadának biztosítanak munkahelyet. Ahol több ilyen település közel fekszik egymáshoz, részben átfedésben is vannak a körzetek. A három várostípusban csak Cegléden és Érden haladta meg a településről eljárók száma a bejárókéét. E három kategóriában alapvetően csekély az ingázás súlya, de akadnak kivételek: a budapesti agglomeráció övezetéhez tartozó négy középfokú központban, a Budaörsön, Érden, Gödöllőn és Vácon élő foglalkoztatottak 53%-a ingázott 2011-ben.

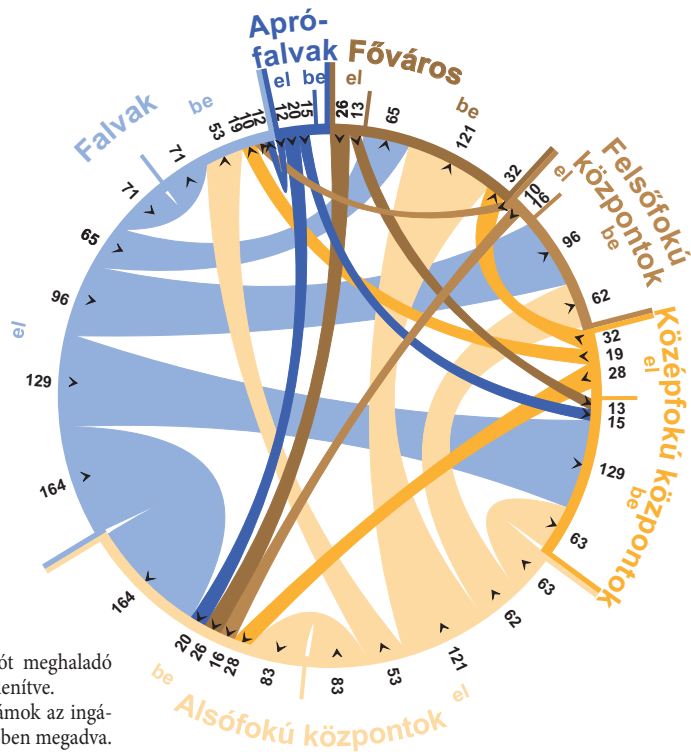
A fővárosból, a felsőfokú központokból és a – budapesti agglomeráción túli – középfokú központokból ingázók többsége (38–55%) alsófokú központban dolgozott, és a falvakból, aprófalvakból eljárók legnagyobb része (31–35%) is ilyen településen dolgozott. Az alsófokú központokra kevésbé jellemző a munkaerő-megtartó képesség, mivel egy részük nagyobb város(ok) vonzáskörzetébe tartozik, és az ingázás jelentős arányban érinti az itt élő foglalkoztatottakat. A jelenség főleg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében és az Alföld középső vidékén (a Kalocsa–Berettyóújfalú-tengely mentén), míg a Dunántúlon csak néhány alsófokú központban volt kevésbé gyakori.

2011-ben a falvakban és az aprófalvakban élő foglalkoztatottak nagy része általában más településen állt alkalmazásban, ami alól elsősorban a délnyugati, északkeleti és keleti határvidék, valamint a Tisza-tó környéke jelentett kivételt. A legtöbb eljáró alsó- vagy középfokú központba ingázott.

A népszámláláskor két aprófaluban mindegyik foglalkoztatott ingázott, háromban pedig egyik sem. Városból relatíve kevesen ingáznak faluba vagy aprófaluba – a kivételek közé tartozó alsófokú központok sorából megemlítendő Fehérgyarmat, Gönc, Lenti és Mágocs, az innen eljárók több mint fele faluban vagy aprófaluban dolgozott.

2013-ban a népesség 45 százaléka fizetett **személyi jövedelemadót**, e tekintetben az egyes településkategóriák között nem volt jelentős eltérés. Ezzel ellentétben az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alap esetében jelentős szóródás figyelhető meg: az országos értéknél (1,9 millió forint) lényegesen magasabb volt a mutató értéke a fővárosban (2,6 millió forint), a falvakban és az aprófalvakban pedig alacsonyabb (1,6, illetve 1,4 millió). A felső-, közép- és alsófokú központok mutatóértéke közel állt az országos átlaghoz. Az egy adófizetőre jutó adóköteles jövedelem nagysága lassan

12. ábra Ingázási kapcsolatok, 2011*

*Az ábrán a 10 ezer ingázót meghaladó kapcsolatok vannak megjelenítve. A sávok mellett található számok az ingázók számát jelentik, ezer főben megadva.

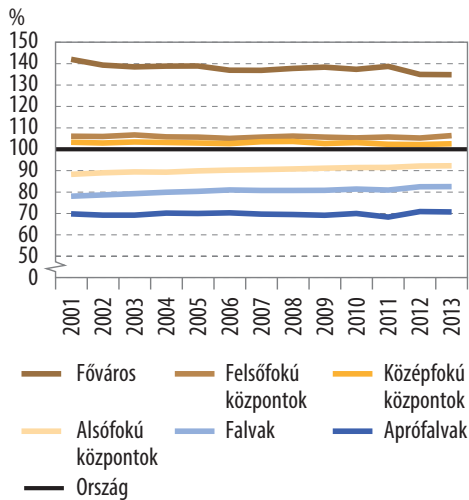
közeledik a településtípusok között az évezred eleje óta.

Az egy adófizetőre jutó adóköteles jövedelem nagysága 2013-ban összességében a közép- és felsőfokú központokban volt a legnagyobb, kivéve Baja, Hódmezővásárhely, Ózd, Salgótarján és Sopron az átlagosnál alacsonyabb, 1,8 millió forint alatti mutatóértékével.

Budapesten és a felsőfokú központok közül Győrben és Székesfehérváron volt kiemelkedő, 2,3 millió forint feletti az egy adófizetőre jutó szja-alap, és a hozzájuk közeli településeken szintén jellemző a magasabb jövedelem. Több felső- és középfokú központ szomszédságában is akadnak ilyen települések, a keleti megyékben azonban – Eger, Gyöngyös és Miskolc környékének kivételével – alig található belőlük.

Azon alsófokú központok körében, amelyekben megközelíti vagy meghaladja az egy adófi-

13. ábra Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem az országos átlag százalékában

zetőre jutó szja-alap az országos átlagot, erős a területi koncentráltóság: többségük az északnyugati megyékben – Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Fejér, Vas, Veszprém –, illetve Pest megyében található. A mutató értéke a keleti megyékben lévő alsófokú központokban a legkisebb, néhol nem sokkal haladja meg az 1 millió forintot.

Az ország délnyugati és északkeleti részén lévő falvakban és aprófalvakban sok helyütt 1 millió forintnyi szja-alap sem jut egy adófizetőre, az alacsony foglalkoztatottsággal összefüggésben az adózók népességen belüli aránya is elmarad az országos átlagtól.

■ LAKÁSÁLLOMÁNY, LAKÁSÉPÍTÉS

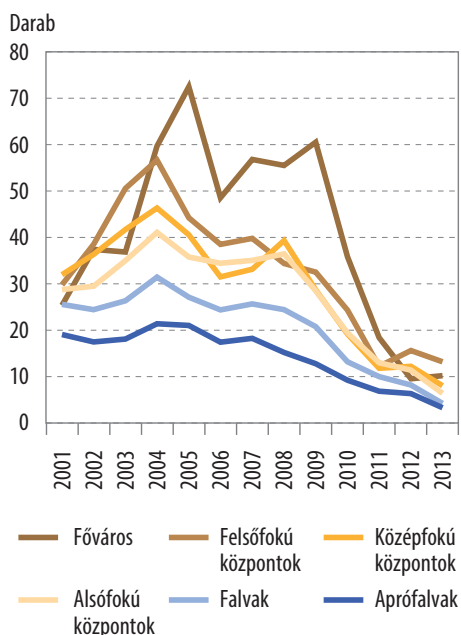
kások száma 2013-ban nem különbözött jelentősen a településtípusok között, az aprófalvak 3-as és a felsőfokú központok 13-as értéke között szóródott. 2001-ben hasonlóan kiegyenlített (19 és 32 közti) volt az egyes települési szintek értéke, ezt követően azonban növekedtek a különbségek. Népeségáryosan főleg Budapesten és a felsőfokú központokban ugrott meg az építkezések száma, a fővárosban még 2009-ben is 60 lakást adtak át tízezer lakosra. Abban az évben minden harmadik lakás itt kapott használatbavételi engedélyt.

A felsőfokú központokban a lakásépítések intenzitása 2001 és 2013 között Nyíregyházán és Szegeden több éven keresztül meghaladta e települési kategória átlagát, míg Miskolcon, Pécsen és Székesfehérváron elmaradt attól. A tízezer lakosra jutó lakásépítések száma a településeken általában összefüggésben

áll a vándorlási egyenleggel. A lakásépítés a közép- és alsófokú központokban jellemzően kisebb volt, mint a fővárosban és a felsőfokú központokban: a népességhez viszonyítva a legélénkebb a budapesti és a balatoni agglomeráció városaiban volt, valamint Mosonmagyaróváron, Sopronban, Veszprémben és Zalaegerszegen. Az alföldi és az északkeleti közép- és alsófokú központokban ellenben jóval kevesebb lakást adtak át.

A tízezer lakosra jutó épített lakások száma huzamosabb ideje a falvakban és az aprófalvakban a legalacsonyabb. A 2001-től 2013-ig terjedő időszakban e két kategória számos településén egyetlen lakást sem adtak át, ezek többsége Baranya megyére, Veszprém megye nyugati, Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi, Békés megye délkeleti részére koncentrálódik. A falvak és aprófalvak között a lakásépítések intenzitása többnyire meghaladja a csoport átlagát Budapest, Győr, Mosonmagyaróvár, Sopron, Szombathely, illetve a Balaton környékén. A 2000-es évek első felében még Eger, Pécs, Székesfehérvár térségére is ez volt a jellemző.

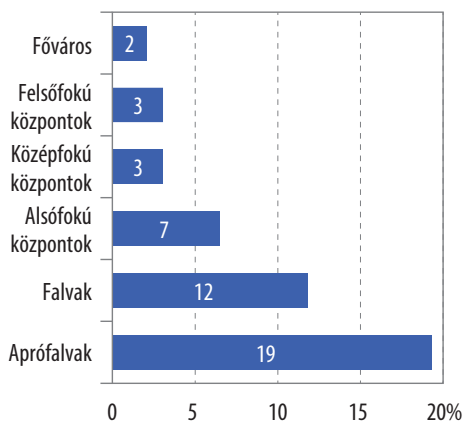
14. ábra A tízezer lakosra jutó épített lakások száma

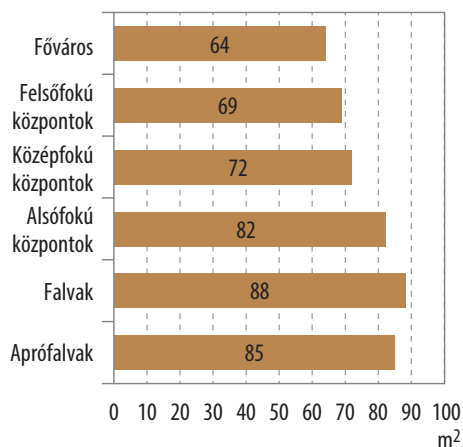
A lakások részletes tulajdonságairól a 2011. évi népszámlálásból állnak rendelkezésre adatok. A településtípusok közül Budapesten a legkisebb a lakások átlagos **alapterülete** (64 m²), és az átlományban itt nagyjából kétszer olyan gyakoriak az egyszobások (19%-os részaránnal), mint a többi települési szinten. Az új építésű lakások esetében is itt a legnagyobb az egyszobás lakások hányada.

A települési hierarchia mentén lefelé haladva a lakások átlagos alapterülete nő, az alsófokú központokban 82, a falvakban 88, az aprófalvakban 85 m². Ennek értéke főleg az északnyugati határ menti, a Budapest környéki és a Baranya megyei településeken meghaladja a 100 m²-t. A legalább négy szobás lakások az alsófokú központokban és a falvakban találhatók a legnagyobb arányban (22–23%-ban), és e két csoportban egyre nagyobb súlyt képviselnek az újonnan átadott lakások között is. Az elmúlt években már legalább minden második itt épített lakás ilyen volt.

16. ábra A komfort nélküli, szükség- és egyéb lakások aránya, 2011

15. ábra A lakások átlagos alapterülete, 2011

A lakások túlnyomó többsége 2011-ben **összkomfortos vagy komfortos** volt, a települési kategóriák közül az aprófalvakban volt a legkisebb az arányuk. Ezen a szinten a lakások közel ötöde komfort nélküli, szükség- vagy egyéb lakás, ami elsősorban a csatornázottság hiányára vezethető vissza. Az alacsonyabb komfortú lakások elsősorban a határ mentén, valamint a sok aprófaluval rendelkező Borsod-Abaúj-Zemplén, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megye településein találhatók nagyobb arányban. Az Alföldön – a tanyák miatt is – viszonylag sok az alacsonyabb komfortú lakás.

A 2001 és 2013 közt épített lakásokra jellemző, hogy nő a családi házas építési forma aránya a települési szintek csökkenő sorrendjében (a fővárosban 14, az aprófalvakban 97%), amihez az egyes kategóriákban hasonló a saját használatra épített lakások részesedése is.

Az egyes településhierarchia-szintek ábráinak jegyzéke

Az ábra		1. szint Főváros	2. szint Felsőfokú központ	3. szint Középfokú központ	4. szint Alsófokú központ	5. szint Falu	6. szint Aprófalú
száma	megnevezése						
1.	A népesség aránya nemek és korcsoportok szerint, 2013	33. oldal	39. oldal	45. oldal	51. oldal	57. oldal	63. oldal
2.	Száz gyermekkorúra jutó időskorú, 2013 (az országos átlag százalékában)	33. oldal	39. oldal	45. oldal	51. oldal	57. oldal	63. oldal
3.	A népesség számának alakulása (a 2000. évi százalékában)	34. oldal	40. oldal	46. oldal	52. oldal	58. oldal	64. oldal
4.	Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, illetve bel- földi vándorlási különbözet	34. oldal	40. oldal	46. oldal	52. oldal	58. oldal	64. oldal
5.	Népességszám, 2011 (a 2001. évi népszámlálás százalékában)	34. oldal	40. oldal	46. oldal	52. oldal	58. oldal	64. oldal
6.	A 15 éves és idősebb népesség megoszlása családi állapot szerint, 2011	35. oldal	41. oldal	47. oldal	53. oldal	59. oldal	65. oldal
7.	Családok megoszlása a 15 éves- nél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2011	35. oldal	41. oldal	47. oldal	53. oldal	59. oldal	65. oldal
8.	Háztartások megoszlása a ház- tartásban élők száma szerint, 2011	35. oldal	41. oldal	47. oldal	53. oldal	59. oldal	65. oldal
9.	A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint, 2011	35. oldal	41. oldal	47. oldal	53. oldal	59. oldal	65. oldal
10.	A 18 évesek és idősebbek közül a legalább érettségivel rendel- kezők aránya, 2011 (az országos átlag százalékában)	35. oldal	41. oldal	47. oldal	53. oldal	59. oldal	65. oldal
11.	Foglalkoztatási arány, 2011 (az országos átlag százalékában)	36. oldal	42. oldal	48. oldal	54. oldal	60. oldal	66. oldal
12.	A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2011	36. oldal	42. oldal	48. oldal	54. oldal	60. oldal	66. oldal
13.	Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma	36. oldal	42. oldal	48. oldal	54. oldal	60. oldal	66. oldal
14.	Az egy adófizetőre jutó szemé- lyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, 2013 (az országos átlag százalékában)	36. oldal	42. oldal	48. oldal	54. oldal	60. oldal	66. oldal
15.	A 2001–2013-ban épített lakások tízezer lakosra jutó száma (az országos átlag százalékában)	37. oldal	43. oldal	49. oldal	55. oldal	61. oldal	67. oldal
16.	A tízezer lakosra jutó épített lakások száma	37. oldal	43. oldal	49. oldal	55. oldal	61. oldal	67. oldal
17.	A lakásállomány megoszlása építési év szerint, 2011	37. oldal	43. oldal	49. oldal	55. oldal	61. oldal	67. oldal
18.	A lakásállomány megoszlása alapterület szerint, 2011	37. oldal	43. oldal	49. oldal	55. oldal	61. oldal	67. oldal
19.	A lakásállomány megoszlása komfortosság szerint, 2011	37. oldal	43. oldal	49. oldal	55. oldal	61. oldal	67. oldal

A településhierarchia-szintek jellemzői

1.

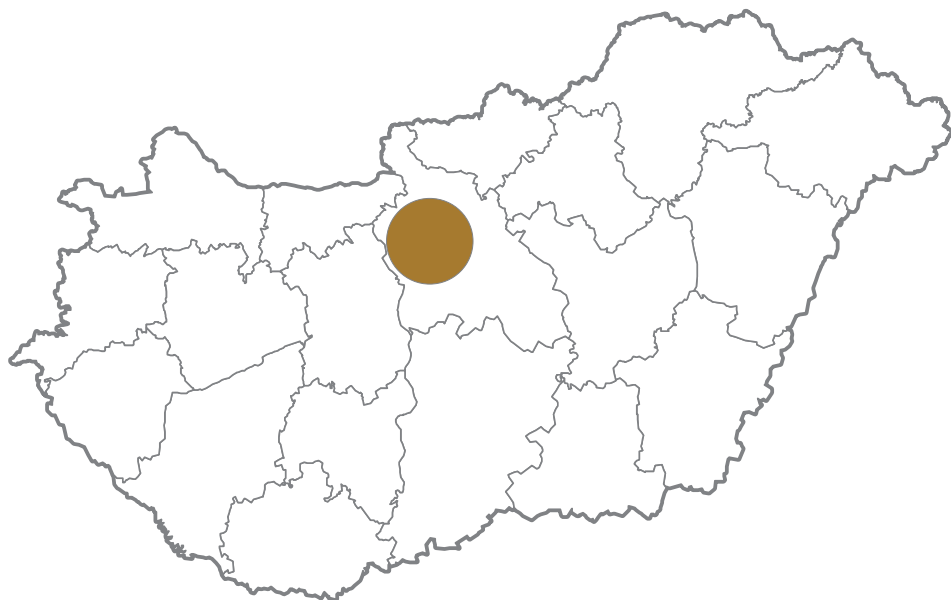
FŐVÁROS

Főbb mutatószámok, 2013

Települések száma, darab	1
Népesség száma, fő	1 744 665
Átlagos településnagyság, fő	1 744 665
Száz gyermekkorúra jutó időskorú, fő	147
Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, ezrelék ^{a)}	-3,9
Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet, ezrelék ^{a)}	0,6
Száz háztartásra jutó személy, fő ^{b)}	205
Legalább érettségivel rendelkezők aránya a 18 éves és idősebb népességből, % ^{b)}	69,9
Foglalkoztatási arány (a 15 éves és idősebb népességből), % ^{b)}	51,2
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma, darab ^{c)}	104
Naponta ingázók aránya a foglalkoztatottakból, % ^{b)}	10,1
Egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, ezer forint	2 628
Tízezer lakosra jutó épített lakás, darab ^{a)}	40

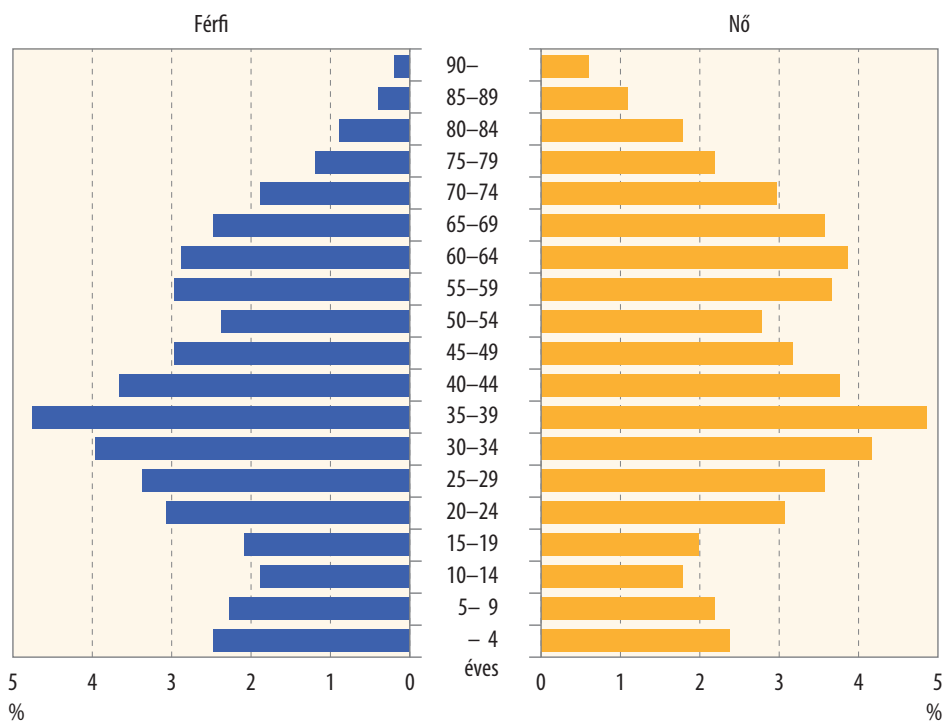
^{a)} 2001–2013. évek átlaga. ^{b)} 2011. évi adat. ^{c)} 2012. évi adat.

A főváros elhelyezkedése, 2013

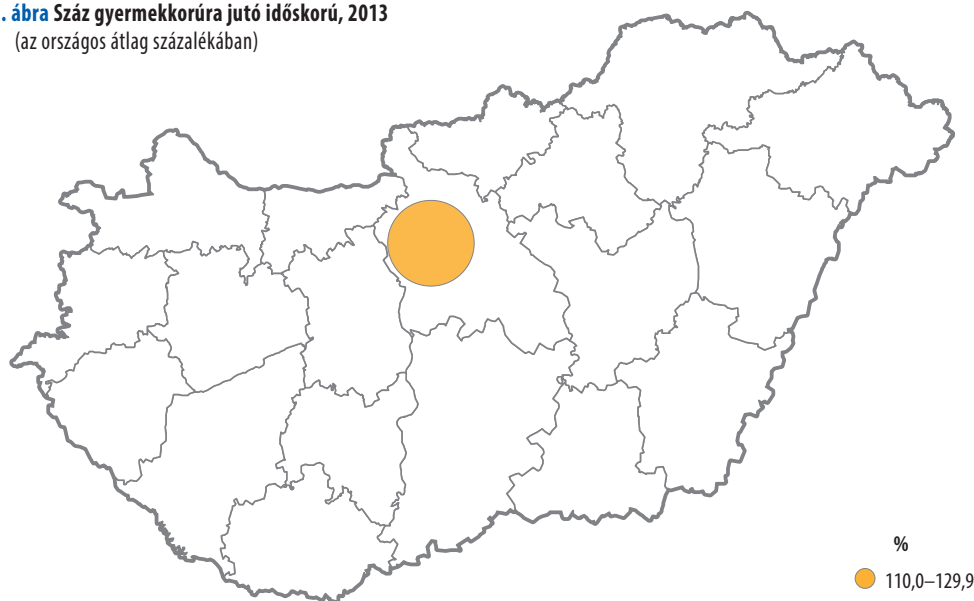

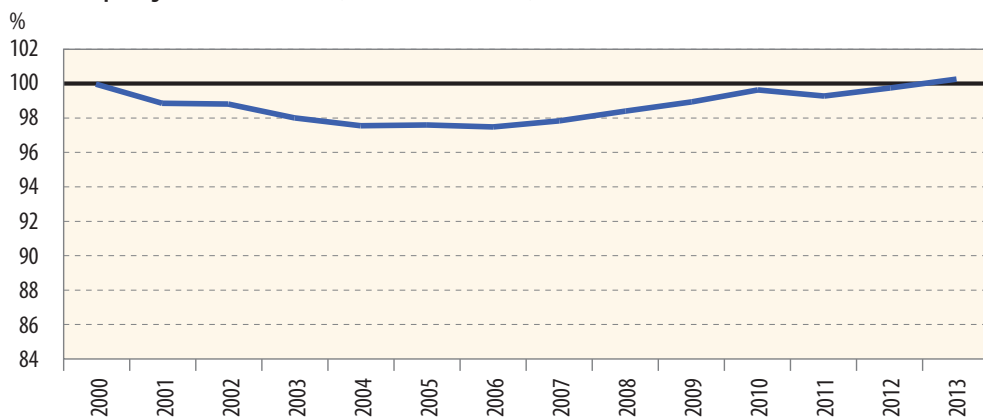
NÉPESSÉG, TÁRSADALOM

1.1. ábra A népesség aránya nemek és korcsoportok szerint, 2013

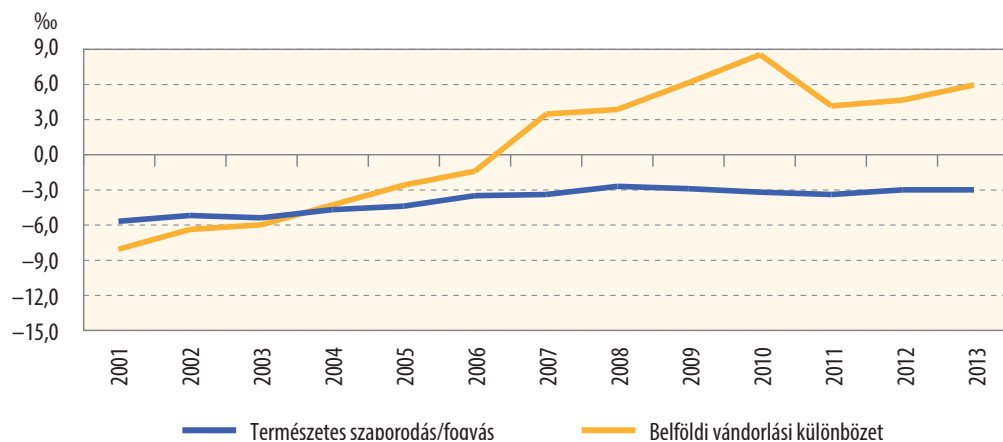
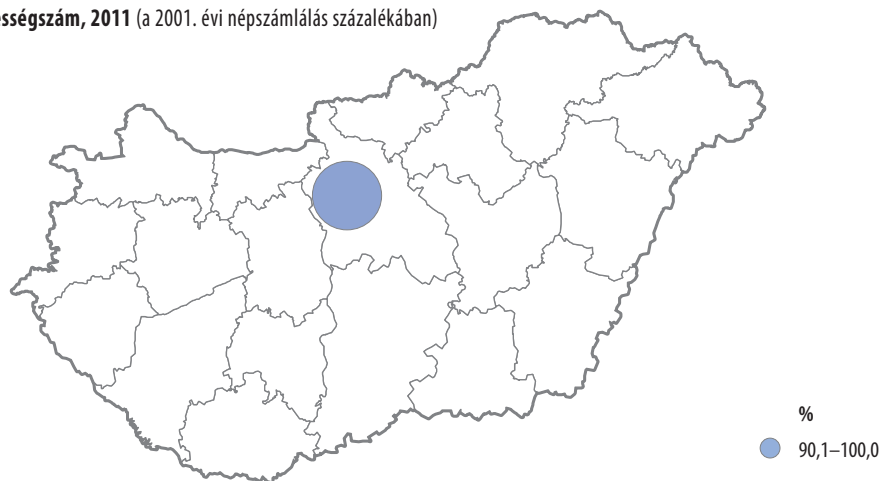

1.2. ábra Száz gyermekkorúra jutó időskorú, 2013
(az országos átlag százalékában)

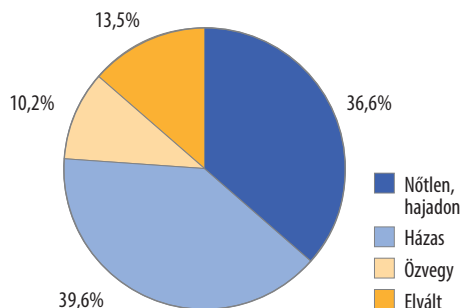

1.3. ábra A népesség számának alakulása (a 2000. évi százalékában)*

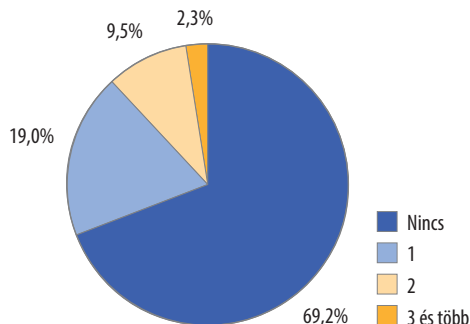
* A 2001–2010. évi adatok a 2001. február 1-jei, a 2011–2013. évi adatok a 2011. október 1-jei népszámlálásból továbbszámított népességszámok.

1.4. ábra Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, illetve belföldi vándorlási különbözet**1.5. ábra** Népességszám, 2011 (a 2001. évi népszámlálás százalékában)

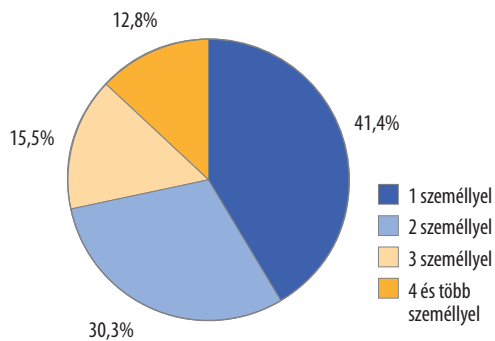
1.6. ábra A 15 éves és idősebb népesség megoszlása családi állapot szerint, 2011

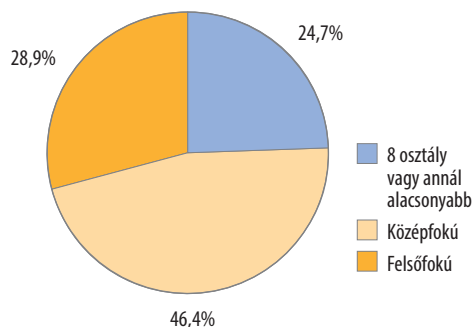
1.7. ábra A családok megoszlása a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2011

1.8. ábra A háztartások megoszlása a háztartásban élők száma szerint, 2011

1.9. ábra A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint, 2011

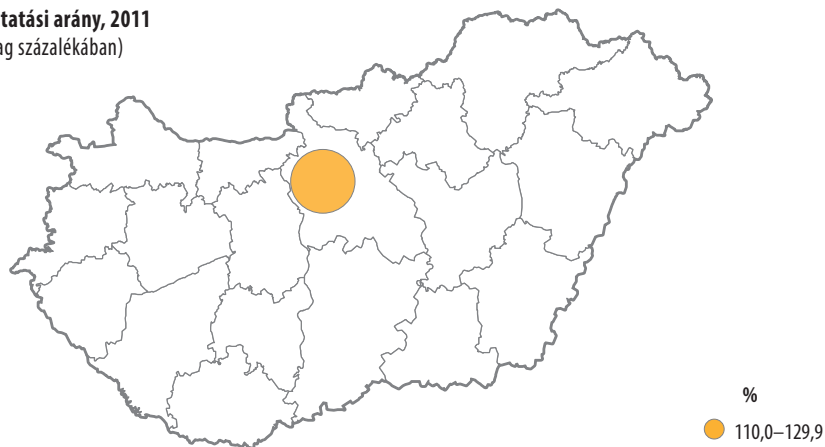

1.10. ábra A 18 évesek és idősebbek közül a legalább érettségivel rendelkezők aránya, 2011 (az országos átlag százalékában)

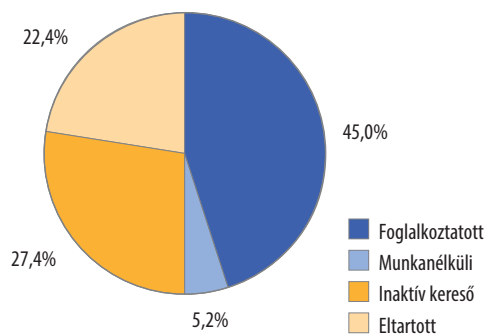

GAZDASÁG

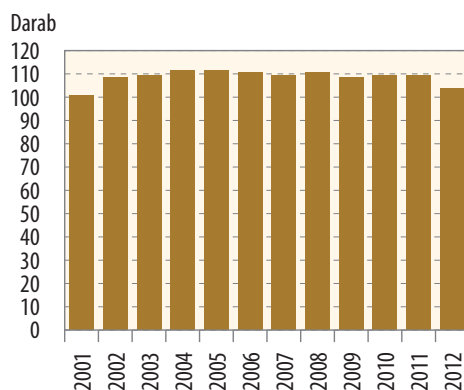
1.11. ábra Foglalkoztatási arány, 2011
(az országos átlag százalékában)

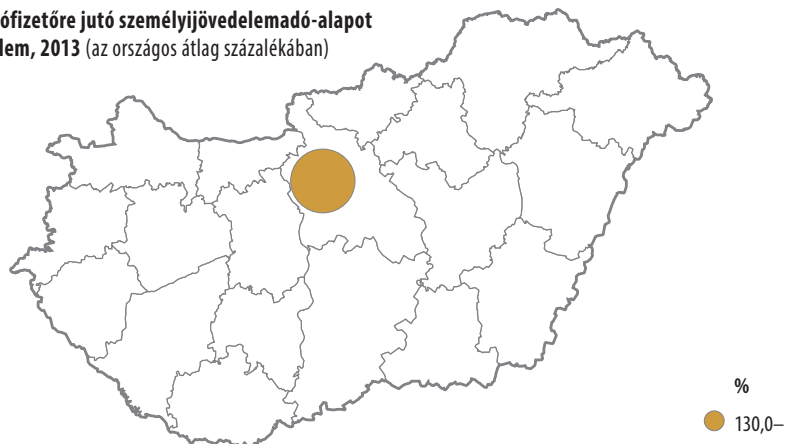
1.12. ábra A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2011

1.13. ábra Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma

1.14. ábra Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, 2013 (az országos átlag százalékában)

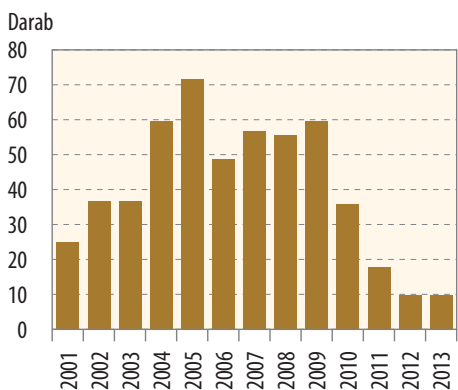

■ LAKÁSÁLLOMÁNY

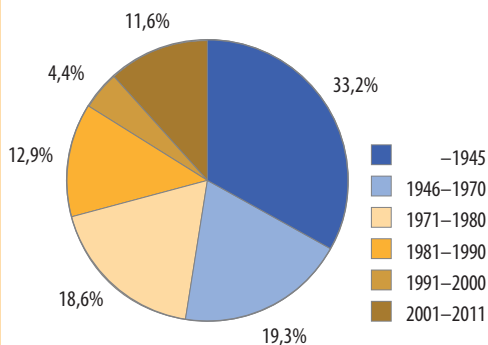
1.15. ábra A 2001–2013-ban épített lakások tízezer lakosra jutó száma
(az országos átlag százalékában)

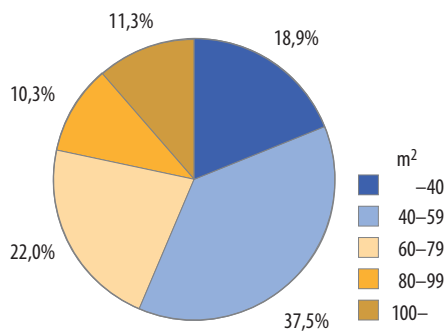
1.16. ábra A tízezer lakosra jutó épített lakások száma

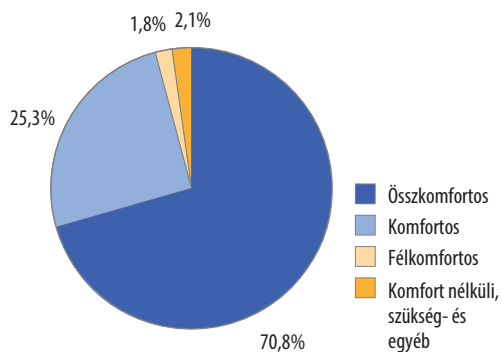
1.17. ábra A lakásállomány megoszlása építési év szerint, 2011

1.18. ábra A lakásállomány megoszlása alapterület szerint, 2011

1.19. ábra A lakásállomány megoszlása komfortosság szerint, 2011

A településhierarchia-szintek jellemzői

2.

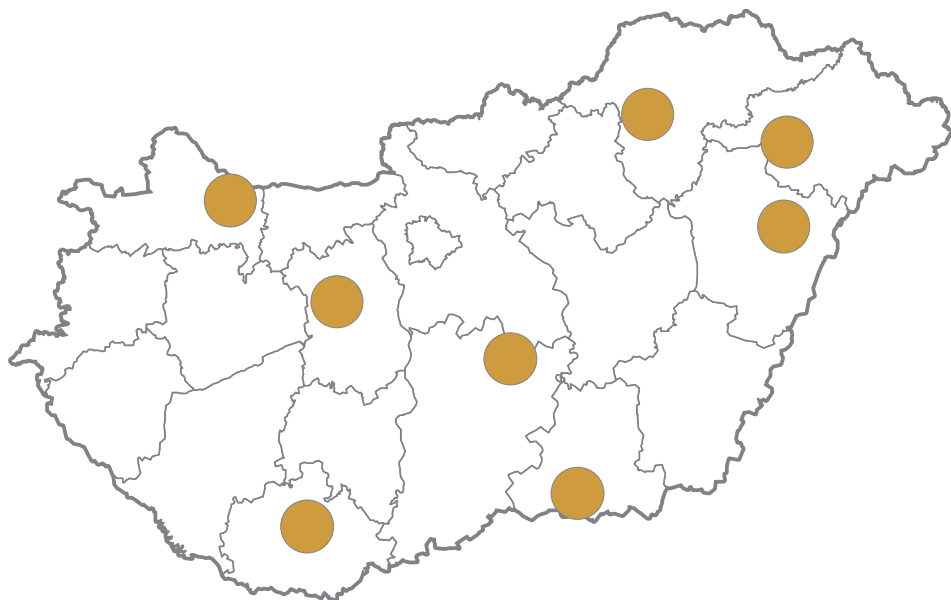
FELSŐFOKÚ KÖZPONTOK

Főbb mutatószámok, 2013

Települések száma, darab	8
Népesség száma, fő	1 131 878
Átlagos településnagyság, fő	141 485
Száz gyermekkorúra jutó időskorú, fő	125
Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, ezrelék ^{a)}	-2,2
Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet, ezrelék ^{a)}	-0,5
Száz háztartásra jutó személy, fő ^{b)}	223
Legalább érettségivel rendelkezők aránya a 18 éves és idősebb népességből, % ^{b)}	61,2
Foglalkoztatási arány (a 15 éves és idősebb népességből), % ^{b)}	47,2
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma, darab ^{c)}	82
Naponta ingázók aránya a foglalkoztatottakból, % ^{b)}	10,8
Egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, ezer forint	2 073
Tízezer lakosra jutó épített lakás, darab ^{a)}	33

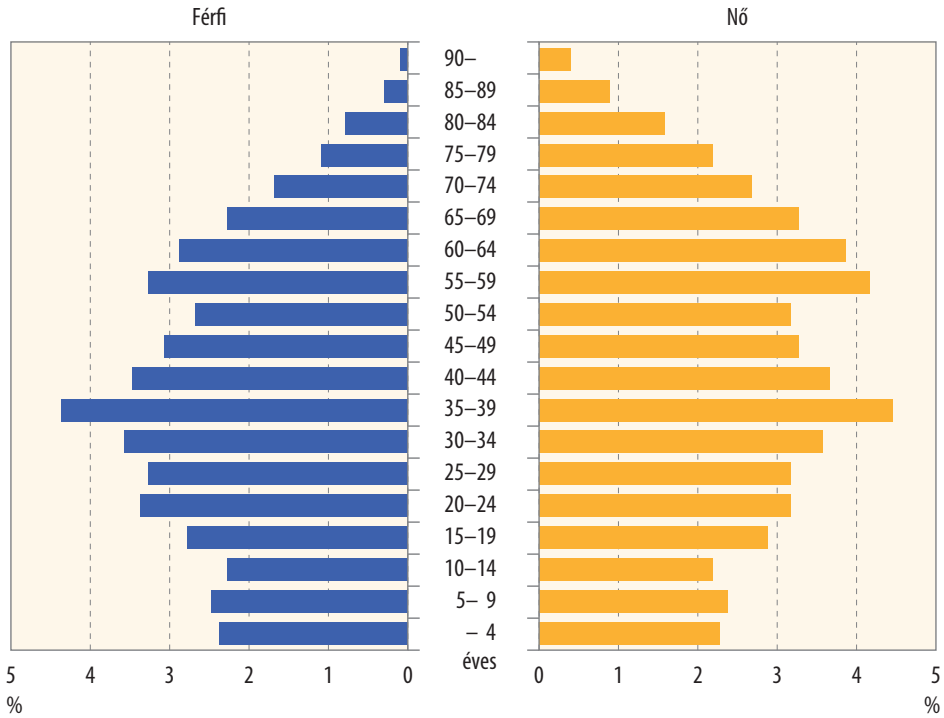
^{a)} 2001–2013. évek átlaga. ^{b)} 2011. évi adat. ^{c)} 2012. évi adat.

A felsőfokú központok elhelyezkedése, 2013

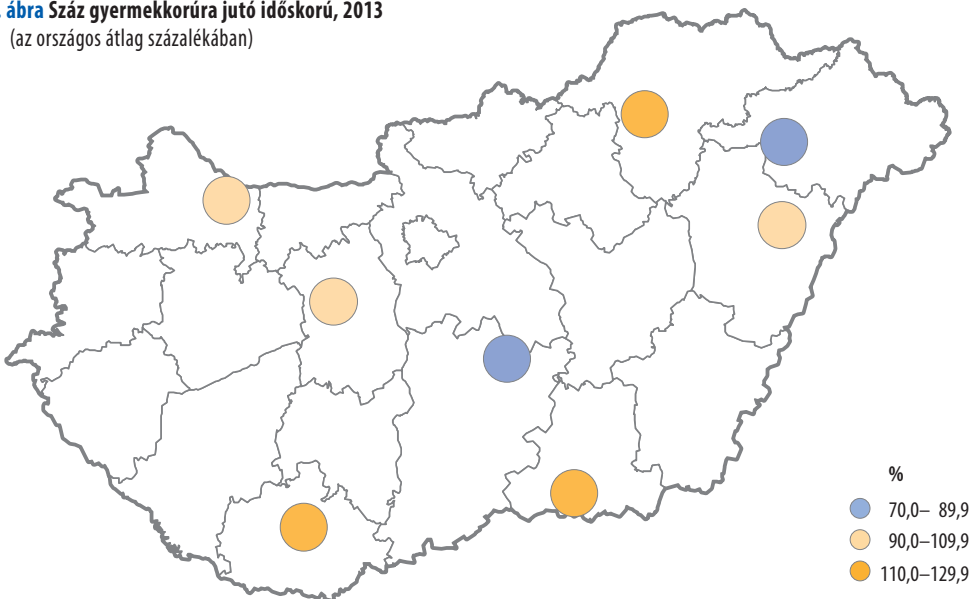

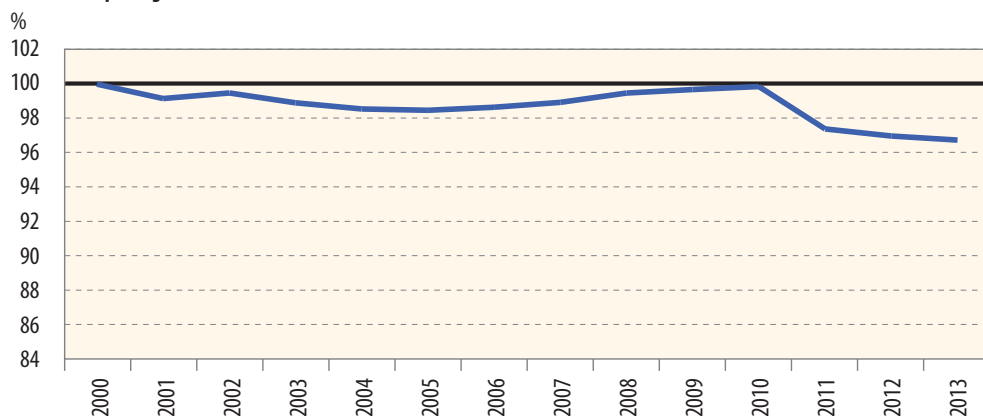
NÉPESSÉG, TÁRSADALOM

2.1. ábra A népesség aránya nemek és korcsoportok szerint, 2013

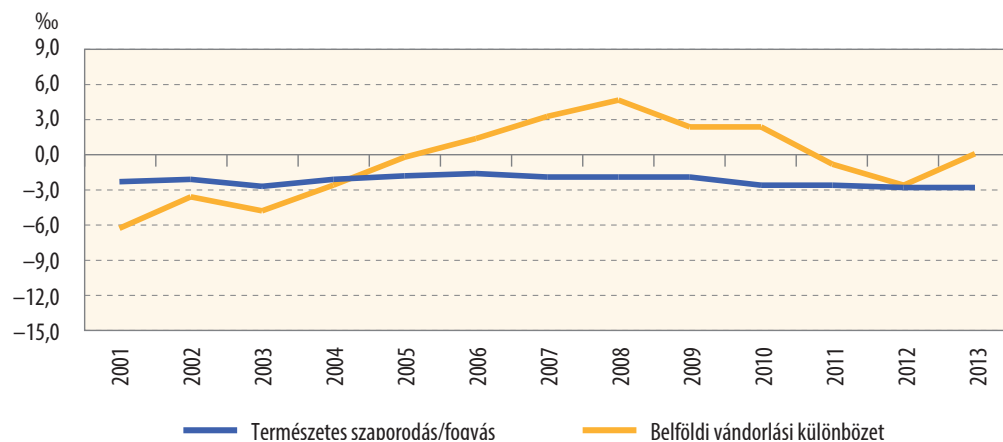
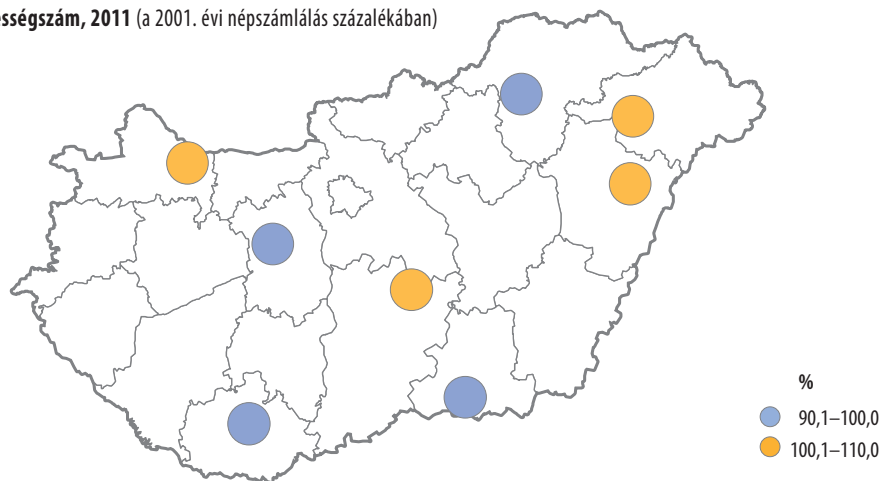

2.2. ábra Száz gyermekkorúra jutó időskorú, 2013
(az országos átlag százalékában)

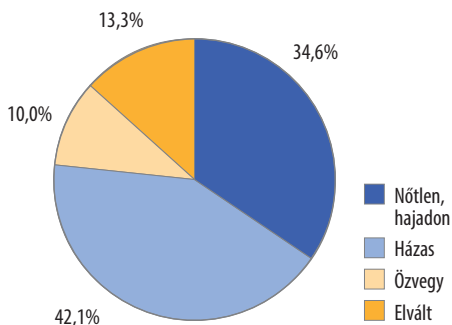

2.3. ábra A népesség számának alakulása (a 2000. évi százalékában)*

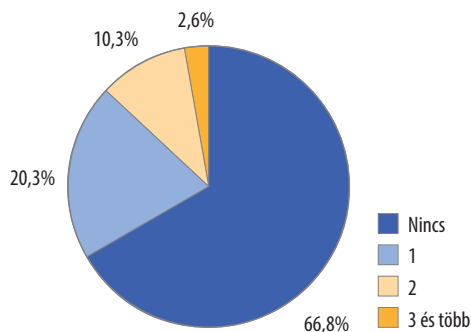
* A 2001–2010. évi adatok a 2001. február 1-jei, a 2011–2013. évi adatok a 2011. október 1-jei népszámlálásból továbbszámított népességszámok.

2.4. ábra Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, illetve belföldi vándorlási különbözet**2.5. ábra** Népességszám, 2011 (a 2001. évi népszámlálás százalékában)

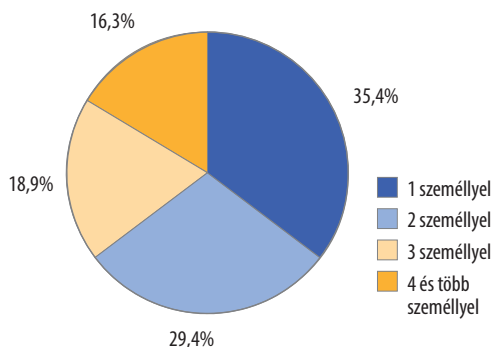
2.6. ábra A 15 éves és idősebb népesség megoszlása családi állapot szerint, 2011

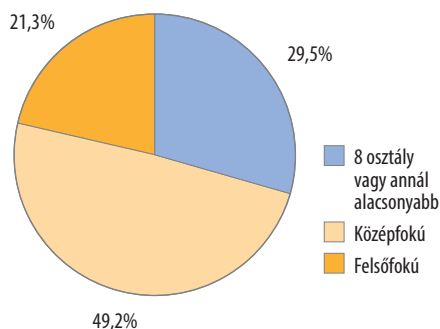
2.7. ábra A családok megoszlása a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2011

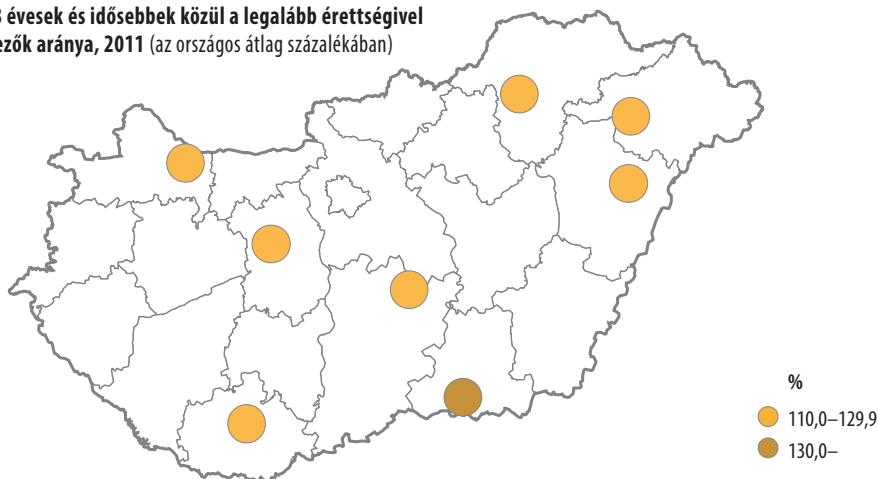
2.8. ábra A háztartások megoszlása a háztartásban élők száma szerint, 2011

2.9. ábra A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint, 2011

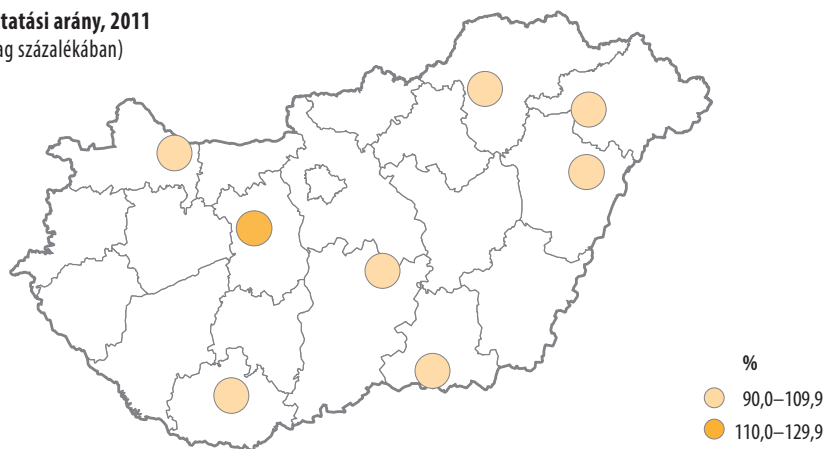

2.10. ábra A 18 évesek és idősebbek közül a legalább érettségivel rendelkezők aránya, 2011 (az országos átlag százalékában)

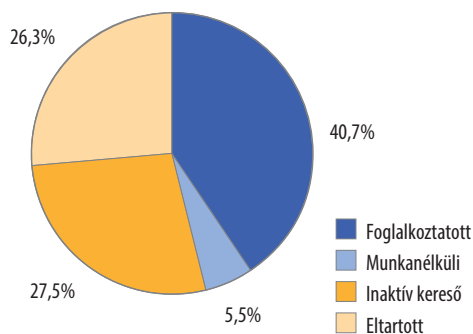

■ GAZDASÁG

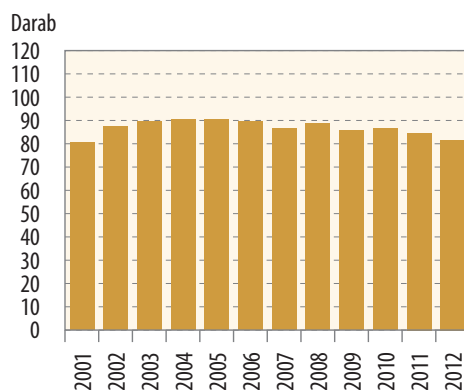
2.11. ábra Foglalkoztatási arány, 2011
(az országos átlag százalékában)

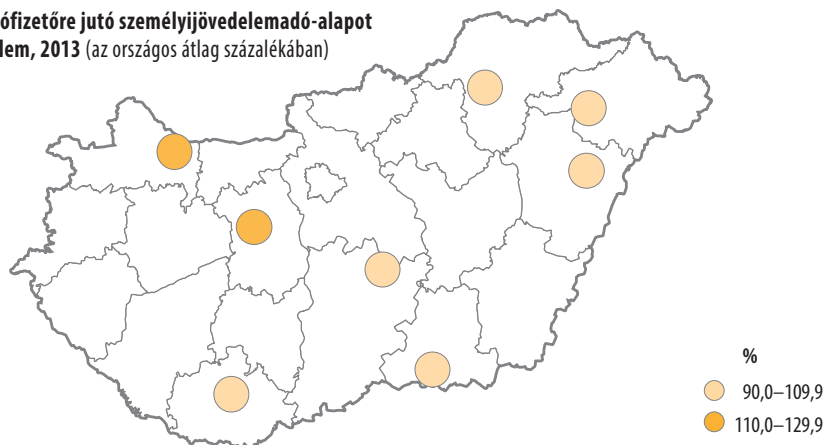
2.12. ábra A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2011

2.13. ábra Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma

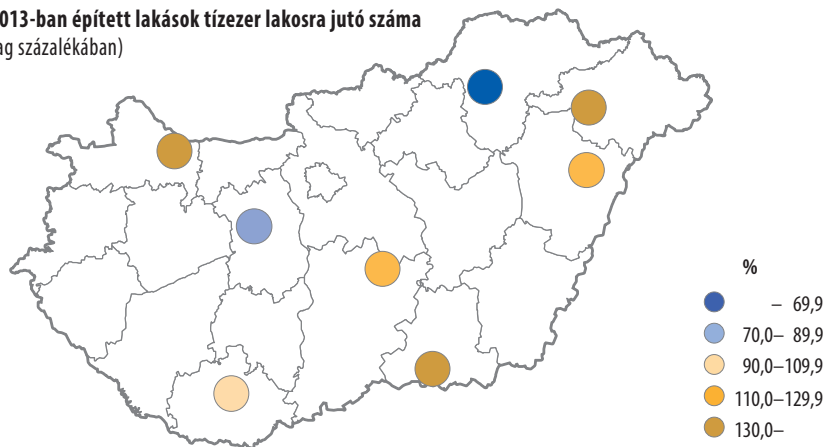

2.14. ábra Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, 2013 (az országos átlag százalékában)

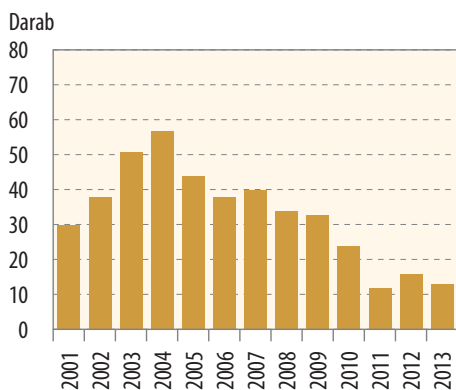

LAKÁSÁLLOMÁNY

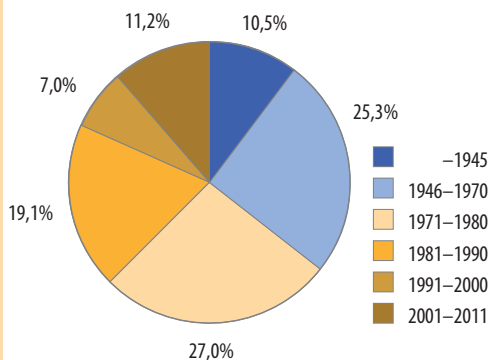
2.15. ábra A 2001–2013-ban épített lakások tízezer lakosra jutó száma
(az országos átlag százalékában)

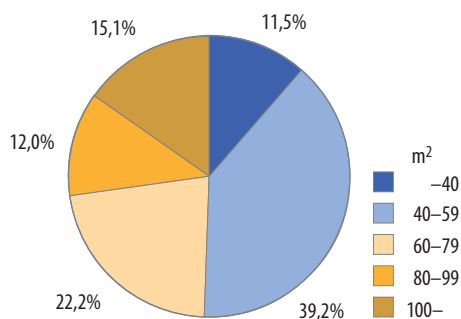
2.16. ábra A tízezer lakosra jutó épített lakások száma

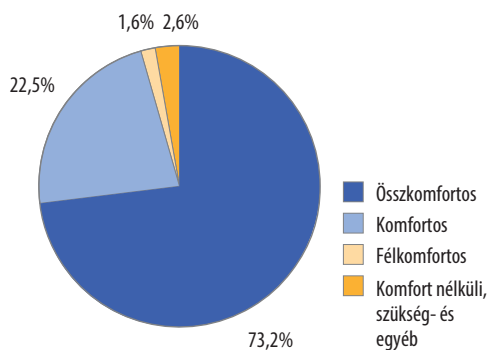
2.17. ábra A lakásállomány megoszlása építési év szerint, 2011

2.18. ábra A lakásállomány megoszlása alapterület szerint, 2011

2.19. ábra A lakásállomány megoszlása komfortosság szerint, 2011

A településhierarchia-szintek jellemzői

3.

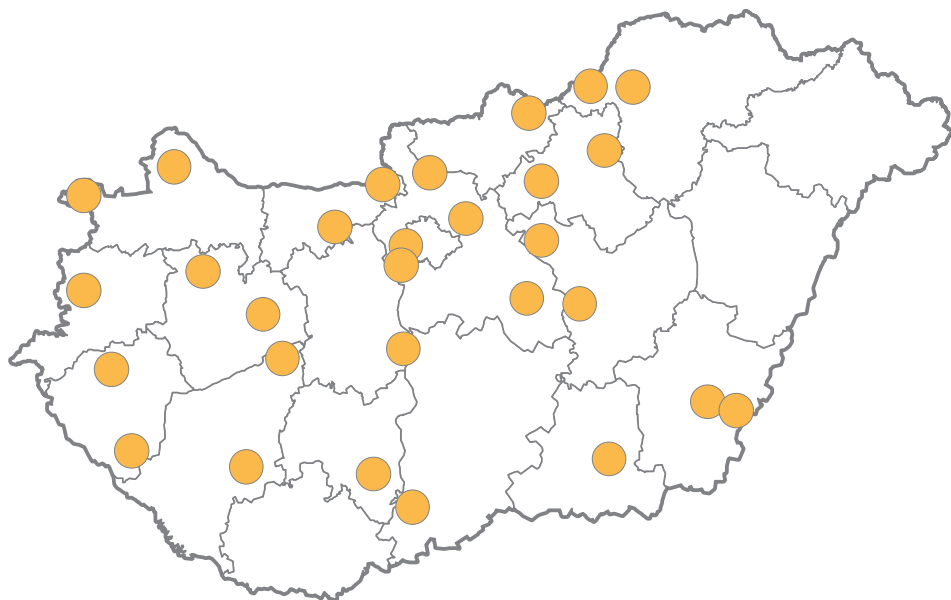
KÖZÉPFOKÚ KÖZPONTOK

Főbb mutatószámok, 2013

Települések száma, darab	29
Népesség száma, fő	1 285 554
Átlagos településnagyság, fő	44 329
Száz gyermekkorúra jutó időskorú, fő	129
Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, ezrelék ^{a)}	-3,1
Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet, ezrelék ^{a)}	0,4
Száz háztartásra jutó személy, fő ^{b)}	229
Legalább érettségivel rendelkezők aránya a 18 éves és idősebb népességből, % ^{b)}	55,3
Foglalkoztatási arány (a 15 éves és idősebb népességből), % ^{b)}	48,2
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma, darab ^{c)}	73
Naponta ingázók aránya a foglalkoztatottakból, % ^{b)}	22,2
Egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, ezer forint	1 999
Tízezer lakosra jutó épített lakás, darab ^{a)}	29

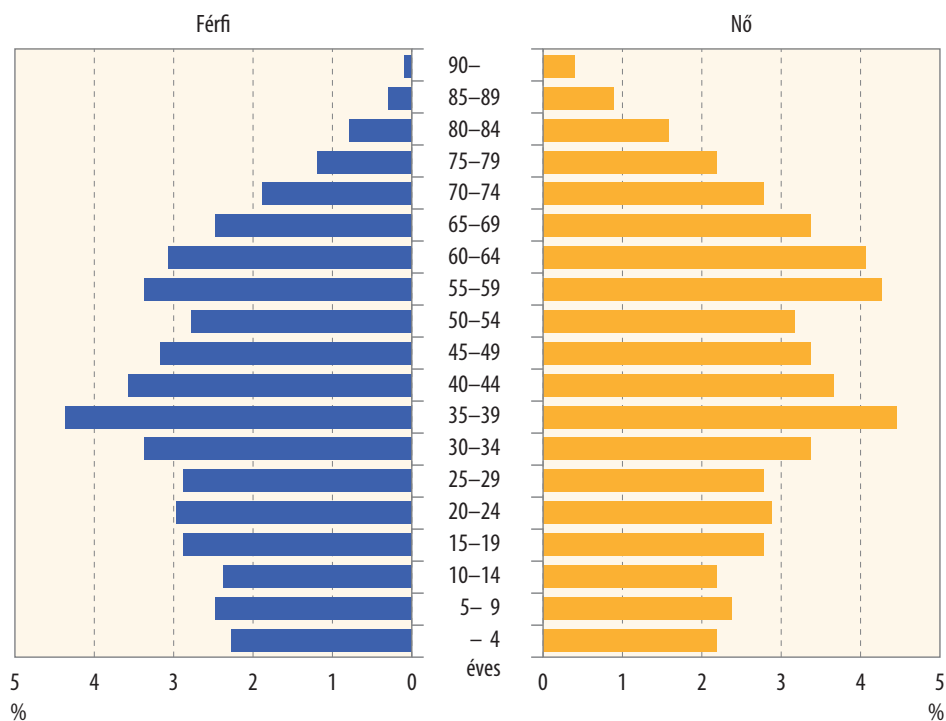
^{a)} 2001–2013. évek átlaga. ^{b)} 2011. évi adat. ^{c)} 2012. évi adat.

A középfokú központok elhelyezkedése, 2013

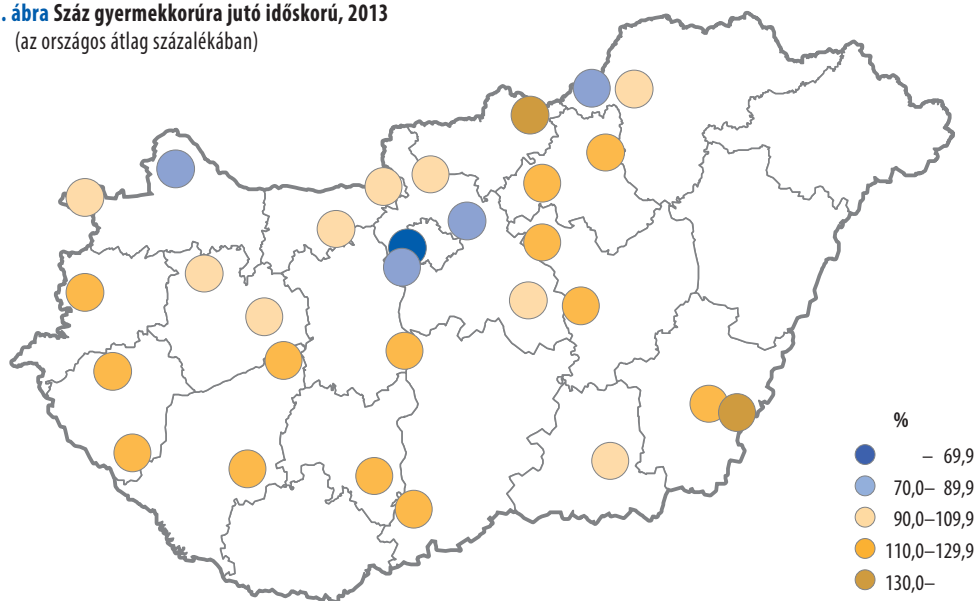

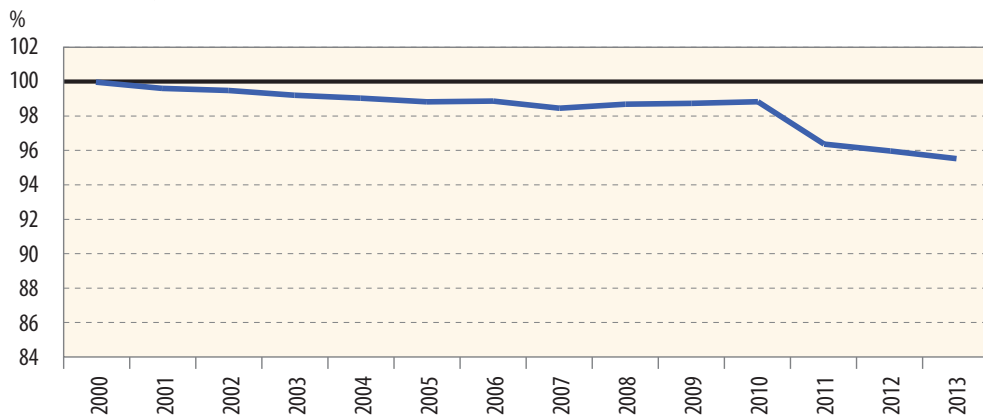
NÉPESSÉG, TÁRSADALOM

3.1. ábra A népesség aránya nemek és korcsoportok szerint, 2013

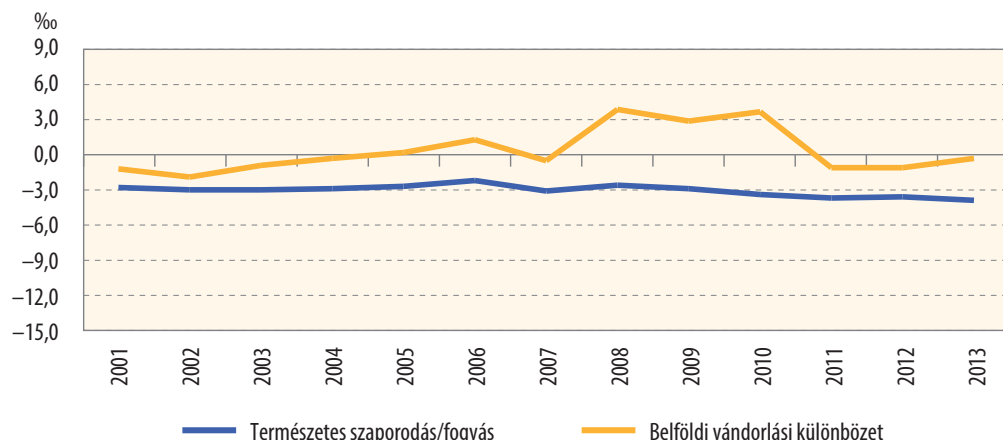
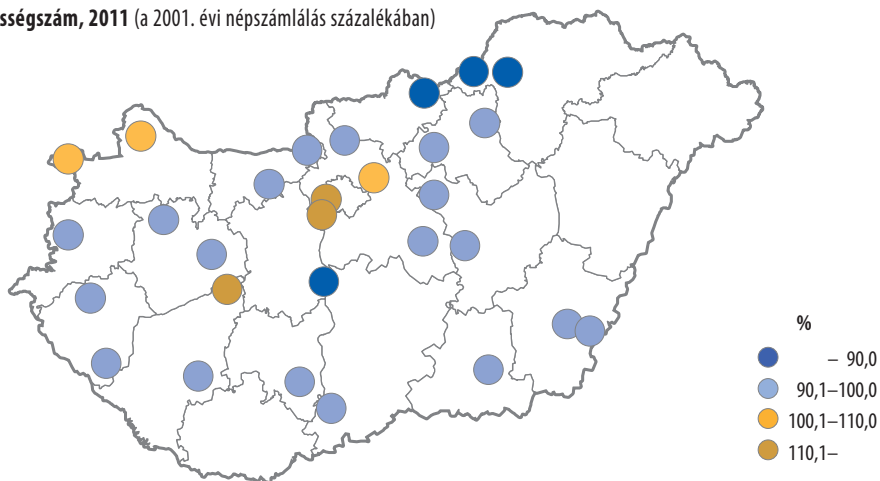

3.2. ábra Száz gyermekkorúra jutó időskorú, 2013
(az országos átlag százalékában)

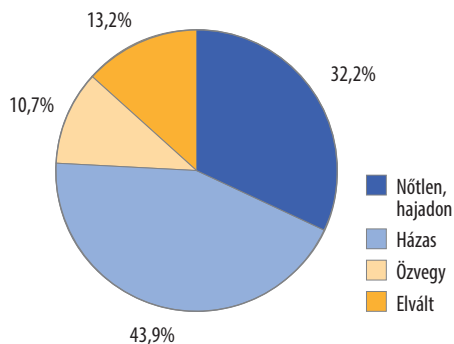

3.3. ábra A népesség számának alakulása (a 2000. évi százalékában)*

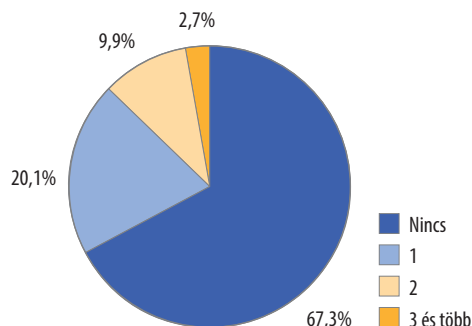
* A 2001–2010. évi adatok a 2001. február 1-jei, a 2011–2013. évi adatok a 2011. október 1-jei népszámlálásból továbbszámított népességszámok.

3.4. ábra Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, illetve belföldi vándorlási különbözet**3.5. ábra** Népességszám, 2011 (a 2001. évi népszámlálás százalékában)

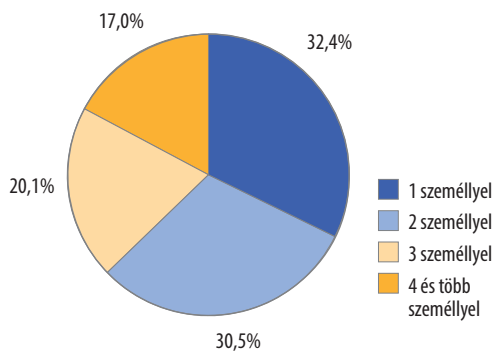
3.6. ábra A 15 éves és idősebb népesség megoszlása családi állapot szerint, 2011

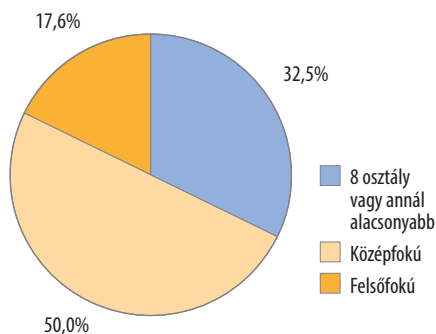
3.7. ábra A családok megoszlása a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2011

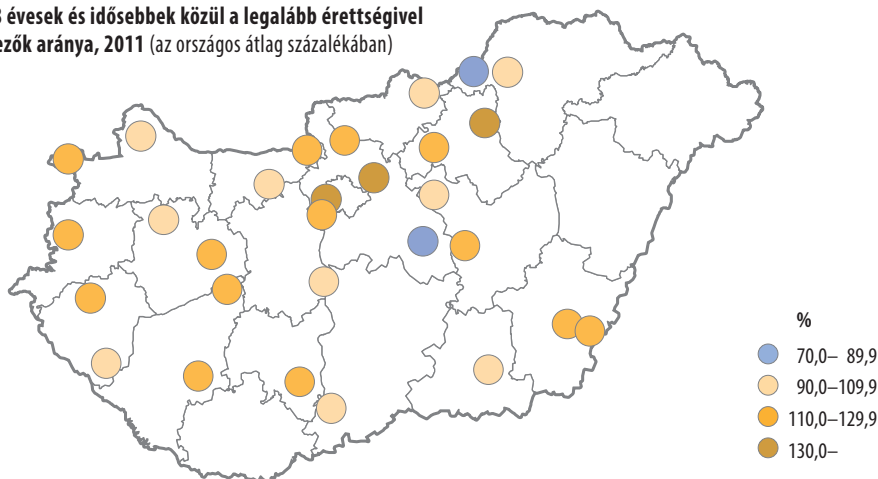
3.8. ábra A háztartások megoszlása a háztartásban élők száma szerint, 2011

3.9. ábra A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint, 2011

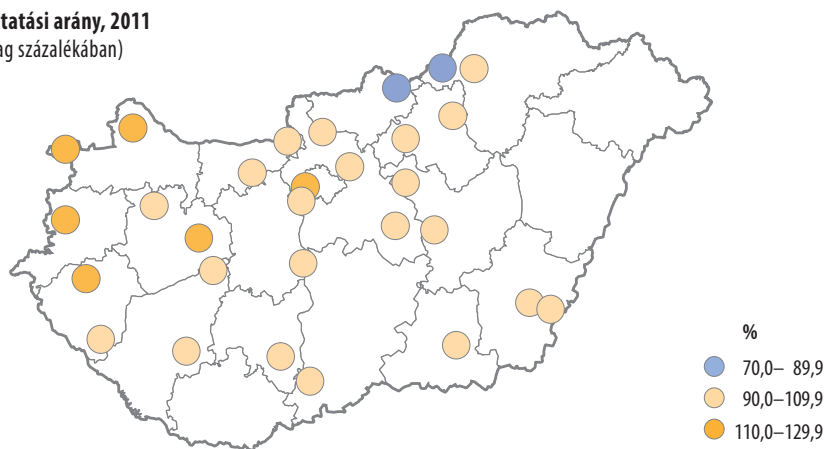

3.10. ábra A 18 évesek és idősebbek közül a legalább érettségivel rendelkezők aránya, 2011 (az országos átlag százalékában)

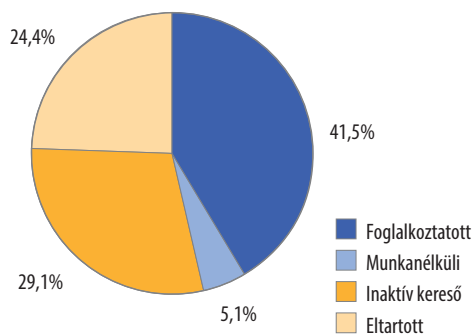

GAZDASÁG

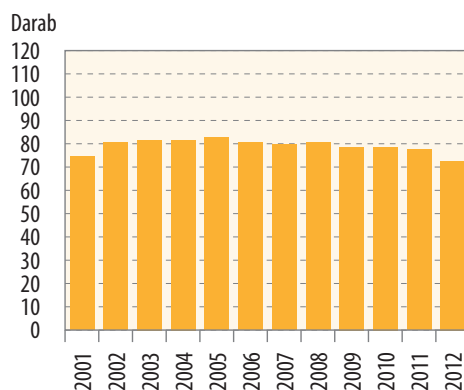
3.11. ábra Foglalkoztatási arány, 2011
(az országos átlag százalékában)

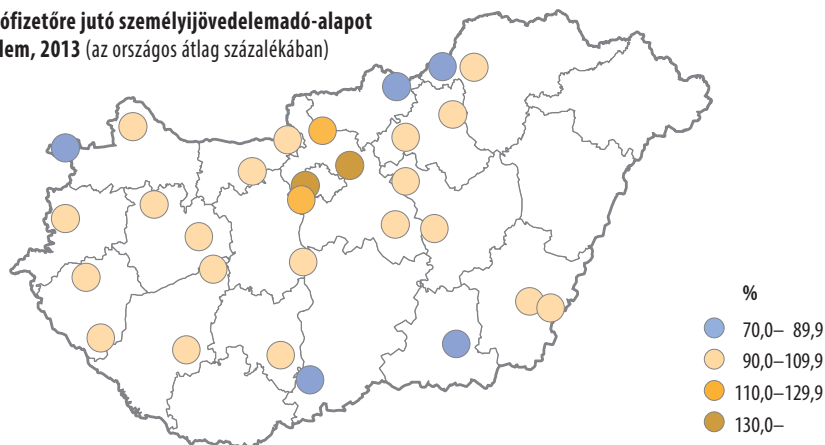
3.12. ábra A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2011

3.13. ábra Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma

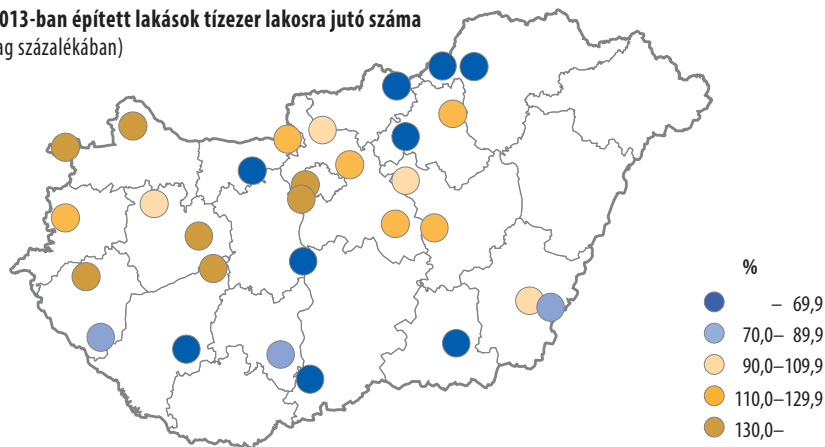

3.14. ábra Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, 2013 (az országos átlag százalékában)

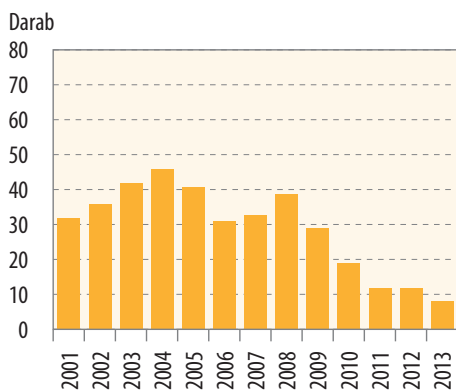

LAKÁSÁLLOMÁNY

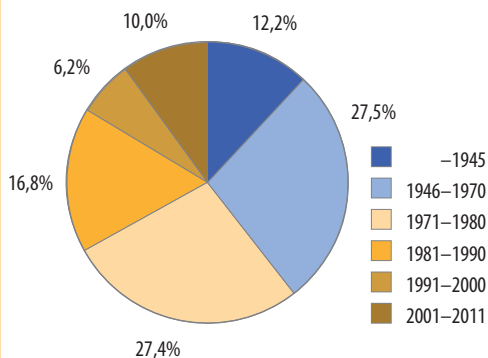
3.15. ábra A 2001–2013-ban épített lakások tízezer lakosra jutó száma
(az országos átlag százalékában)

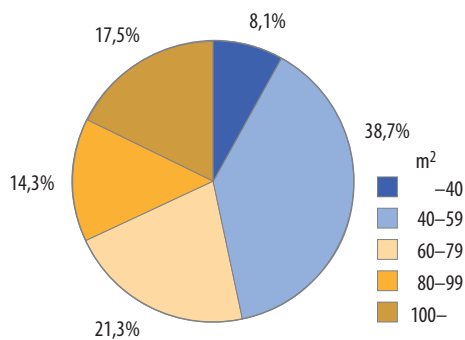
3.16. ábra A tízezer lakosra jutó épített lakások száma

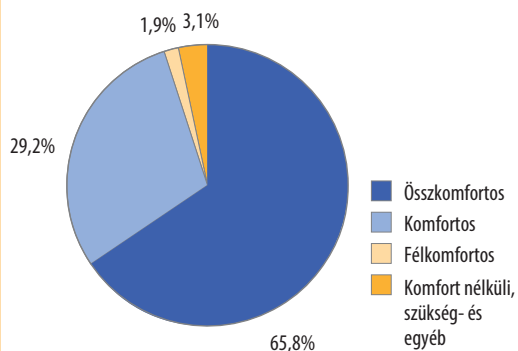
3.17. ábra A lakásállomány megoszlása építési év szerint, 2011

3.18. ábra A lakásállomány megoszlása alapterület szerint, 2011

3.19. ábra A lakásállomány megoszlása komfortosság szerint, 2011

A településhierarchia-szintek jellemzői

4.

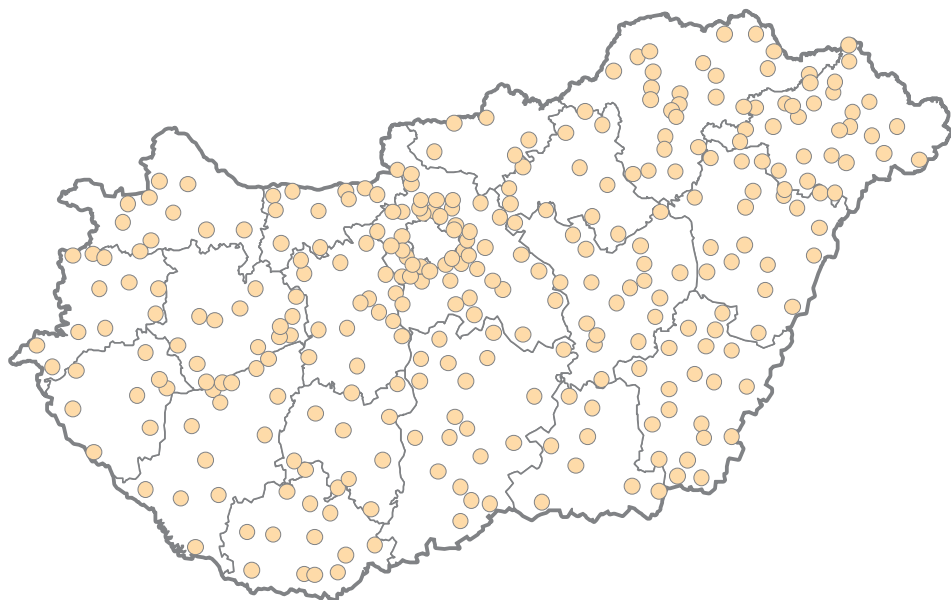
ALSÓFOKÚ KÖZPONTOK

Főbb mutatószámok, 2013

Települések száma, darab	308
Népesség száma, fő	2 792 018
Átlagos településnagyság, fő	9 065
Száz gyermekkorúra jutó időskorú, fő	114
Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, ezrelék ^{a)}	-3,3
Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet, ezrelék ^{a)}	0,3
Száz háztartásra jutó személy, fő ^{b)}	247
Legalább érettségivel rendelkezők aránya a 18 éves és idősebb népességből, % ^{b)}	44,2
Foglalkoztatási arány (a 15 éves és idősebb népességből), % ^{b)}	46,1
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma, darab ^{c)}	56
Naponta ingázók aránya a foglalkoztatottakból, % ^{b)}	40,0
Egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, ezer forint	1 799
Tízezer lakosra jutó épített lakás, darab ^{a)}	27

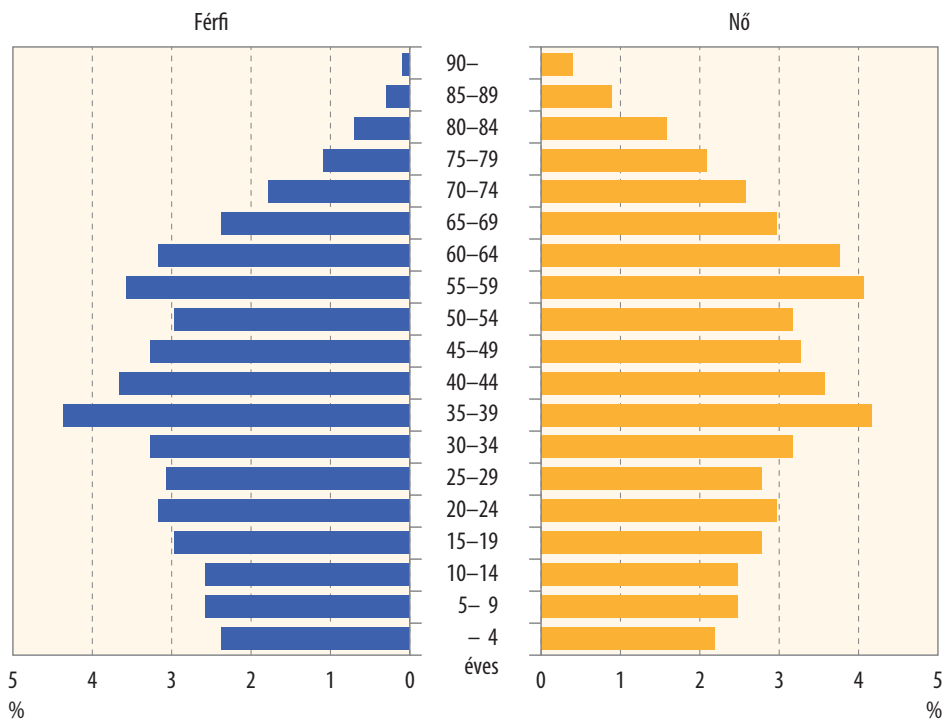
^{a)} 2001–2013. évek átlaga. ^{b)} 2011. évi adat. ^{c)} 2012. évi adat.

Az alsófokú központok elhelyezkedése, 2013

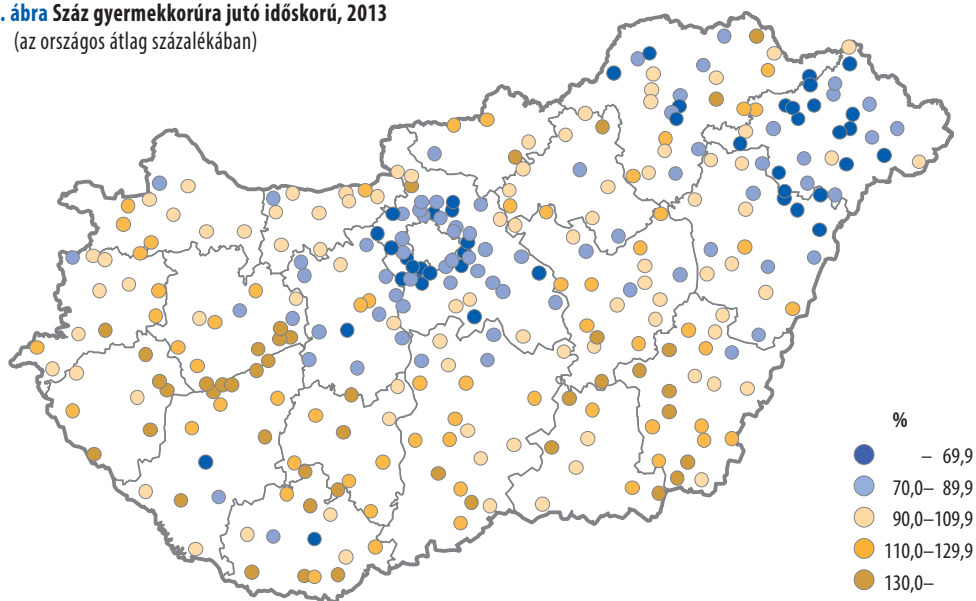

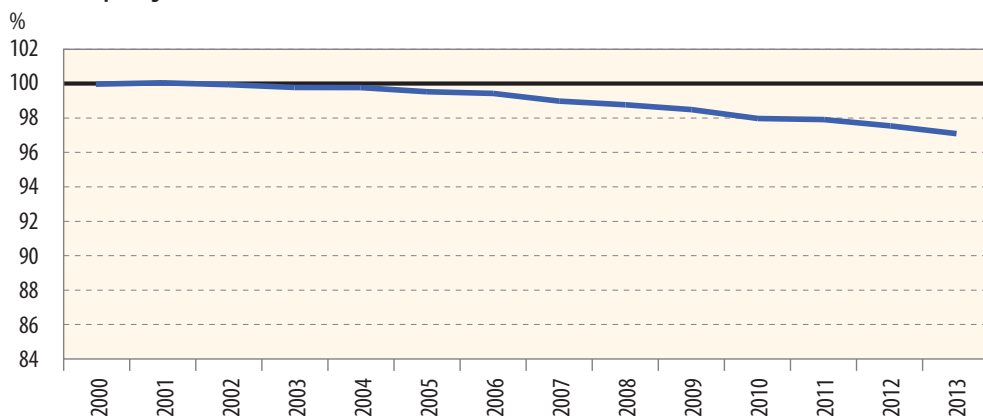
NÉPESSÉG, TÁRSADALOM

4.1. ábra A népesség aránya nemek és korcsoportok szerint, 2013

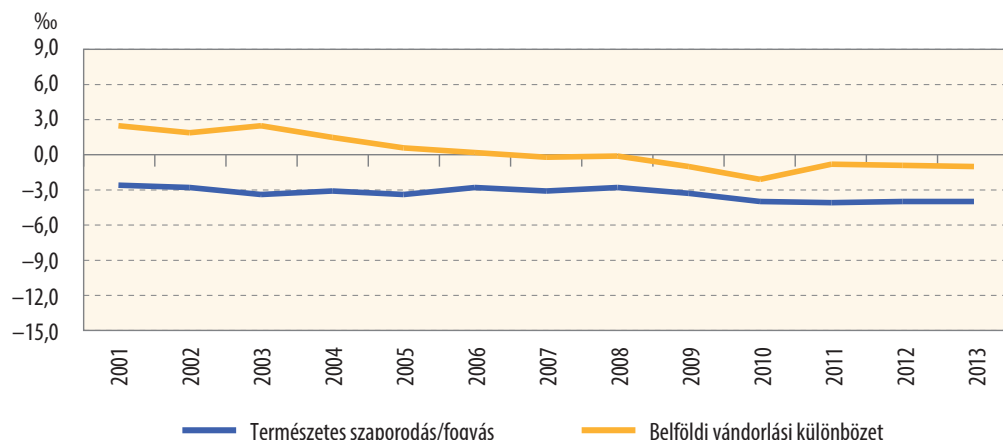
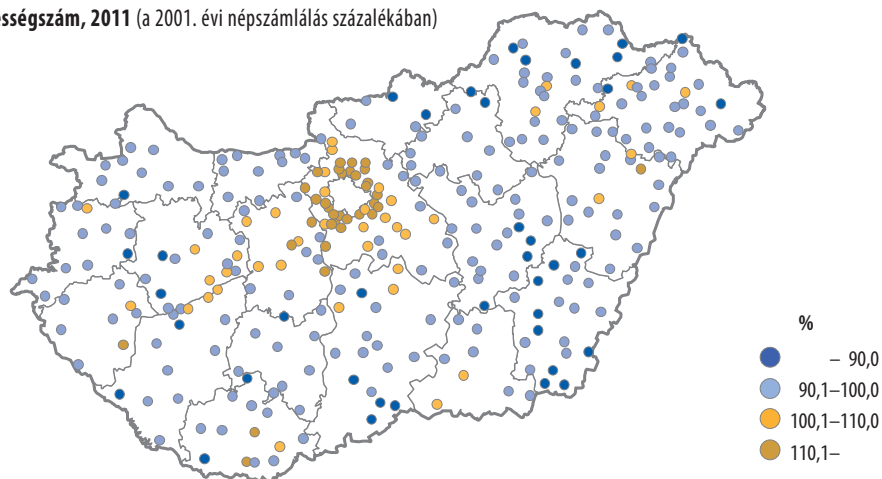

4.2. ábra Száz gyermekkorúra jutó időskorú, 2013
(az országos átlag százalékában)

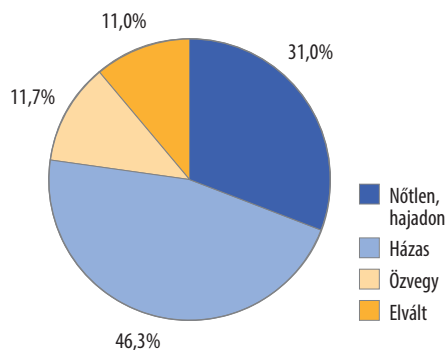

4.3. ábra A népesség számának alakulása (a 2000. évi százalékában)*

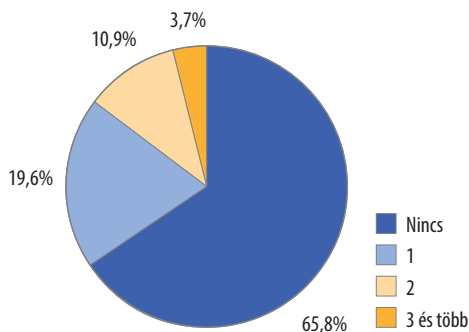
* A 2001–2010. évi adatok a 2001. február 1-jei, a 2011–2013. évi adatok a 2011. október 1-jei népszámlálásból továbbszámított népességszámok.

4.4. ábra Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, illetve belföldi vándorlási különbözet**4.5. ábra** Népességszám, 2011 (a 2001. évi népszámlálás százalékában)

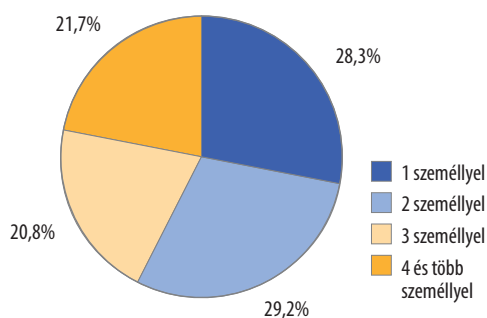
4.6. ábra A 15 éves és idősebb népesség megoszlása családi állapot szerint, 2011

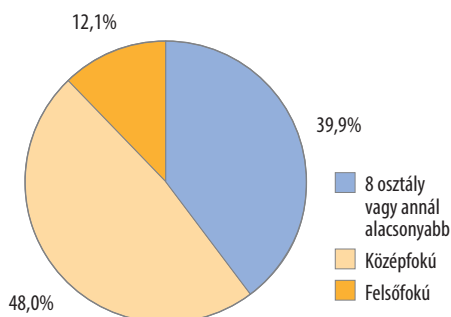
4.7. ábra A családok megoszlása a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2011

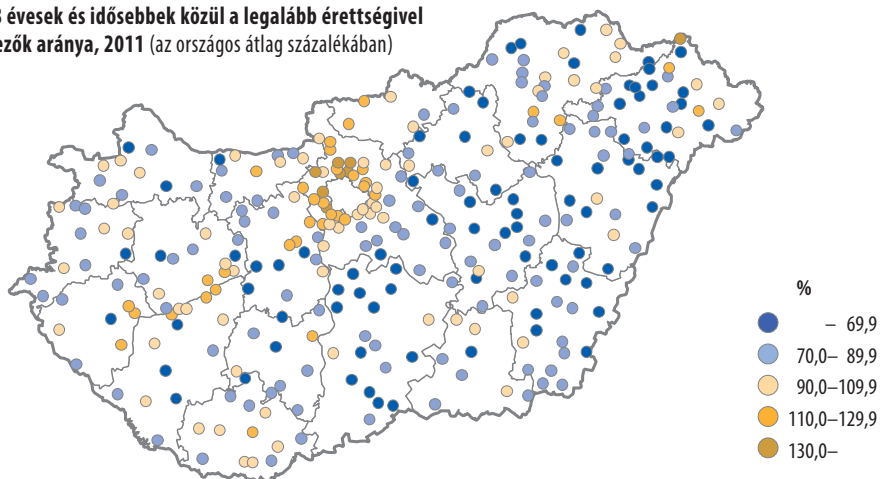
4.8. ábra A háztartások megoszlása a háztartásban élők száma szerint, 2011

4.9. ábra A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint, 2011

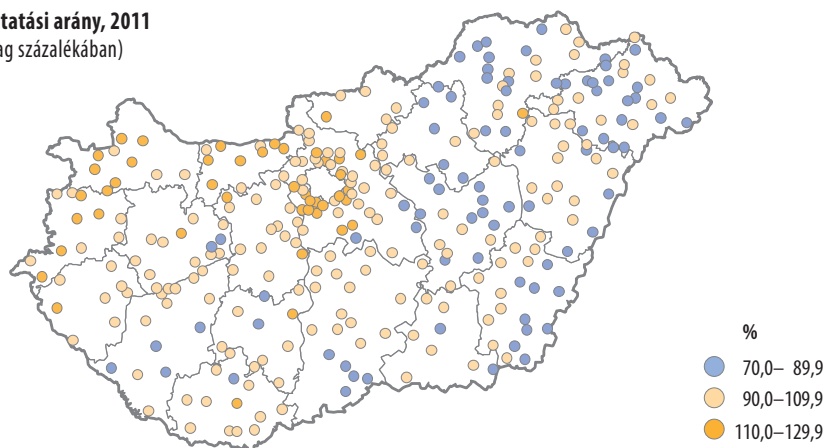

4.10. ábra A 18 évesek és idősebbek közül a legalább érettségivel rendelkezők aránya, 2011 (az országos átlag százalékában)

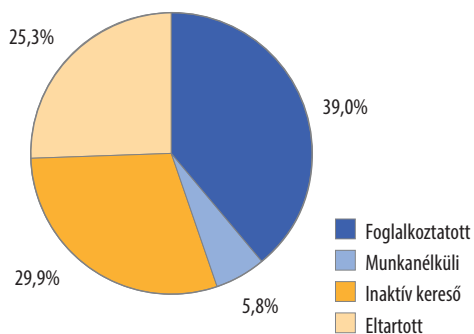

GAZDASÁG

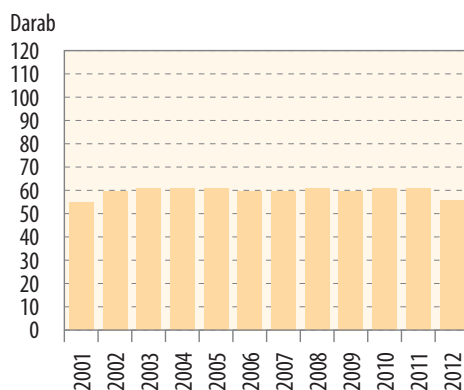
4.11. ábra Foglalkoztatási arány, 2011
(az országos átlag százalékában)

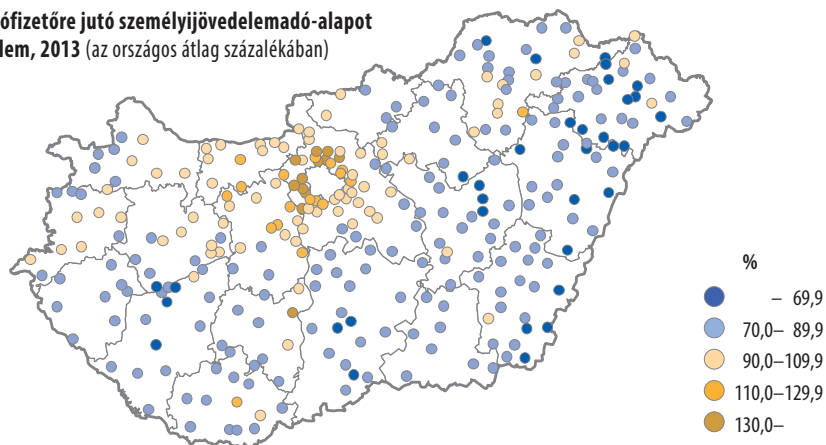
4.12. ábra A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2011

4.13. ábra Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma

4.14. ábra Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, 2013 (az országos átlag százalékában)

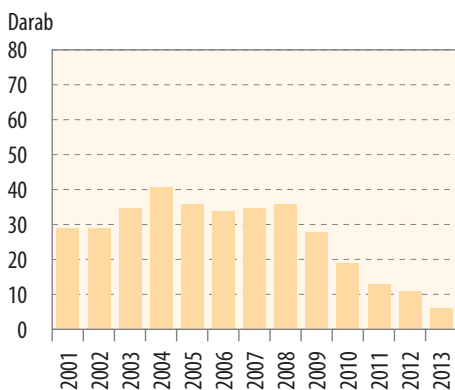

LAKÁSÁLLOMÁNY

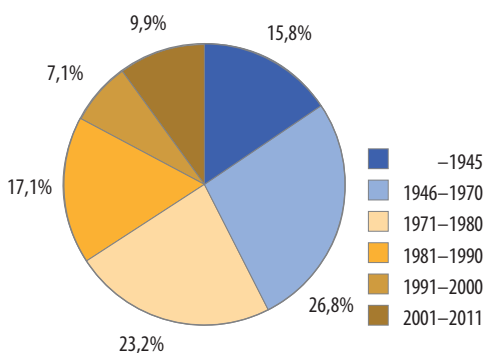
4.15. ábra A 2001–2013-ban épített lakások tízezer lakosra jutó száma
(az országos átlag százalékában)

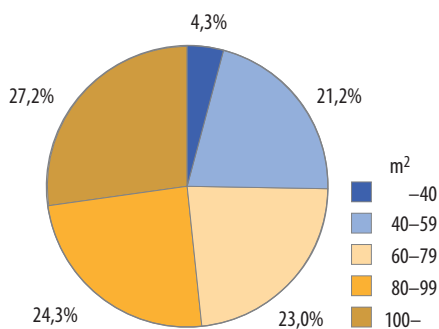
4.16. ábra A tízezer lakosra jutó épített lakások száma

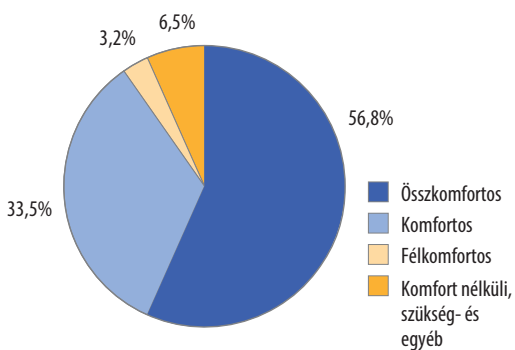
4.17. ábra A lakásállomány megoszlása építési év szerint, 2011

4.18. ábra A lakásállomány megoszlása alapterület szerint, 2011

4.19. ábra A lakásállomány megoszlása komfortosság szerint, 2011

A településhierarchia-szintek jellemzői

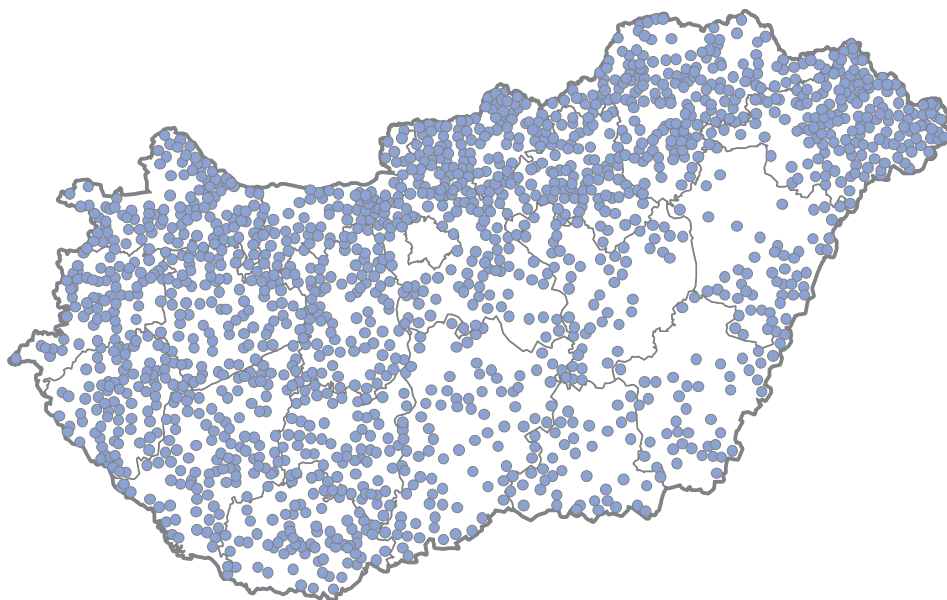
FALVAK

Főbb mutatószámok, 2013

Települések száma, darab	1 684
Népesség száma, fő	2 632 515
Átlagos településnagyság, fő	1 563
Száz gyermekkorúra jutó időskorú, fő	109
Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, ezrelék ^{a)}	-4,4
Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet, ezrelék ^{a)}	0,0
Száz háztartásra jutó személy, fő ^{b)}	258
Legalább érettségivel rendelkezők aránya a 18 éves és idősebb népességből, % ^{b)}	33,6
Foglalkoztatási arány (a 15 éves és idősebb népességből), % ^{b)}	43,1
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma, darab ^{c)}	41
Naponta ingázók aránya a foglalkoztatottakból, % ^{b)}	61,3
Egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, ezer forint	1 609
Tízezer lakosra jutó épített lakás, darab ^{a)}	21

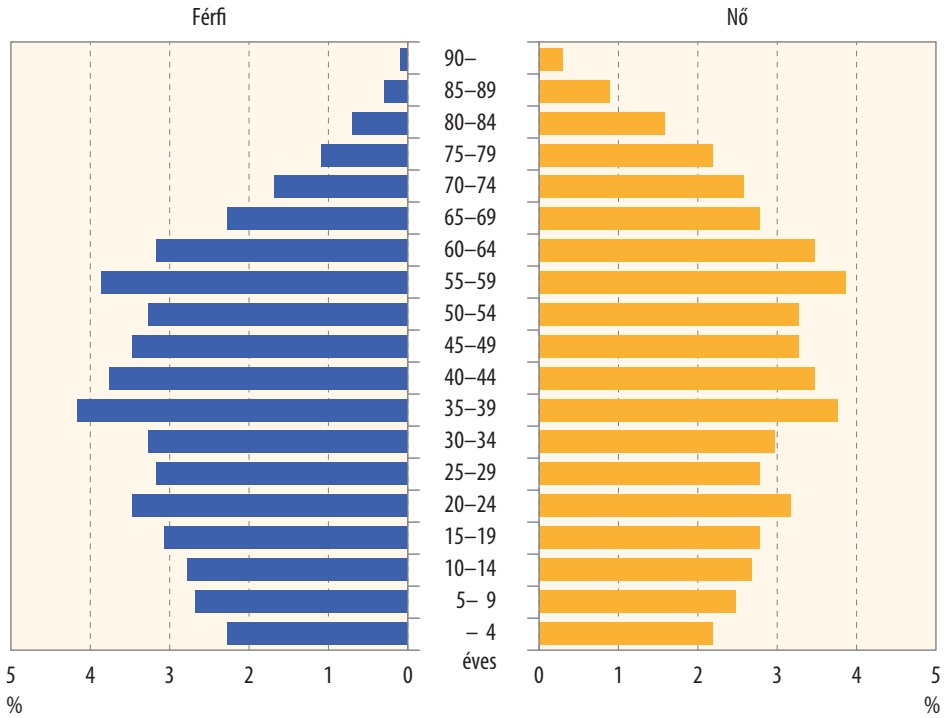
^{a)} 2001–2013. évek átlaga. ^{b)} 2011. évi adat. ^{c)} 2012. évi adat.

A falvak elhelyezkedése, 2013

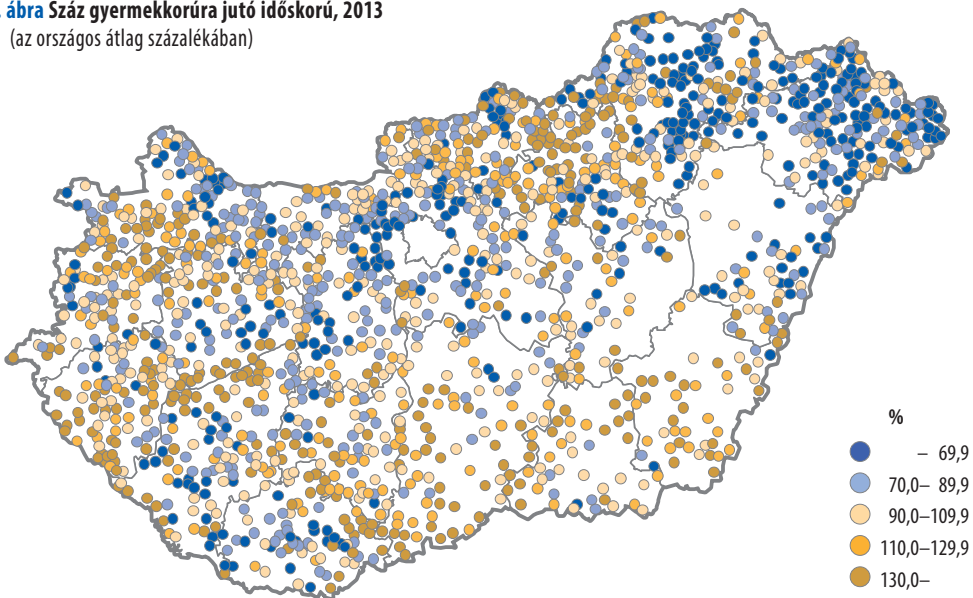

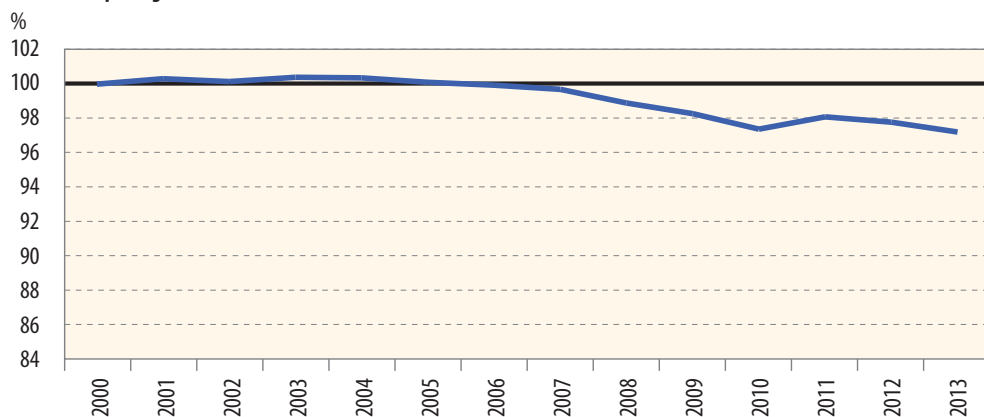
NÉPESSÉG, TÁRSADALOM

5.1. ábra A népesség aránya nemek és korcsoportok szerint, 2013

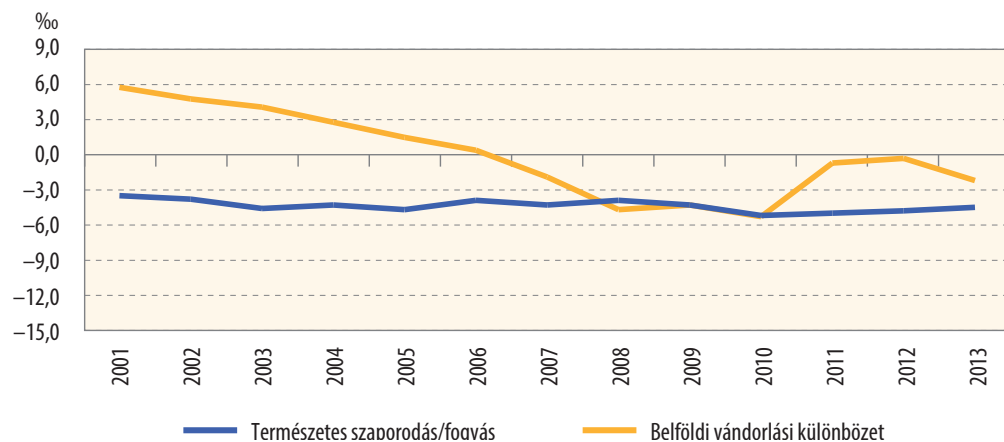
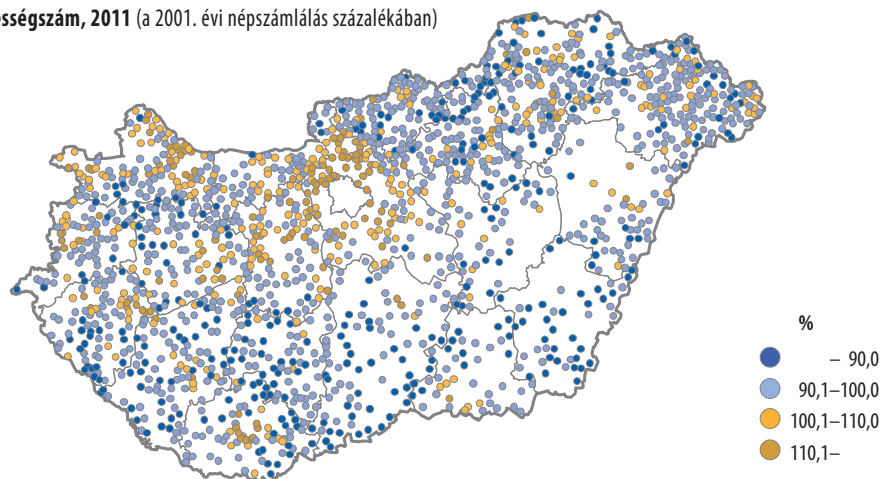

5.2. ábra Száz gyermekkorúra jutó időskorú, 2013
(az országos átlag százalékában)

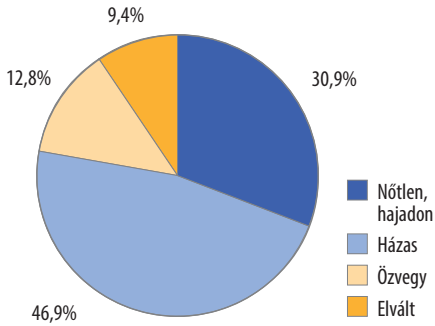

5.3. ábra A népesség számának alakulása (a 2000. évi százalékában)*

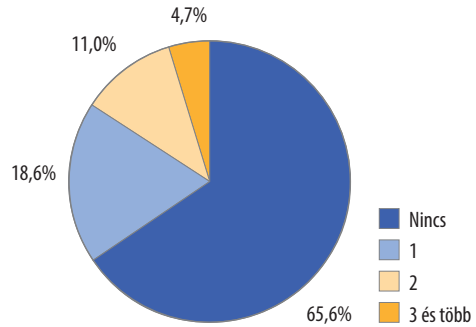
* A 2001–2010. évi adatok a 2001. február 1-jei, a 2011–2013. évi adatok a 2011. október 1-jei népszámlálásból továbbszámított népességszámok.

5.4. ábra Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, illetve belföldi vándorlási különbözet**5.5. ábra** Népességszám, 2011 (a 2001. évi népszámlálás százalékában)

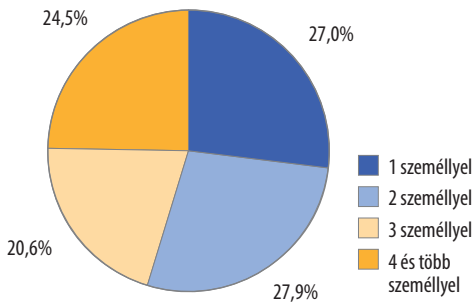
5.6. ábra A 15 éves és idősebb népesség megoszlása családi állapot szerint, 2011

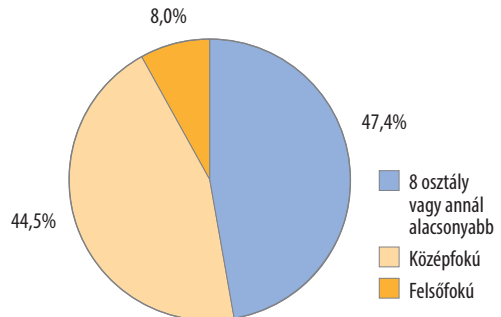
5.7. ábra A családok megoszlása a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2011

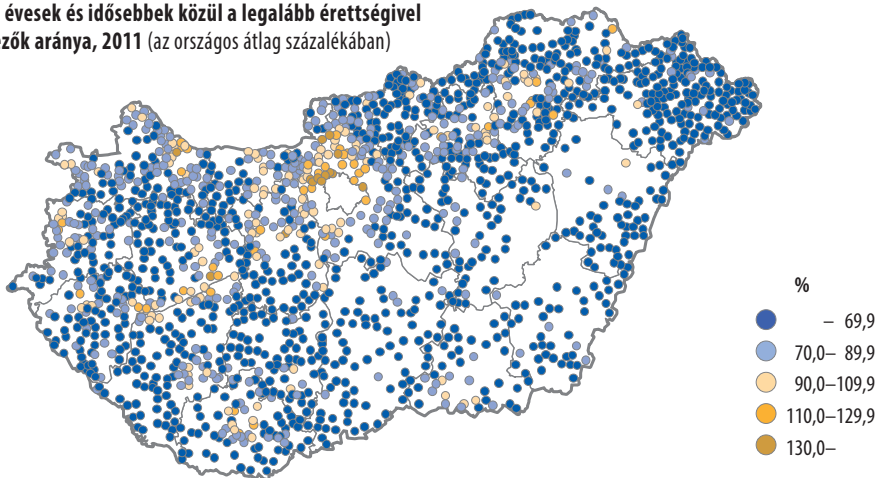
5.8. ábra A háztartások megoszlása a háztartásban élők száma szerint, 2011

5.9. ábra A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint, 2011

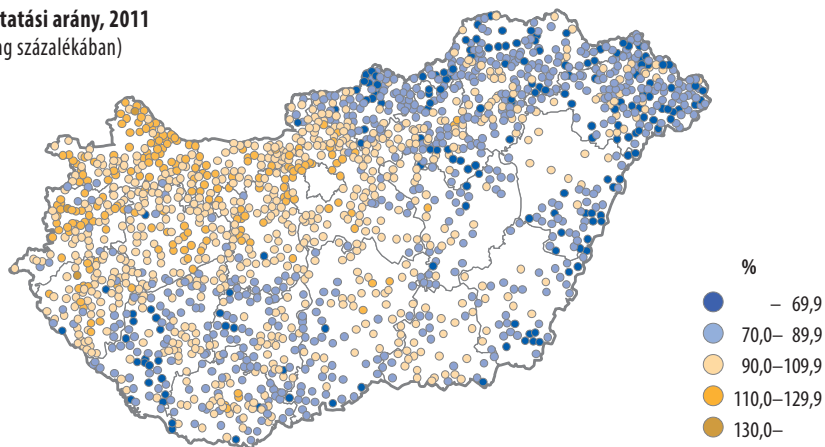

5.10. ábra A 18 évesek és idősebbek közül a legalább érettségivel rendelkezők aránya, 2011 (az országos átlag százalékában)

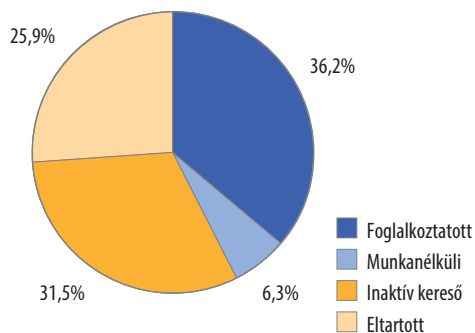

GAZDASÁG

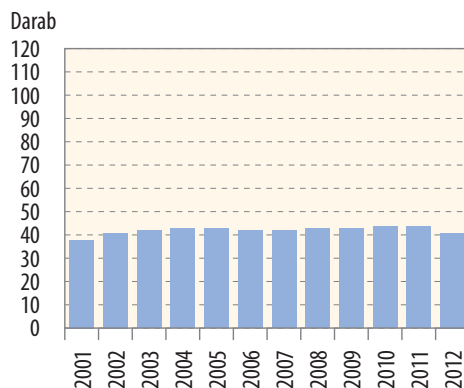
5.11. ábra Foglalkoztatási arány, 2011
(az országos átlag százalékában)

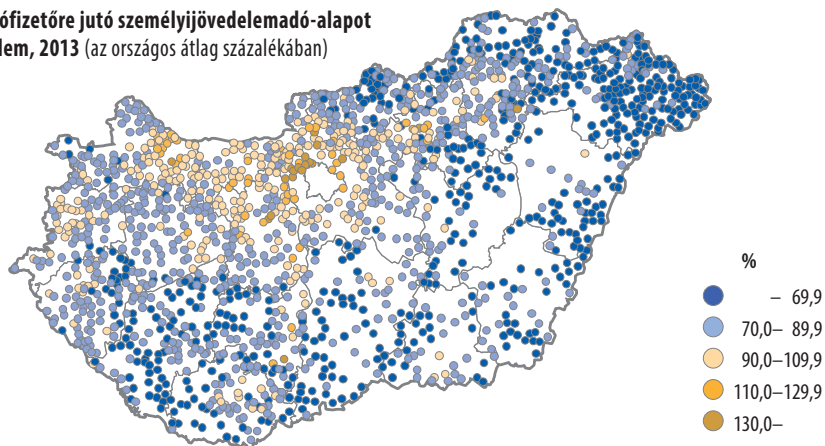
5.12. ábra A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2011

5.13. ábra Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma

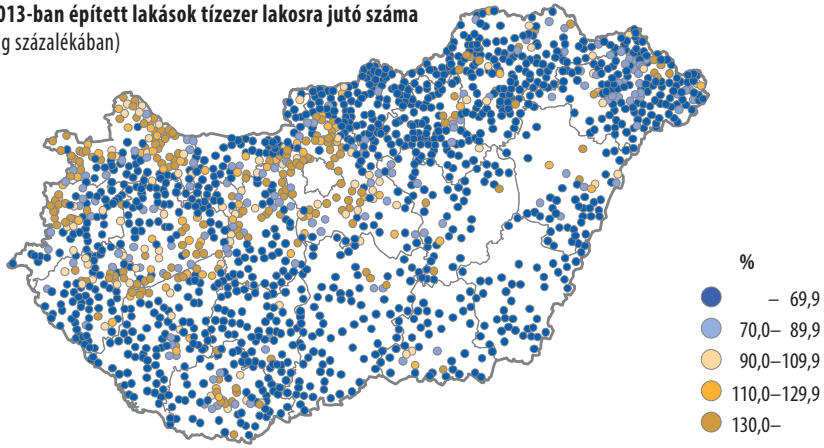

5.14. ábra Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, 2013 (az országos átlag százalékában)

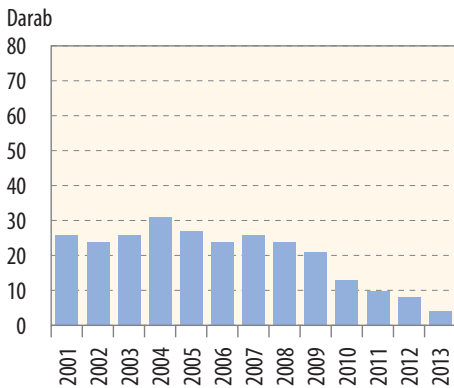

■ LAKÁSÁLLOMÁNY

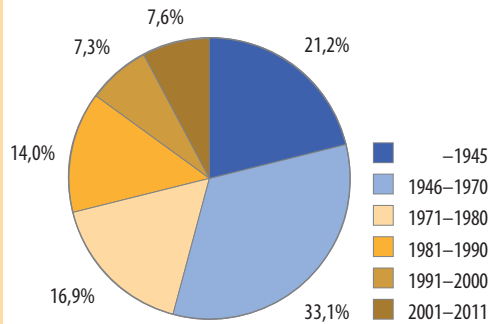
5.15. ábra A 2001–2013-ban épített lakások tízezer lakosra jutó száma
(az országos átlag százalékában)

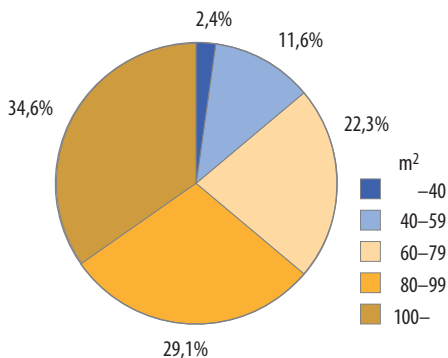
5.16. ábra A tízezer lakosra jutó épített lakások száma

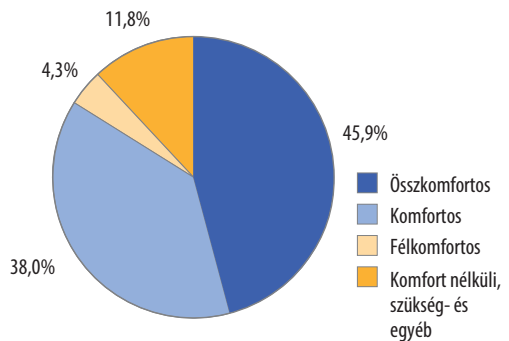
5.17. ábra A lakásállomány megoszlása építési év szerint, 2011

5.18. ábra A lakásállomány megoszlása alapterület szerint, 2011

5.19. ábra A lakásállomány megoszlása komfortosság szerint, 2011

A településhierarchia-szintek jellemzői

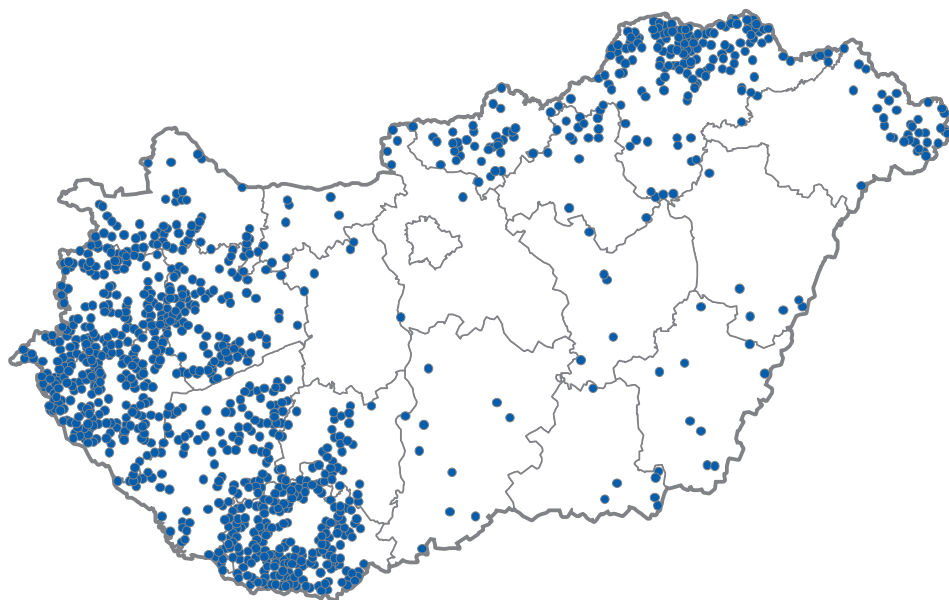
APRÓFALVAK

Főbb mutatószámok, 2013

Települések száma, darab	1 124
Népesség száma, fő	290 735
Átlagos településnagyság, fő	259
Száz gyermekkorúra jutó időskorú, fő	133
Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, ezrelék ^{a)}	-7,7
Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet, ezrelék ^{a)}	-5,5
Száz háztartásra jutó személy, fő ^{b)}	248
Legalább érettségivel rendelkezők aránya a 18 éves és idősebb népességből, % ^{b)}	25,1
Foglalkoztatási arány (a 15 éves és idősebb népességből), % ^{b)}	39,2
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma, darab ^{c)}	37
Naponta ingázók aránya a foglalkoztatottakból, % ^{b)}	66,9
Egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, ezer forint	1 378
Tízezer lakosra jutó épített lakás, darab ^{a)}	15

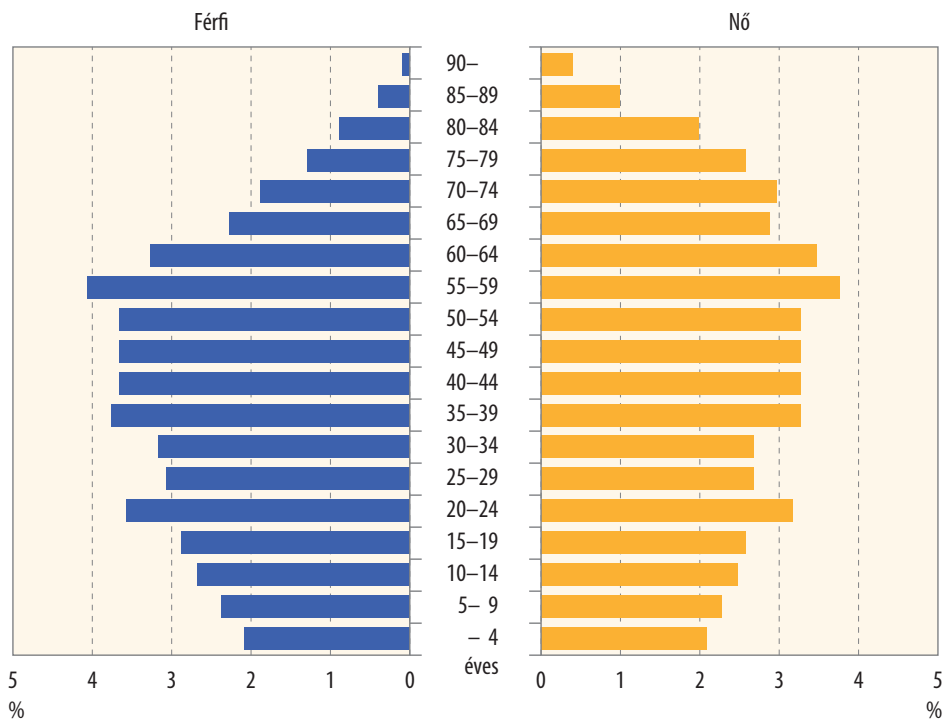
^{a)} 2001–2013. évek átlaga. ^{b)} 2011. évi adat. ^{c)} 2012. évi adat.

Az aprófalvak elhelyezkedése, 2013

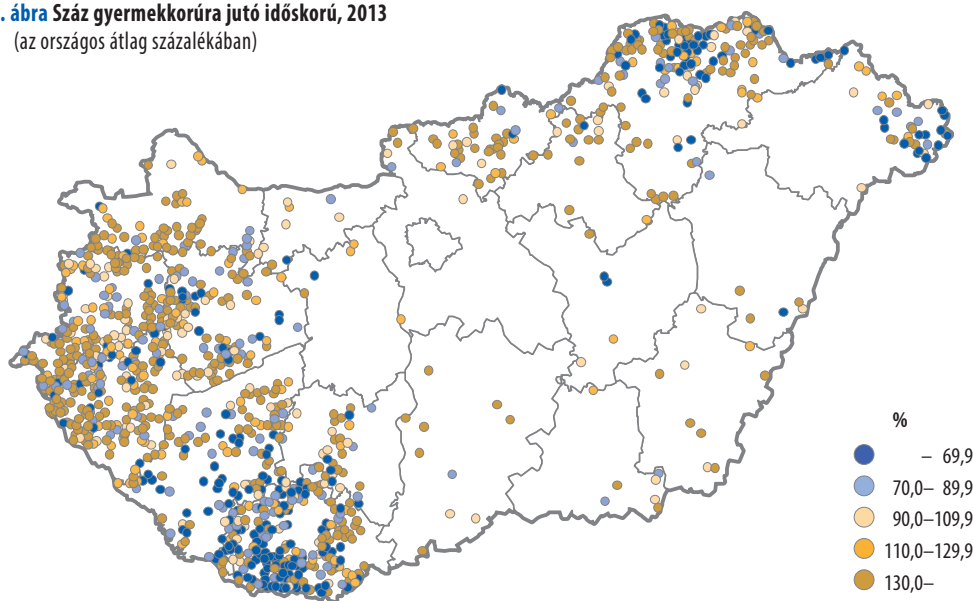

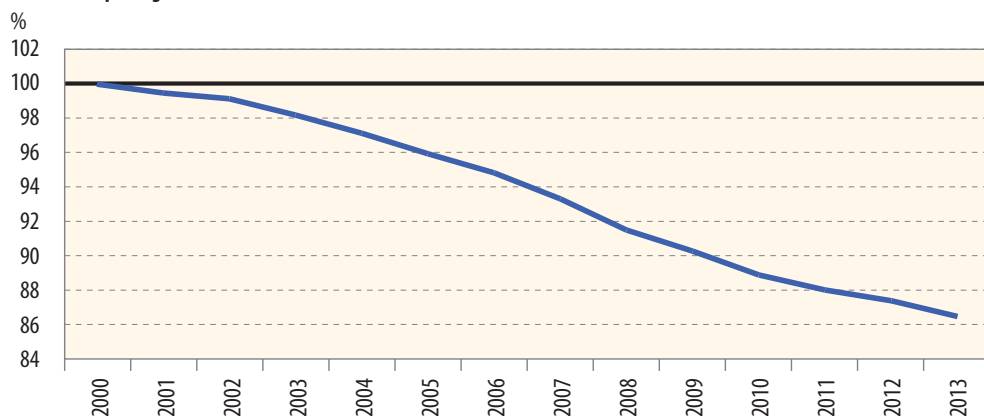
■ NÉPESSÉG, TÁRSADALOM

6.1. ábra A népesség aránya nemek és korcsoportok szerint, 2013

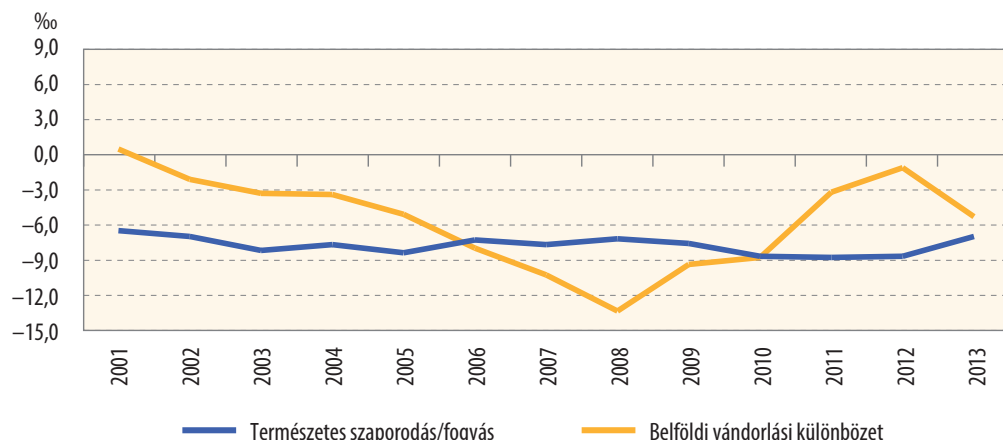
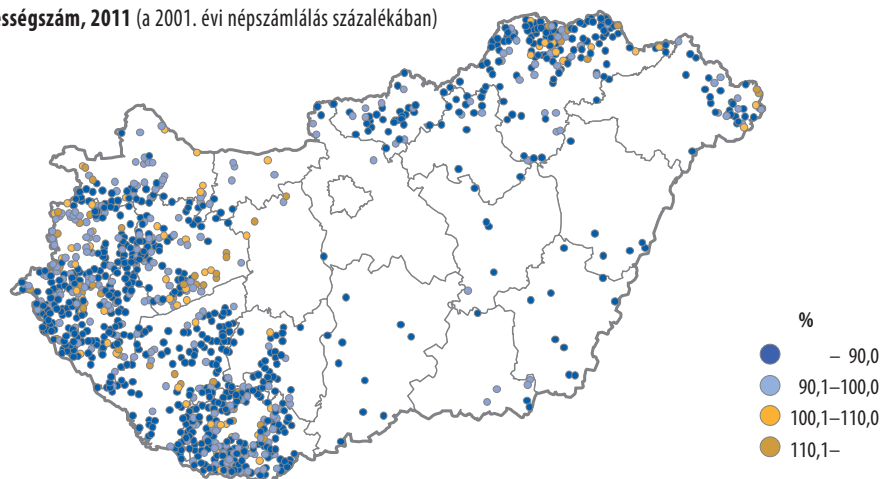

6.2. ábra Száz gyermekkorúra jutó időskorú, 2013
(az országos átlag százalékában)

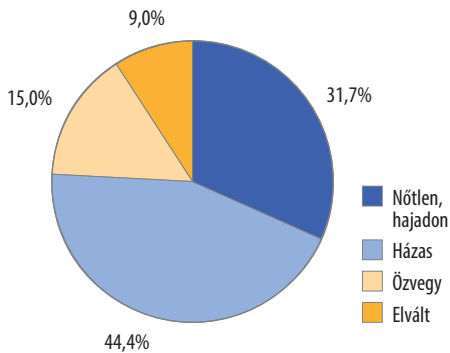

6.3. ábra A népesség számának alakulása (a 2000. évi százalékában)*

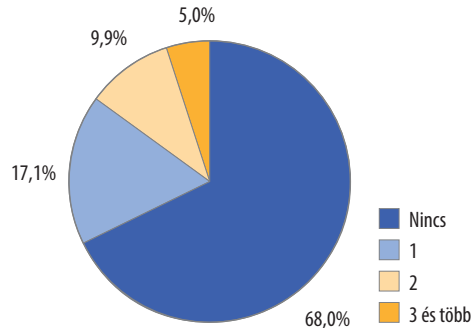
* A 2001–2010. évi adatok a 2001. február 1-jei, a 2011–2013. évi adatok a 2011. október 1-jei népszámlálásból továbbszámított népességszámok.

6.4. ábra Ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás, illetve belföldi vándorlási különbözet**6.5. ábra** Népességszám, 2011 (a 2001. évi népszámlálás százalékában)

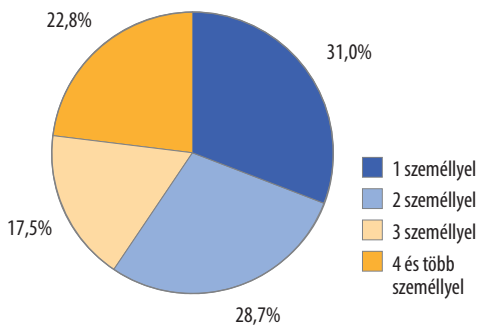
6.6. ábra A 15 éves és idősebb népesség megoszlása családi állapot szerint, 2011

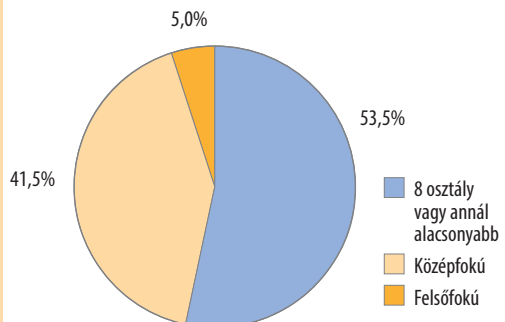
6.7. ábra A családok megoszlása a 15 évesnél fiatalabb gyermekek száma szerint, 2011

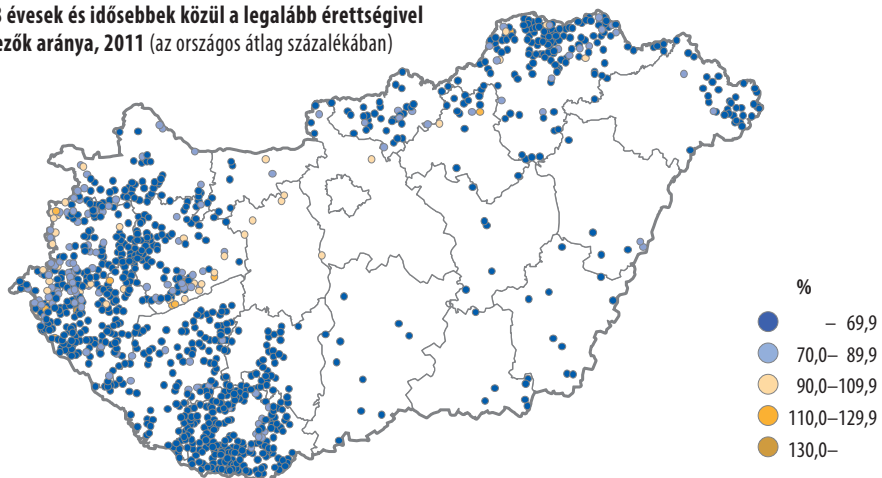
6.8. ábra A háztartások megoszlása a háztartásban élők száma szerint, 2011

6.9. ábra A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint, 2011

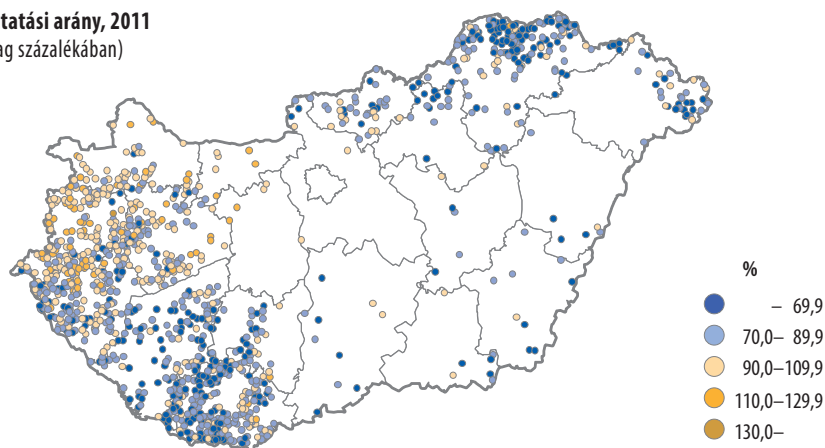

6.10. ábra A 18 évesek és idősebbek közül a legalább érettségivel rendelkezők aránya, 2011 (az országos átlag százalékában)

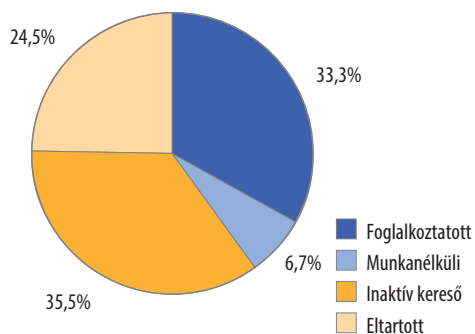

GAZDASÁG

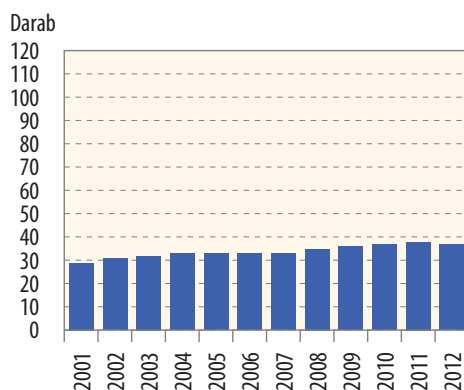
6.11. ábra Foglalkoztatási arány, 2011
(az országos átlag százalékában)

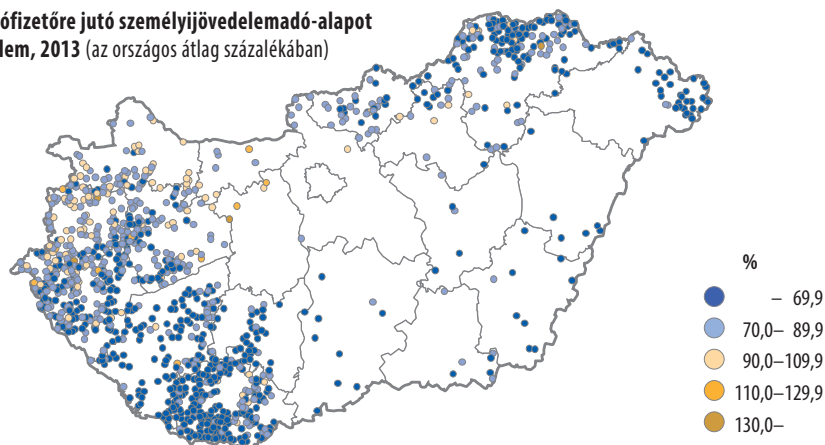
6.12. ábra A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2011

6.13. ábra Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma

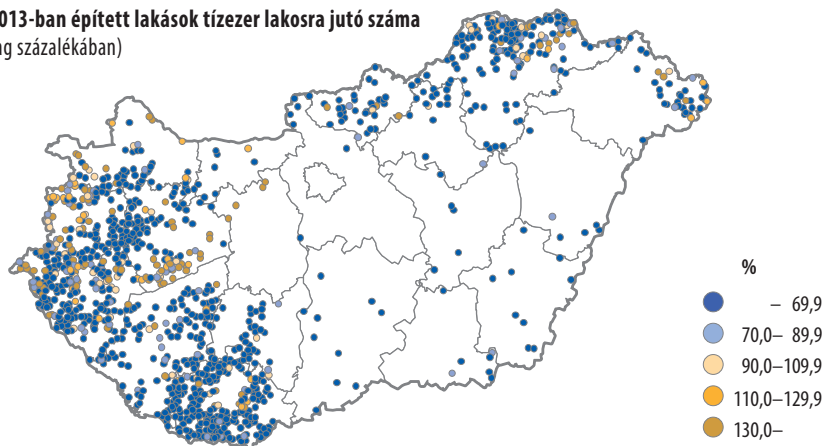

6.14. ábra Az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem, 2013 (az országos átlag százalékában)

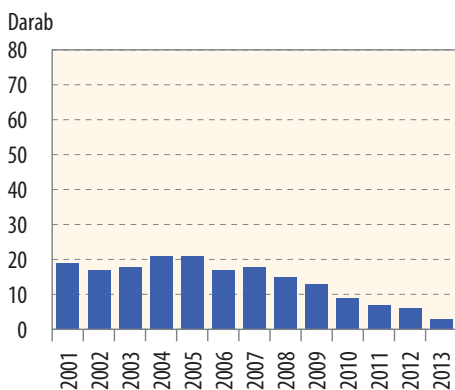

■ LAKÁSÁLLOMÁNY

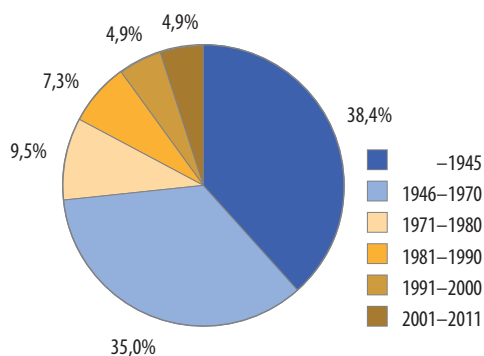
6.15. ábra A 2001–2013-ban épített lakások tízezer lakosra jutó száma
(az országos átlag százalékában)

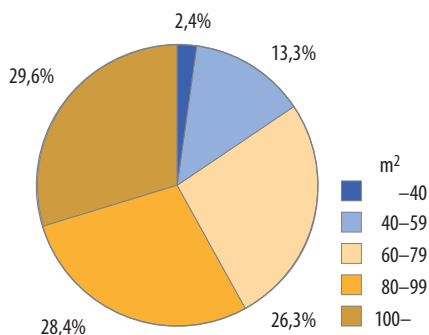
6.16. ábra A tízezer lakosra jutó épített lakások száma

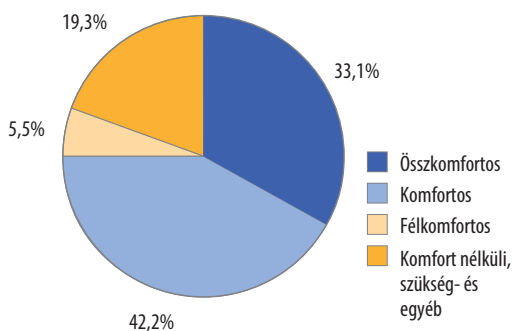
6.17. ábra A lakásállomány megoszlása építési év szerint, 2011

6.18. ábra A lakásállomány megoszlása alapterület szerint, 2011

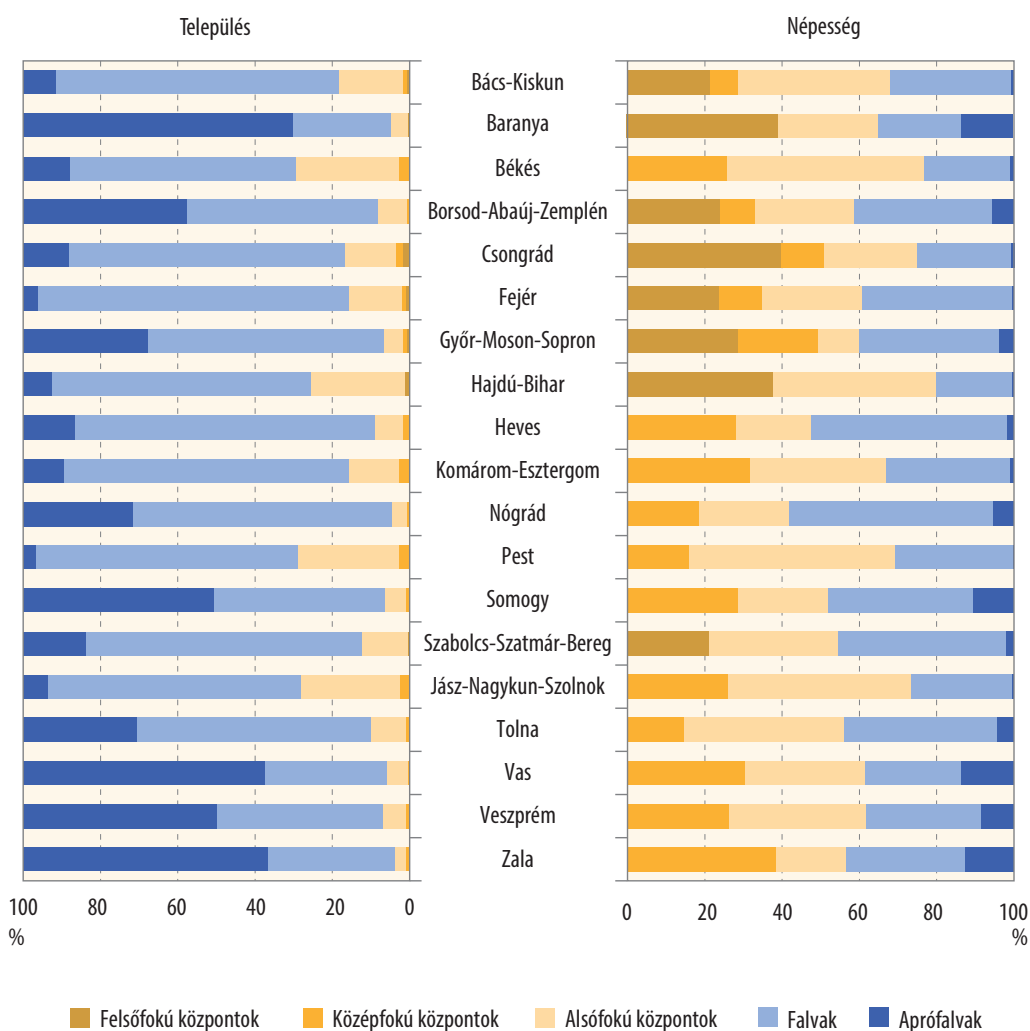

6.19. ábra A lakásállomány megoszlása komfortosság szerint, 2011

Megyei jellemzők

A települések és a népesség megoszlása településhierarchia-szintek szerint, megyénként

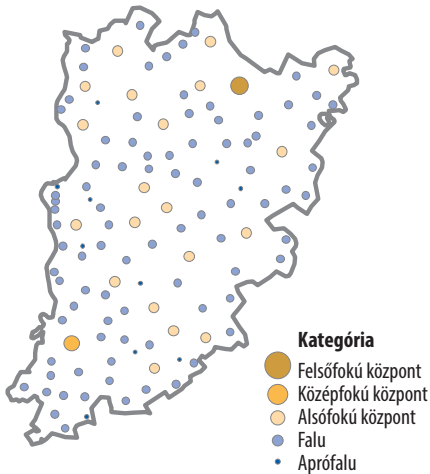
■ BÁCS-KISKUN MEGYE

tén fordulnak elő sűrűbben – 20 van. Utóbbiak közül a 29 ezer fős Kiskunfélegyháza és a 28 ezres Kiskunhalas a legnépesebb, a legkevesebben, 3100-an Hajóson élnek. A városalakók aránya viszonylag magas, 68%. Kerekegyháza, Kecskemét, és Lajosmizse lakossága nőtt 2001 és 2013 között, a többi városé csökkent, a legnagyobb mértékben a megye déli részén. Az említett három településen zajlott a legélénkebb lakásépítési tevékenység. Kecskeméten kiemelkedően sok adóköteles jövedelem jut egy adófizetőre, a foglalkoztatottság is itt a legjobb, a legkedvezőtlenebb pedig a déli városokban. A megye városaiban kevésbé jelentős az ingázás.

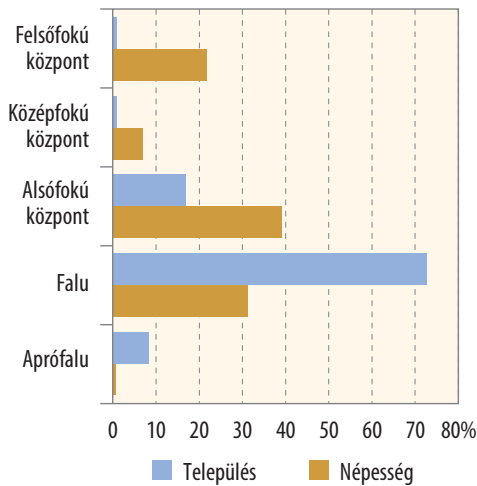
Bács-Kiskunban 97 község található, ebből 10 aprófalú. A legtöbb Tiszaalpáron élnek, 4900-an, a legkevesebben pedig a 170-nél kevesebb lakosú Bácsszentgyörgyön. A községek népességszáma négy település kivételével csökkent az ezredforduló óta, a legnagyobb mértékben a megye középső és délkeleti részén. E térségben a legalacsonyabb az adófizetők jövedelme, a foglalkoztatási helyzet a déli határvidéken és Kalocsa környékén a legkedvezőtlenebb. A két szempont alapján a Kecskemét környéki községek helyzete a legjobb. Az ingázás szerepe a megye északi részén, továbbá Baja és Kalocsa környékén jelentősebb. A komfort nélküli lakások aránya döntően a megye keleti felében nagyobb.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	1	112 071
Középfokú központ	1	35 990
Alsófokú központ	20	203 126
Falu	87	162 232
Aprófalú	10	3 473
Összesen	119	516 892

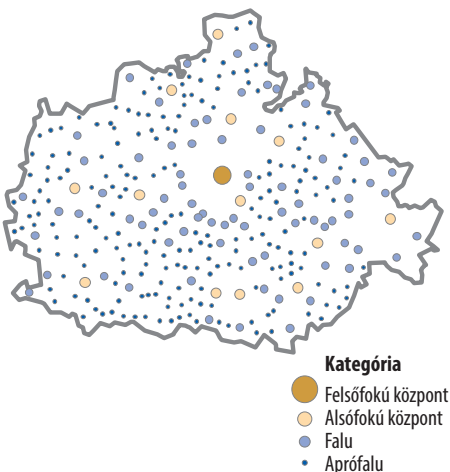
■ BARANYA MEGYE

közülük Komló 24 ezer lakossal, a legkisebb pedig Mágocs, 2400 fővel. A városok mintegy kétharmada 1989 után nyerte el ezt a rangot. Összességében a megye népességének kétharmada város lakó. Csak három város (Kozármisleny, Harkány, Bóly) népessége növekedett 2001 és 2013 között. Ezzel párhuzamosan a lakásállomány is ezeken a településeken bővült leginkább ebben az időszakban. A városok közül a Pécs közelében lévő Kozármislenyben a legnagyobb a foglalkoztatási arány, a vállalkozási aktivitás, illetve az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem nagysága is.

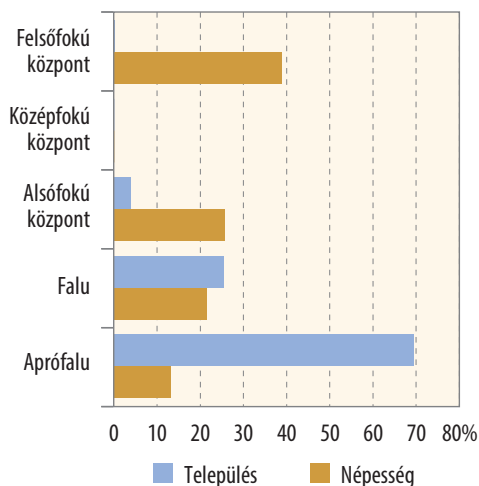
A megye aprófalvas szerkezetű, a települések héttizede kevesebb mint 500 fős. A legnagyobb község Hosszúhetény 3400 fővel, ezzel szemben Szárász népessége 40 fő alatti. A községek egytizedében növekedett a népesség 2001 óta, legtöbbjük Pécs környékén található. A munkaerő-piaci és jövedelmi helyzet is kedvezőbb ezeken a településeken. A korösszetételben is jelentős különbségek vannak, a megye keleti, aprófalvas vidéke előregedettebb, míg a nyugati és déli része fiatalosabb korszerkezetű. A falvak és még inkább az aprófalvak kevés munkalehetőséget biztosítanak helyben, az itt élő foglalkoztatottak hattizede más településre jár dolgozni. A lakhatási viszonyok a délnyugati, aprófalvas térségben, az Ormánságban kedvezőtlenebbek, itt magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	1	146 581
Középfokú központ	–	–
Alsófokú központ	13	96 947
Falu	77	80 842
Aprófalva	210	49 614
Összesen	301	373 984

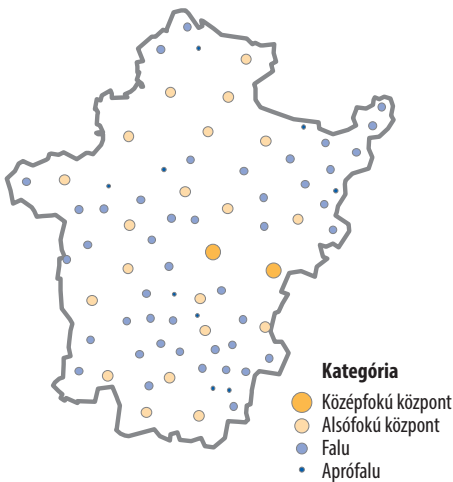
■ BÉKÉS MEGYE

Magyarországon Békés megyében a legnagyobb a városok aránya a települések között, és a területen élők több mint háromnegyede ilyen jogállású településen lakik. A városok száma folyamatosan gyarapszik, számuk 2013-ban 22-re nőtt. Ebből kettő középfokú központ, amelyek összefonódását jelzi, hogy a békéscsabai településeggyüttesben a 61 ezer lakosú Békéscsabának a 31 ezres Gyula az egyik társközpontja (a másik egy alsófokú központ, Békés). A megye mindegyik városa veszített a népességéből 2001 és 2013 között, ennek a mértéke Gyulán volt a legkisebb, ahol a természetes fogyást mérsékelte a vándorlási nyereség. A két középfokú központban a legnagyobb a vállalkozói aktivitás, valamint az egy adófizetőre jutó szja-alap összege. Az alsófokú központok népessége a megye északi és déli részén kisebb, a legkevesebb lakosa, 3600 Medgyesegyházának van.

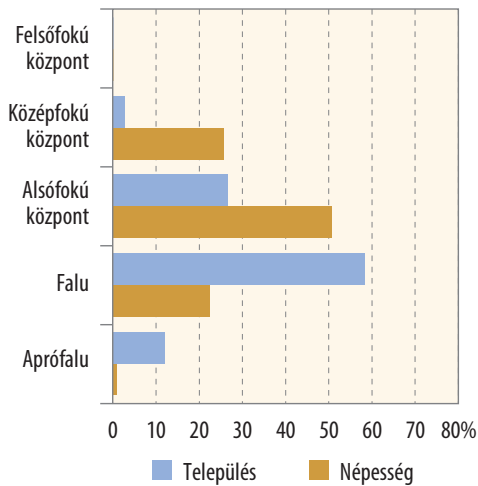
A megye 53 községe közül 44 falu, 9 aprófalu, népességszámuk az alig 100 fős Újszalonta és a közel 5100 fős Nagyszenás értéke között változik. A lakosság Pusztatottlaka kivételével mindenhol csökkent 2001 és 2013 között. A községekben élők korösszetétele nagyjából hasonló, többnyire előregedők a települések. A foglalkoztatási és a jövedelmi helyzet a megye délkeleti, illetve északkeleti (a Körös ágai közti) területén a legkedvezőtlenebb. Ebben a két térségben az ingázásnak sincs kiemelkedő szerepe, és a lakhatási körülmények is itt a legrosszabbak: errefelé a legnagyobb a lakásátlományban a komfort nélküli lakások aránya.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megoszlása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Középfokú központ	2	91 436
Alsófokú központ	20	180 748
Falu	44	79 838
Aprófalu	9	3 177
Összesen	75	355 199

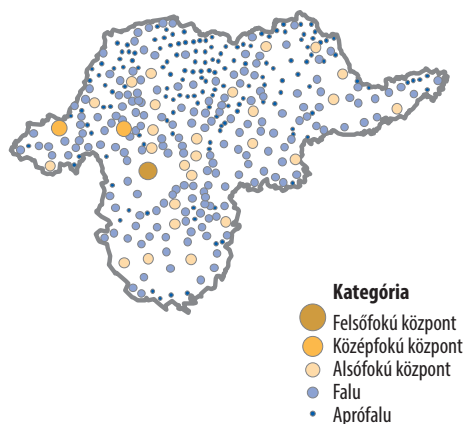
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében egy felsőfokú (a 161 ezer fős Miskolc), két középfokú (a 28 ezer fős Kazincbarcika és a 34 ezres Ózd), továbbá 26 alsófokú központ található, ezekben lakik a megye népességének közel hattizede. Az alsófokú központok népességszáma 1100 (Pálháza) és 17 ezer (Mezőkövesd) között szóródik. A városok főleg a megye nyugati és déli részén, illetve Miskolc környékén csoportosulnak. Közel felük az ezredfordulót követően kapta meg a városi jogállást. A népesség mindegyik városban csökkent 2001–2013 között, vagy szinte változatlan maradt. Az egy adófizetőre jutó jövedelem és a foglalkoztatottság Tiszaújvárosban a legnagyobb, a vállalkozási aktivitás a megye déli határa mentén fekvő városokban, továbbá Miskolcon és Pálházán jelentős.

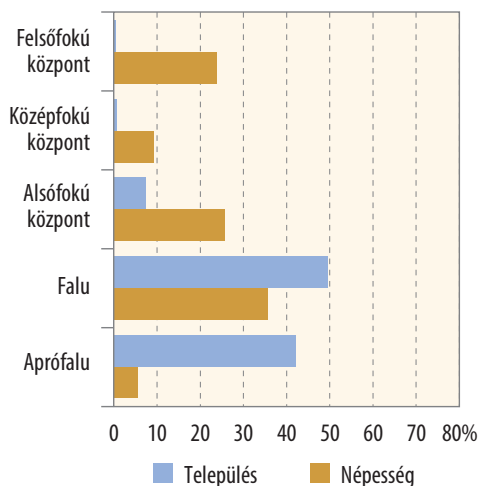
A megyében 178 falu és 151 aprófalu található, utóbbiak többsége az északi határvidéken és a Cserehátban fekszik. Tiszalúc lakossága 5200 fő, az aprófalvak legkisebbikében, Gagyapátiban alig tízen élnek. A népesség a községek hetedében nőtt 2001 óta, e települések Miskolc környékén és a megye északi részén találhatók. A községek majdnem felében több fiatalok él, mint időskorú. Mindazonáltal sok helyütt súlyos probléma a települések elöregedése, főleg a megye nyugati és északkeleti részén. A foglalkoztatás, a jövedelmek és a lakhatási körülmények szempontjából a legrosszabb helyzetű községek többnyire a Cserehát térségében és a megye keleti részén fekszenek. Az ingázás Miskolc, a két középfokú központ, valamint Sátoraljaújhely környékén a legjellemzőbb.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megoszlása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	1	161 265
Középfokú központ	2	61 836
Alsófokú központ	26	173 585
Falu	178	241 753
Aprófalu	151	36 560
Összesen	358	674 999

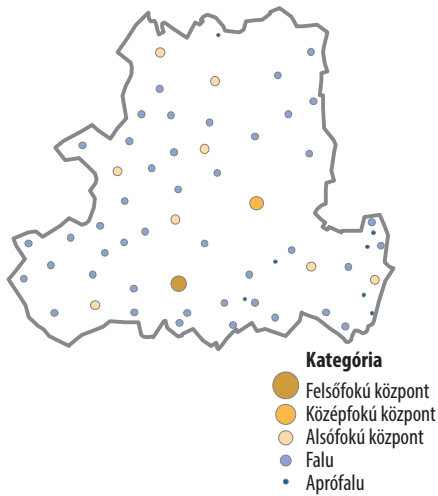
■ CSONGRÁD MEGYE

Csongrád megyében mindhárom városi szint jelen van a településállományban: Szeged felsőfokú központ (162 ezer lakossal), Hódmezővásárhely középfokú központ (45 ezerrel), és a területen rajtuk kívül még 8 alsófokú központ található. Csanádpalota a megye legkisebb városa 2900 lakossal, míg a legnagyobb Szentes 28 ezerrel. A megye lakosságának háromnegyede városban él. A városok népessége Mórahalom és Sándorfalva kivételével csökkent 2001 és 2013 között, a legkisebb mértékben Szegeden. E három településen bővült leginkább a lakásállomány az időszak során. Szegeden a legmagasabb az egy adózóra jutó szja-alap összege és az ezer főre jutó vállalkozások száma, a foglalkoztatottságot tekintve pedig nagyjából hasonló szinten vannak a városok.

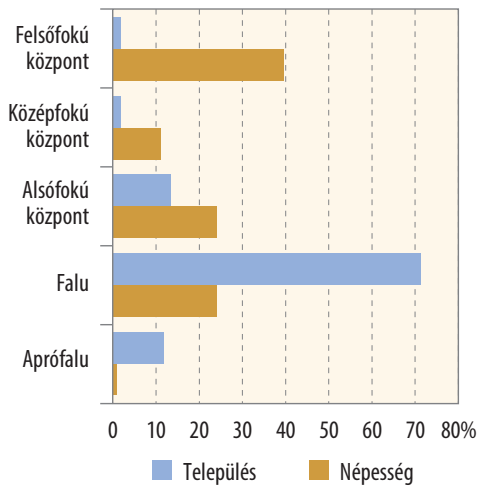
Csongrád megyében 50 község található, ebből 7 aprófalu. A legtöbben, 5100-an Algyőn élnek, a legkevesebben, mintegy 370-en Kövegyen. A népesség a Szeged környéki településeken csökkent a legkevésbé az ezredforduló óta (hétben nőtt is), a térségben több községben is meghaladja a fiatalkorúak száma az idősekét. A megye északi és nyugati részén a községek lakossága idősebb, és a népességfogyás üteme is nagyobb. Szintén Szeged környékén a legkedvezőbb a helyzet a foglalkoztatás és a jövedelmek szempontjából, és a felsőfokú központ közelsége miatt az ingázás szerepe is errefelé a legjelentősebb. A megye nyugati szélén fekvő településeken ugyanakkor a foglalkoztatottnak lényegesen kisebb hányada jár máshova dolgozni, és errefelé az átlagosnál nagyobb a komfort nélküli lakások aránya.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	1	161 921
Középfokú központ	1	45 207
Alsófokú központ	8	98 494
Falu	43	98 648
Aprófalu	7	3 119
Összesen	60	407 389

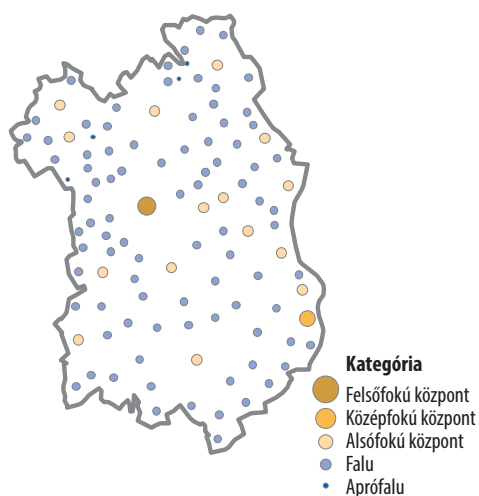
■ FEJÉR MEGYE

Fejér megyében egy felsőfokú központ található, Székesfehérvár, ahol mintegy százezer ember él. Középfokú központ is található a megyében, Dunaújváros, ahol 46 ezren élnek. További 15 alsófokú központ elszórtan helyezkedik el. A városok mintegy héttizede 1988 után nyerte el ezt a rangot. A legnépesebb közülük Mór, 14 ezer lakossal, a legkisebb Adony, 3700 fővel. Összességében a megye népességének 61%-a városlakó. A városok felében növekedett a népesség 2001–2013 között, legnagyobb mértékben Rácalmás, Gárdony, Velence, Martonvásár esetében. Ezzel párhuzamosan a lakásállomány is az utóbbi három településen bővült leginkább ebben az időszakban. Rácalmás, valamint az északi városok kedvezőbb foglalkoztatottsági, jövedelmi helyzetben vannak, mint a délen lévők.

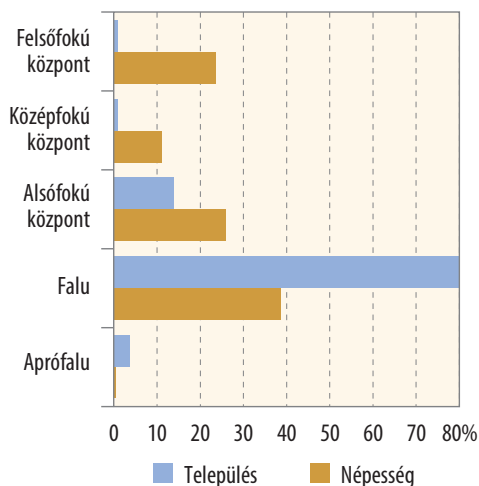
A községek általában nagy lélekszámúak, a 91-ből csak 4 aprófaluk. A legnépesebb Mezőfalva, 4700 fővel, míg a legkisebb Bakonykúti, kevesebb mint 130 fővel. A községek négytizedében növekedett a népesség, ezek jelentős hányada a megye északi részén, illetve Dunaújváros környékén található. Ezekben a térségekben a munkaerő-piaci és jövedelmi helyzet is jobb. A megye fővárosához közeli, illetve nyugati részein kedvezőbb a korösszetétel, a déli térség előregedetebb. A falvak és főleg az aprófalvak helyben kevés munkalehetőséget biztosítanak, így az itt élő foglalkoztatottak héttizede naponta ingázik. Jelentős területi különbség van a lakásépítések tekintetében is, 2001–2013 között a megye északi részén bővült jelentősebben a lakásállomány, ugyanitt alacsonyabb a komfort nélküli lakások aránya is.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megoszlása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	1	99 060
Középfokú központ	1	46 320
Alsófokú központ	15	109 542
Falu	87	163 315
Aprófaluk	4	1 269
Összesen	108	419 506

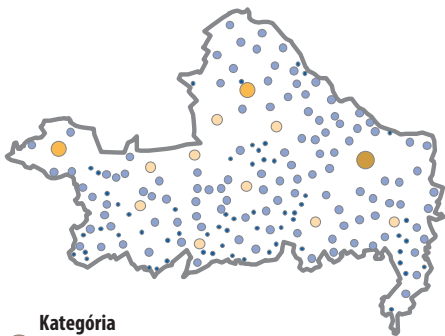
■ GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE

itt a legnagyobb az egy adófizetőre jutó jövedelem a városokat tekintve. Két középfokú központ van a megyében, Sopronban 61 ezren laknak, míg Mosonmagyaróváron feleannyian. E két város népessége nőtt a legnagyobb mértékben 2001 és 2013 között. A három említett városban a legnagyobb a vállalkozási aktivitás is. Az alsófokú központok elszórtnan helyezkednek el, amelyek közül az egyaránt 10 ezer fős Csorna és Kapuvár lakossága a legnagyobb, a 2700 fős Beledé pedig a legkisebb. Az északi alsófokú központok foglalkoztatottsági helyzete kedvezőbb, mint a déli térségekben lévőké. Az alsófokú központokban a foglalkoztatottak 48%-a ingázik.

171 község található a megyében, több mint egyharmaduk aprófalú. A legtöbb Győrújbarát községben laknak, csaknem 6200-an, míg Cséren kevesebb mint 30-an. Az aprófalvak a megye déli részén helyezkednek el sűrűbben. A községek négytizedében nőtt a népesség, melyek jellemzően Győr és a két középfokú központ közelében találhatók. Ezekre a településekre fiatalabb korszerkezet, magasabb vállalkozási aktivitás és foglalkoztatottság jellemző. Az aprófalvas térségekben jelentős volt a népességfogyás, idősebb a korszerkezet, a jövedelmi helyzet is kedvezőtlenebb. Győr környékén a jövedelemszint is magas, Győrújbarát értéke a városokat is megelőzi. A déli térségben magas a komfort nélküli lakások aránya.

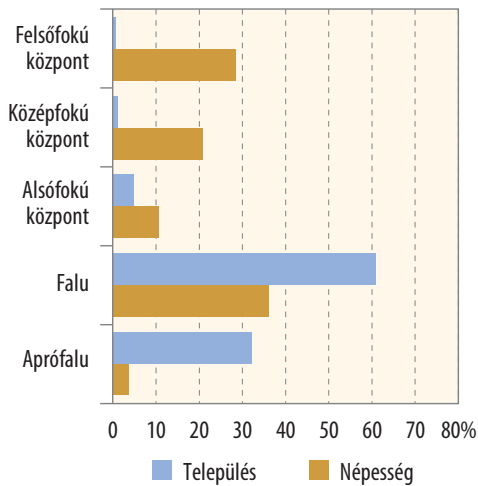

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

- Kategória**
- Felsőfokú központ
 - Középfokú központ
 - Alsófokú központ
 - Falu
 - Aprófalú

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	1	128 902
Középfokú központ	2	93 666
Alsófokú központ	9	47 861
Falu	112	163 035
Aprófalú	59	16 854
Összesen	183	450 318

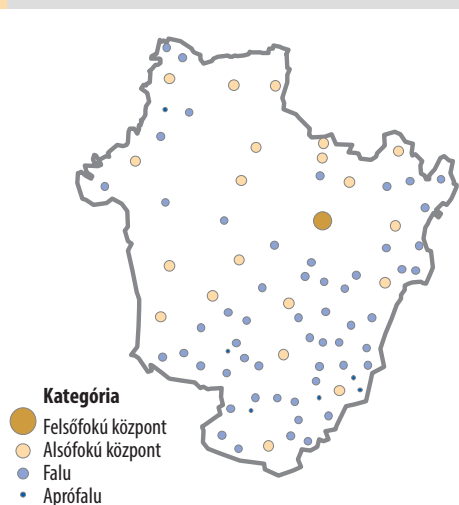
HAJDÚ-BIHAR MEGYE

(Biharkeresztes) és 31 ezer (Hajdúböszörmény) között szóródik. Többségük már az ezredforduló előtt megkapta a városi rangot. Magyarországon itt a legnagyobb a városlakók aránya, öt lakosból négy városban él. A népesedési folyamatok tekintetében Debrecen és környékének helyzete a legkedvezőbb, ahol a városok lakossága kevésbé fogyatkozott 2001–2013 között, mint a megye többi részén, hat városé pedig gyarapodott is. Az egy adófizetőre jutó adóköteles jövedelem összege és a foglalkoztatottság Debrecenben és Hajdúszoboszlón a legmagasabb, és e városokban, valamint Berettyóújfalun a legnagyobb a vállalkozási aktivitás.

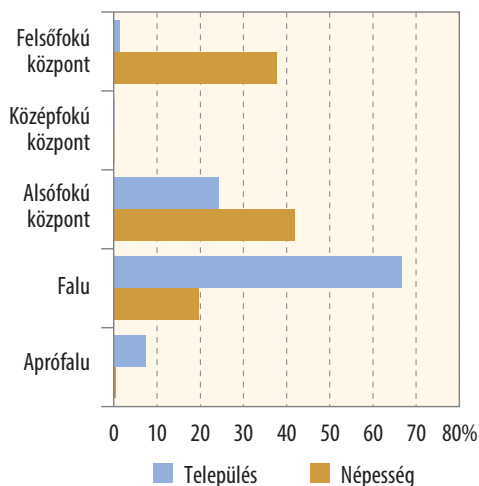
Hajdú-Biharban elszórtan találhatók községek a megye északi és nyugati részén, az 55 falu és a 6 aprófalú zömmel a keleti és a déli vidékre koncentrálódik. A legtöbb Hosszúpályin laknak, 5700-an, a legkevesebben a 140 főnél kisebb lélekszámú Vekerden. Csupán tíz községben nőtt a népesség 2001 óta, de a megye községeinek közel felében fiatalos a lakosság korszerkezete. A foglalkoztatási és jövedelmi helyzet a megye kevés községgel rendelkező északnyugati területén, illetve Debrecen környékén a legjobb. Az ingázás főként a megyeszékhely szomszédságában jelentős. A lakhatási körülmények a megye déli részén kedvezőtlenebbek, itt magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	1	203 914
Középfokú központ	–	–
Alsófokú központ	20	227 049
Falu	55	1 068 840
Aprófalú	6	17 704
Összesen	82	539 507

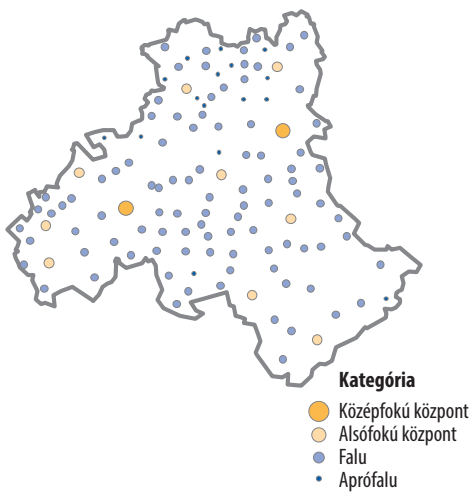
■ HEVES MEGYE

Heves megyében a városhálózatot 2 közép fokú és 9 alsó fokú központ alkotja, a városi ranggal rendelkező települések száma 2013-ban Gyöngyospataival és Verpeléttel bővült. A két közép fokú központ Eger és Gyöngyös (55, illetve 31 ezer lakos), az alsó fokú központok közül Hatvan a legnépesebb 20 ezer fővel, a legkevesebben pedig Pétervásáran élnek, 2300-an. A népesség 48%-a város lakó. A megyében mindegyik város lakossága csökkent 2001 és 2013 között, aminek mértéke Hevesen volt a legkisebb. Eger, Gyöngyös, valamint Hatvan gazdasági ereje kiemelkedő, itt a legmagasabb az egy adófizetőre jutó adóköteles jövedelem, a vállalkozási aktivitás, illetve az elmúlt évtizedet tekintve itt épült a legtöbb lakás. A foglalkoztatottság Gyöngyösön és Hatvanban a legnagyobb.

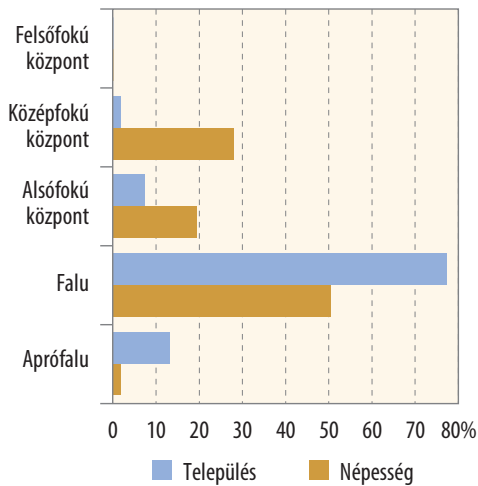
Heves megyében 94 falu és 16 apró falu található, utóbbiak kettő kivételével északon, főleg a Mátrában helyezkednek el. A községeket tekintve a legtöbb lakosa Hortnak van, 3600, a legkevesebb pedig Kisfüzesnek, alig több 130 főnél. Néhány település népessége nőtt 2001 óta, amelyek elsősorban Eger és Füzesabony környékén fekszenek. A lakosság korösszetétele a megye déli-délkeleti vidékén fiatal, a többi területen általában idősebb. A foglalkoztatást, a jövedelmeket és a lakhatási körülményeket tekintve a két közép fokú központ térségében a legjobb a helyzet, míg az északon és a délkeletin a legrosszabb. Utóbbi, Tisza menti térségben az ingázás is ritkább a foglalkoztatottak körében.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Közép fokú központ	2	85 290
Alsó fokú központ	9	59 083
Falu	94	153 741
Apró falu	16	5 389
Összesen	121	303 503

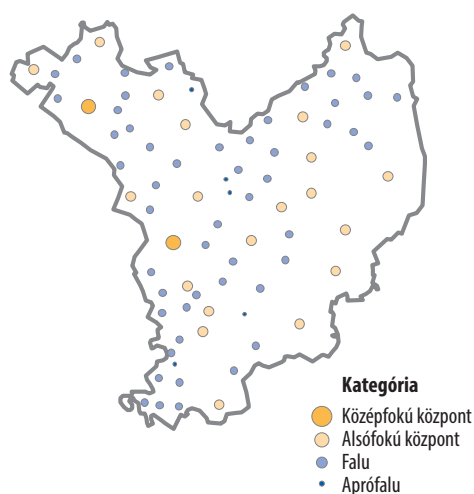
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE

a 27 ezres Jászberény, az alsófokú központok többsége pedig a megye keleti felén található. Az alsófokú központok közül Törökszentmiklósnak van a legtöbb lakosa, 21 ezer, míg a legkevesebb Besenyszögnek, 3300. Mindegyik városban csökkent a népesség 2001 és 2013 között, a legkevesebb Jászárokszálláson, illetve Szolnok és Jászberény térségében. A két középfokú központban a legkedvezőbb a jövedelemszint, illetve a vállalkozási aktivitás, és a foglalkoztatottság is csak Martfűn magasabb az előbbieknél. A tízezer lakosra jutó lakásépítések rangsorában Szolnok, Tiszafüred, Jászberény volt az élen a 2001 óta eltelt időszakban.

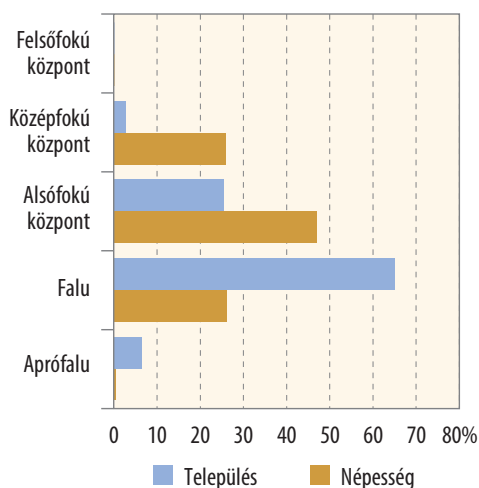
A községek általában nagyobb lélekszámúak, az 56-ból csak 5 aprófalú. Ezek a megye nyugati-északnyugati és középső részén koncentrálódnak. A legnagyobb Jászladány népessége, 5600 fő, míg Hunyadfalván alig több, mint 180-an laknak. A népesség hét községben nőtt 2001 és 2013 között, ezek elszórtan helyezkednek el. A foglalkoztatás, a jövedelmek és az ingázás szempontjából kiemelkednek a két középfokú központ környékén fekvő falvak. A megyei átlagtól főleg a Tisza-tó környéki településeken élők jövedelme marad el.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megoszlása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Középfokú központ	2	99 728
Alsófokú központ	20	181 361
Falu	51	100 777
Aprófalú	5	1 623
Összesen	78	383 489

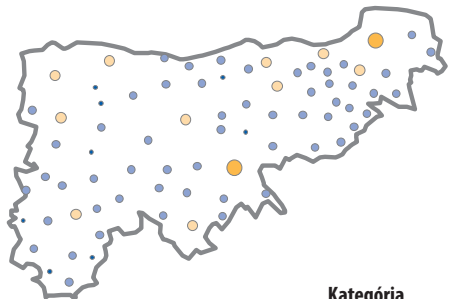
KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE

középfokú központ Esztergom, 28 ezer fővel a második legnagyobb. Az alsófokú központok elszórtan helyezkednek el a megyében, közülük a legnagyobb Tata, 24 ezer lakossal, a legkisebb pedig Bábolna 3800 fővel. Összességében a megye népességének 67%-a városokban él. Valamennyi város népesszáma megfogyatkozott 2001–2013 között. Legnagyobb mértékben Oroszlány, Kiskőrös, Látotlan népessége, legkevesebb pedig Komárom és Táté. A lakásállomány Esztergomban bővült legnagyobb mértékben ebben az időszakban. A foglalkoztatottság Komáromban a legnagyobb, az ezer lakosra jutó vállalkozásszám és az egy adófizetőre jutó jövedelemszint viszont Tatán a legmagasabb.

A községek általában nagy lélekszámúak, a 64-ből csak 8 aprófalú. A legnépesebb Környe 4400 fővel, míg a legkisebb Csátka kevesebb, mint 230 fővel. A községek harmadában növekedett a népesség, ezek elszórtan helyezkednek el a megyében. Munkaerő-piaci és jövedelmi helyzet alapján nincsenek nagy térségi különbségek. A városok közvetlen környezetében fiatalosabb korösszetételűek a községek, mint a megye más területein. A falvak és főleg az aprófalvak helyben kevés munkalehetőséget biztosítanak, így az itt élő foglalkoztatottak héttizede naponta ingázik. A lakhatási körülmények a megye délnyugati részén kedvezőtlenebbek, itt magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

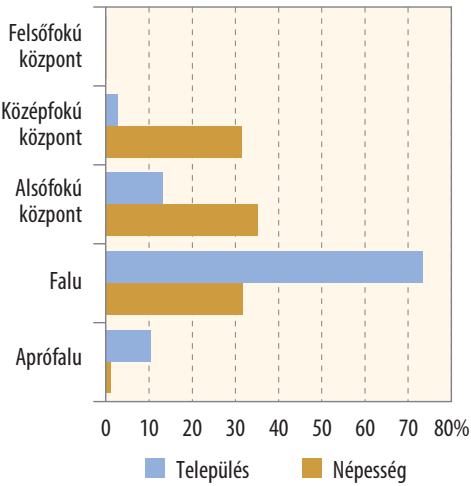

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

- Kategória
- Közepfokú központ
 - Alsófokú központ
 - Falu
 - Aprófalú

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Közepfokú központ	2	95 455
Alsófokú központ	10	106 347
Falu	56	95 863
Aprófalú	8	3 012
Összesen	76	300 677

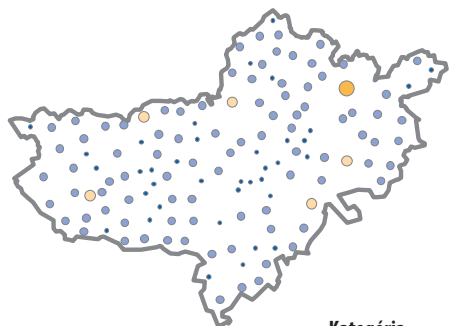
NÓGRÁD MEGYE

Nógrád megyében mindössze hat település városi jogállású – a rangját mindegyik 1990 előtt kapta meg –, és a népesség alig több mint négytizede városlakó. Az egyetlen középfokú központ a 36 ezer fős Salgótarján, de a népesség itt csökkent a legnagyobb mértékben a megyei városok közül 2001 és 2013 között. Nógrád megye alsófokú központjai közül a legnagyobb a 16 ezer fős Balassagyarmat, a legkevesebb lakosú a 2800 fős Rétság. Ezeknek a gazdasági mutatói (egy adófizetőre jutó szja-alap, foglalkoztatottság) kedvezőek. A vállalkozói aktivitás Szécsényben a legmagasabb.

A 125 nógrádi község háromtizede (37) aprófalú, amelyek a Cserhát környékén fordulnak elő leggyakrabban. Garáb lakosainak száma az 50-et sem éri el, míg a legnépesebb faluban, Érsekvadkertben 3500-an élnek. 12 községben nőtt a népesség 2001 és 2013 között, nagy részük Szécsény és Rétság környékén található, csakúgy, mint azok a települések, amelyekben a fiatalok száma meghaladja az időskorúakét. Ugyanakkor ez az a térség a megyében, ahol a foglalkoztatási és jövedelmi mutatók értékei a legkedvezőtlenebbek. A megye középső és keleti térségére a fokozott elöregedés jellemző, a délnyugati vidékén pedig az átlagnál jobb a gazdasági mutatók értékei. Nógrád megyében fontos szerepe van az ingázásnak, és a foglalkoztatottak különösen nagy hányada jár más településre dolgozni a megye nyugati területén. A lakhatási körülmények a megye középső és keleti részén kedvezőtlenebbek, itt magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

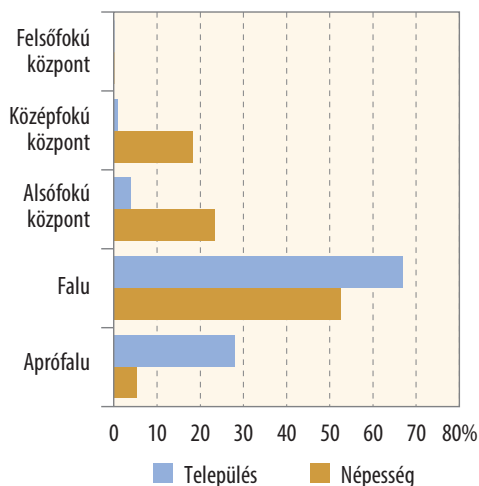

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

- Kategória**
- Középfokú központ
 - Alsófokú központ
 - Falu
 - Aprófalú

A megye településeinek és népességének megoszlása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Középfokú központ	1	36 497
Alsófokú központ	5	46 627
Falu	88	104 709
Aprófalú	37	10 559
Összesen	131	198 392

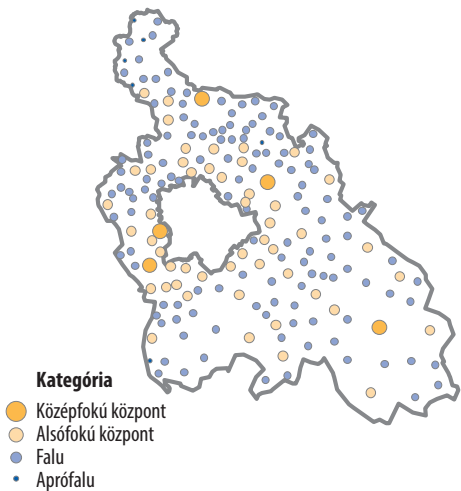
■ PEST MEGYE

több mint 63 ezren, a többi középfokú központ (Budaörs, Gödöllő, Vác, Cegléd) népességszáma alacsonyabb, 28–36 ezer fő közötti. Az alsófokú központok koncentráltan helyezkednek el Budapest körül. A fővárosból történő kiköltözések következtében az alsófokú központok népessége jelentősen növekedett, ezzel párhuzamosan a lakásállomány is nagymértékben bővült 2001–2013 között. Foglalkoztatottsági és jövedelmi helyzetük is kedvező. Ugyanakkor funkcionális szempontból elmaradottabbak, amelyet jól mutat az is, hogy helyben kevesebb a munkalehetőség, az itt élő foglalkoztatottak hattizede naponta ingázik.

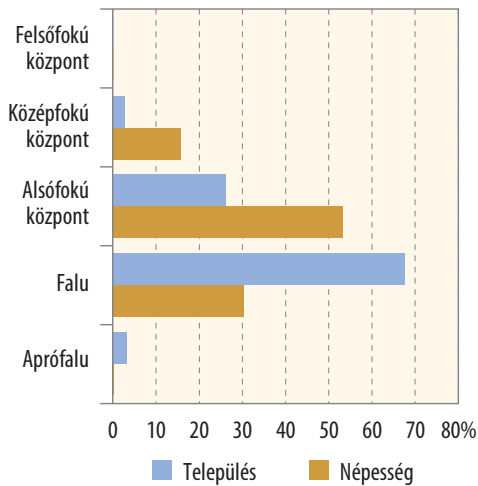
A községek a megye északi, nyugati részén helyezkednek el sűrűbben. Általában nagy lélekszámúak, a 133-ból mindössze 6 aprófalú. A legnépesebb Solymár, tízezer fővel, a legkisebb népességgel – kevesebb, mint 100 fővel – pedig Tésa rendelkezik. 2001–2013 között a községek csaknem kétharmadában növekedett a népesség, leginkább a főváros közelében lévőknek. Ezeken a településeken a korösszetétel is kedvezőbb, az átlagnál jobb az itt élők munkaerő-piaci és jövedelmi helyzete is. A vállalkozói aktivitás és az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem a Budapesttől nyugatra és északra lévő térségekben magas, Telki kiemelkedő értékével a városokat is megelőzi. A lakhatási körülmények a megye délkeleti részén kedvezőtlenebbek, az átlagnál magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Közepfokú központ	5	192 968
Alsófokú központ	49	653 361
Falu	127	372 584
Aprófalú	6	1 835
Összesen	187	1 220 748

SOMOGY MEGYE

Siófok lakossága 25 ezer fő. Az alsófokú központok a Balaton környékén helyezkednek el sűrűbben. A legnépesebb Marcali 12 ezer fővel, míg a legkevesebben – 1300-an – Igalon élnek. A megye népességének fele városokban él. 2001 és 2013 között Siófok, Zámárdi, Balatonlelle, Balatonföldvár népessége nőtt, a többi városé megfogyatkozott. Ezzel párhuzamosan a lakásállomány is a növekvő népességű településeken bővült leginkább. A Balaton környéki alsófokú központokban sok vállalkozás jut egy lakosra, ugyanakkor a jövedelemszint a két középfokú központban kiemelkedő.

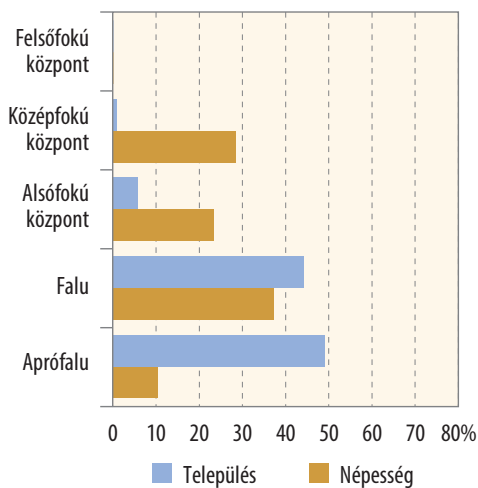
A települések fele aprófalú, többségük a megye keleti részén helyezkedik el. A legnépesebb község Balatonszabadi 3 ezer fővel, míg Libickozma népessége nem éri el a 30 főt. A községek 13%-ában növekedett a népesség, jelentős hányaduk a megye északi területein, illetve Kaposvár közelében található. A munkaerő-piaci és jövedelmi helyzet is ezekben a térségekben kedvezőbb. A korösszetételben is jelentős különbségek vannak, a Balaton környékén, illetve az aprófalvas vidékeken magas az idős népesség aránya, a megye középső, illetve déli része fiatalosabb korszerkezetű. A falvakban és főleg az aprófalvakban élő foglalkoztatottak hattizede naponta ingázik. A lakhatási körülmények is az aprófalvas térségekben kedvezőtlenebbek, ezekben magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megoszlása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Középfokú központ	2	90 227
Alsófokú központ	14	73 768
Falu	109	118 250
Aprófalú	121	33 267
Összesen	246	315 512

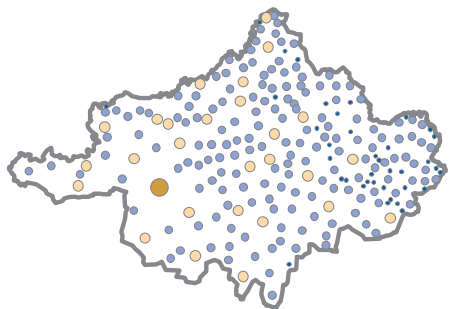
■ SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE

alsófokú központ egyenletesen oszlik el a megye területén, közülük a 17 ezer fős Mátészalkán laknak legtöbben, a 2100 fős Máriapócon pedig a legkevesebben. A népesség 54%-a városlakó. Több alsófokú központban meghaladta az élveszületések száma a halálozásokét 2001 óta, ezekben a vándorlási veszteség okozta a népességfogyást. A városok közül Nyíregyháza, Kisvárdra és Mátészalka jövedelmi, vállalkozássűrűségi, foglalkoztatottsági mutatói a legjobbak. E településeknek a lakásépítésben is komolyabb szerepe volt.

A 201 községből 37 aprófalú. Utóbbiak néhány kivételtől eltekintve a megye keleti részén fekszenek, közülük a 70 lakosú Kishódos a legkisebb. A legtöbben, 4400-an, Kótajon élnek. 2001 óta a községek zömében csökkent a népesség, ez alól többnyire a keleti határ térségében lévők jelentenek kivételt. Ennek ellenére a megyei községek többségében fiatalos összetételű a lakosság. A községekben alacsony az egy adófizetőkre jutó szja-alap összege, aminek értéke a keleti határ mentén a legkisebb. Errefelé a legrosszabb a foglalkoztatási helyzet. A foglalkoztatás mutatói a Nyíregyháza, illetve Vásárosnamény környéki településeken a legjobbak, és az ingázás sok munkavállalót érint Nyíregyháza, valamint az alsófokú központok térségében. A megye nagy részén jelentős a komfort nélküli lakások aránya.

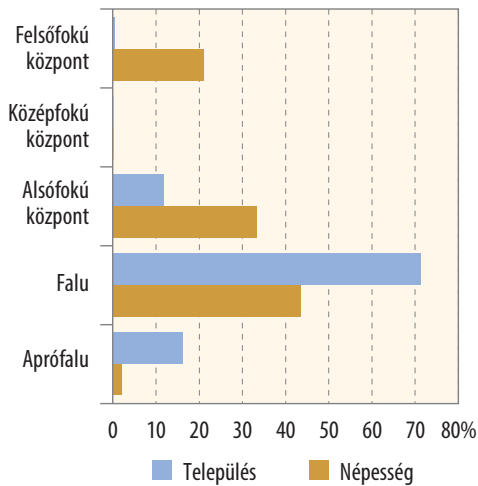
A megyében lévő települések osztályozása, 2013

- Kategória**
- Felsőfokú központ
 - Alsófokú központ
 - Falu
 - Aprófalú

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében egy felsőfokú központ található, a 118 ezer lakosú Nyíregyháza. Népessége nőtt 2001 és 2013 között, ami a városok közül még Nyírmadáról mondható el. A 27

A megye településeinek és népességének megoszlása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	1	118 164
Középfokú központ	–	–
Alsófokú központ	27	187 233
Falu	164	244 852
Aprófalú	37	11 130
Összesen	229	561 379

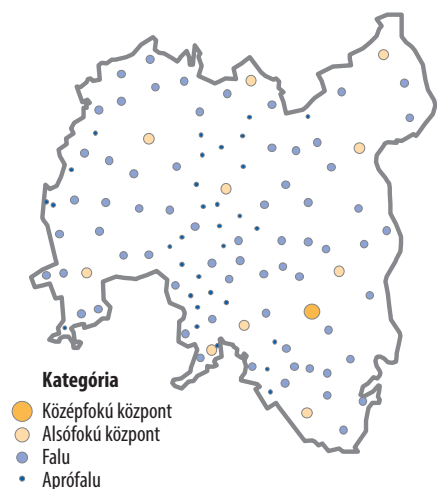
TOLNA MEGYE

legnagyobb Paks és Dombóvár, egyaránt 19–19 ezer lakossal, a legkisebb pedig Gyöngyös alig több mint 2 ezer fővel. Összességében a megye népességének 56%-a városokban él. Valamennyi város népességszáma megfogyatkozott 2001–2013 között, a legnagyobb mértékben Simontornyaé, Dombóváré, Tamásié, a legkevesebb pedig Bonyhád és Dunaföldváré. Ebben az időszakban az utóbbi két város lakásállománya bővült a legnagyobb mértékben. A foglalkoztatottság és a vállalkozási aktivitás Paks, Szekszárd, Tamási városokban a legnagyobb, az egy adófizetőre jutó személyijövedelemadó-alapot képező jövedelem is Pakson kiemelkedő.

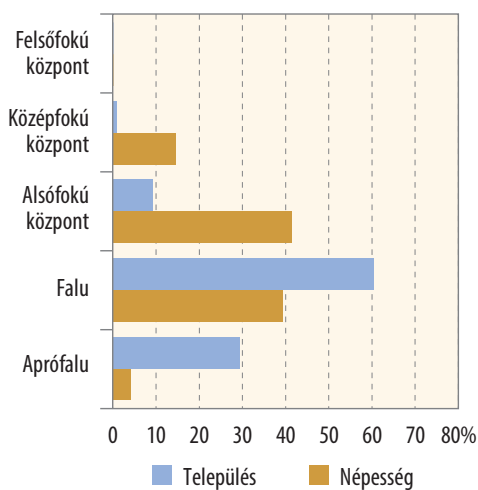
A megye 109 településének hattizede falu, a népesség jelentős része, négytizede, ezekben él. A legnépesebb közülük Fadd, 4100 fővel. Az aprófalvak a megye középső részén koncentrálódnak, a legkisebb Murga kevesebb, mint 70 lakosával. A megye összes települése közül csak 5 községben növekedett kismértékben a népesség, ezek valamely város szomszédságában találhatóak. A korszerkezet az aprófalvas térségek előregedő településein kedvezőtlenebb. A munkaerő-piaci és jövedelmi helyzet a megye keleti részén kedvezőbb. A falvak és még inkább az aprófalvak helyben kevés munkalehetőséget biztosítanak, az itt élő foglalkoztatottak 56%-a ingázik. A lakhatási körülmények a középső, aprófalvas térségben kedvezőtlenebbek, ahol magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megoszlása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Középfokú központ	1	33 373
Alsófokú központ	10	94 663
Falu	66	90 273
Aprófalu	32	9 687
Összesen	109	227 996

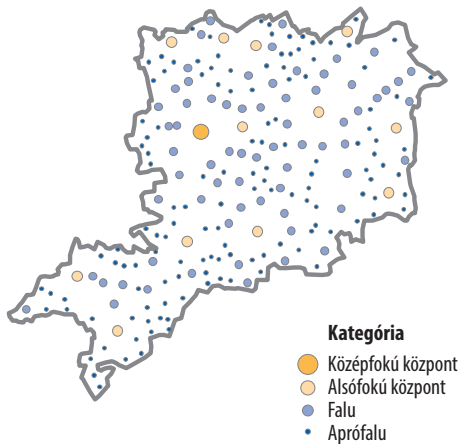
VAS MEGYE

település, 78 ezren élnek itt. Az alsófokú központok közül – amelyek elszórtan helyezkednek el a megyében – a legnépesebb Sárvár 15 ezer fős lakossággal, a legkevesebben pedig Óriszentpéteren laknak, mintegy 1200-an. A népesség 61%-a városokban él. 2001 és 2013 között Bükön kívül valamennyi város népessége csökkent. Ezzel párhuzamosan a lakásállomány is Bükön bővült a legnagyobb mértékben, melyet Szentgotthárd és Szombathely követ. A foglalkoztatási arány Répcelakon, Bükön, Sárváron a legmagasabb, a vállalkozási aktivitás és a jövedelemszint viszont Szombathelyen legnagyobb.

A megye aprófalvas szerkezetű, a települések hattizedén 500 főnél kevesebben élnek, A legnépesebb község Gencsapáti, 2700 fővel, ezzel szemben Nemesmedves lélekszáma nem éri el a 30 főt. A községek közel egyötödében nőtt a népesség, ezek elsősorban a megye nyugati határszéli területein, illetve Szombathely és Sárvár környékén találhatók. E településeken kedvezőbb a korösszetétel, a munkaerő-piaci és jövedelmi helyzet is. Az aprófalvas térségekben jelentős volt a népességfogyás, idősebb a lakosság, a jövedelmi helyzet is kedvezőtlenebb. A falvakban és főleg az aprófalvakban élő foglalkoztatottak háromnegyede naponta ingázik. A megye nyugati részén magasabb a jövedelemszint, mint a keletin. A déli, aprófalvas térségben jelentős a komfort nélküli lakások aránya.

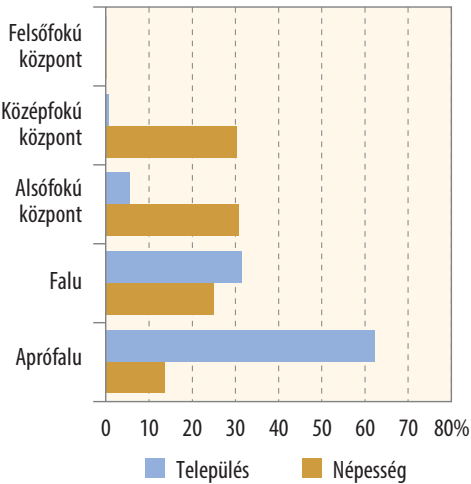
A megyében lévő települések osztályozása, 2013

Kategória

- Középfokú központ
- Alsófokú központ
- Falu
- Aprófalva

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Középfokú központ	1	77 566
Alsófokú központ	12	78 750
Falu	68	63 744
Aprófalva	135	34 520
Összesen	216	254 580

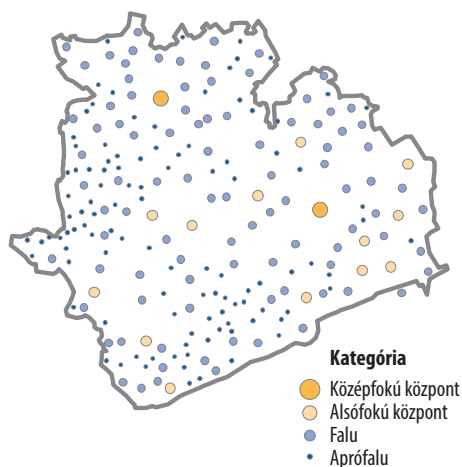
VESZPRÉM MEGYE

A domborzati viszonyok miatt az alsófokú központok a megye déli, délkeleti részén koncentrálódnak, a legnagyobb közülük Ajka 29 ezer lakóval, a legkisebb Badacsonytomaj 2200 fővel. Összességében a megye népességének 62%-a városokban él. 5 alsófokú központ (Balatonalmádi, Balatonfüred, Herend, Balatonkenese, Berhida) lakónépessége növekedett 2001–2013 között. A lakásállomány bővülése a Balaton környéki településeken, valamint a megyeszékhely vonzáskörzetében volt a legnagyobb mértékű. Ezek a településeken a megyeszékhelyhez hasonlóan magas az ezer lakosra jutó vállalkozások száma. Veszprémben kiemelkedő a jövedelemszint is.

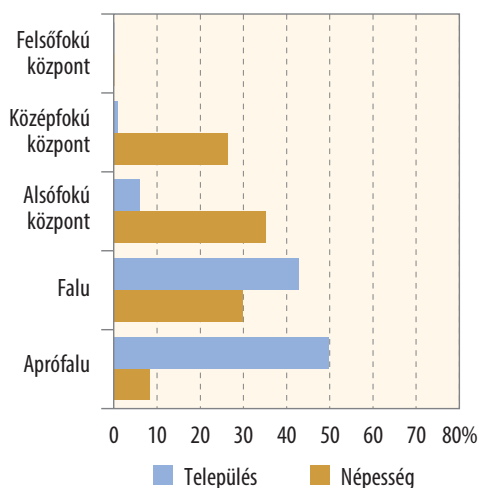
A települések fele aprófalú, többségük a megye nyugati és déli részén helyezkedik el. A legnépesebb község Pétfürdő 4700 fővel, míg Megyer népessége nem éri el a 30 főt. A községek negyedében növekedett a népesség, többségük a középfokú központok, illetve a Balaton környékén található. A Balaton közelében, illetve az aprófalvas vidékeken magas az idős népesség aránya, a megye középső, keleti része fiatalabb korszerkezetű. A munkaerő-piaci és jövedelmi helyzet a megye nyugati, délnyugati részén kedvezőtlenebb. A falvakban és főleg az aprófalvakban élő foglalkoztatottak kétharmada naponta ingázik. A lakhatási körülmények is az aprófalvas térségekben kedvezőtlenebbek, itt magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megoszlása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Középfokú központ	2	92 056
Alsófokú központ	13	123 318
Falu	93	104 515
Aprófalu	108	29 118
Összesen	216	349 007

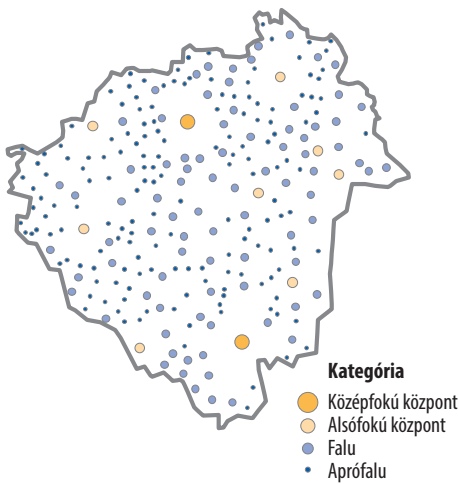
ZALA MEGYE

Zala megyében a városhálózatot 2 középfokú és 8 alsófokú központ alkotja. A legtöbben Zalaegerszegen laknak, csaknem 60 ezren, de a másik középfokú központ, Nagykanizsa népessége is majdnem eléri az 50 ezer főt. Az alsófokú központok elszórtan helyezkednek el, a legnépesebb Keszthely 20 ezer fővel, a legkevesebben, 1700-an Pacsán laknak. A népesség 57%-a városlakó. 2001 és 2013 között a városok közül Zalakaros és Hévíz népessége gyarapodott. Ezzel párhuzamosan a lakásállomány is itt bővült a legnagyobb mértékben. E két városban a vállalkozási aktivitás is magas, a foglalkoztatottság és a jövedelemszint viszont Zalaegerszegen kiemelkedő.

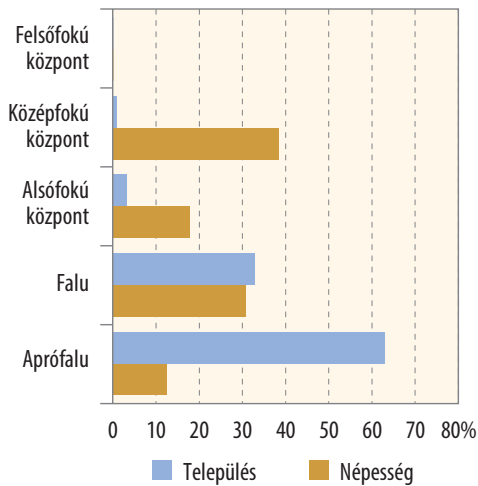
A megye aprófalvas szerkezetű, a települések hattizede kevesebb, mint 500 fős. A legnépesebb község Gyenesdiás 3600 fővel, ezzel szemben Iborfia lakossága nem éri el a 10 főt. A községek 15%-ában növekedett a népesség, ezek a két középfokú központ, valamint Hévíz és Keszthely környékén találhatóak. A középfokú központok közelében lévő községekben fiatalabb a korszerkezet, kedvezőbb a munkaerő-piaci és jövedelmi helyzet is. Az aprófalvas térségekben jelentős volt a népességfogyás, kedvezőtlenebb a korösszetétel és a jövedelmi helyzet. A falvakban és főleg az aprófalvakban élő foglalkoztatottak héttizede más településre jár dolgozni. A lakhatási körülmények is az aprófalvakban kedvezőtlenebbek, itt magasabb a komfort nélküli lakások aránya.

A megyében lévő települések osztályozása, 2013

A megye településeinek és népességének megosztása, településhierarchia-szintek szerint, 2013

Településszint	Településszám	Népesség
Felsőfokú központ	–	–
Közepfokú központ	2	107 939
Alsófokú központ	8	50 155
Falu	85	86 704
Aprófalu	163	34 825
Összesen	258	279 623